

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
EDUKOLOGIJOS FAKULTETAS
UGDYMO SISTEMŲ KATEDRA

Asta Kibirkštytė

Edukologijos magistrantūros studentė

**ŠEIMOS IR MOKYKLOS BENDRADARBIAVIMO KOKYBĖS VALDYMO
MODELIAVIMAS TIRIANT TĖVŲ POREIKĮ INFORMACIJAI IR
ŠVIETIMUI**

Magistro darbas

Mokslinė vadovė
doc. dr. Ramutė Gaučaitė

Šiauliai, 2011

Darbas originalus.....Asta Kibirkštytė

(studento parašas)

SANTRAUKA

Ugdymo paslaugų tiesioginiai vartotojai yra vaikai. Tačiau dėl savo amžiaus determinuotų ribotumų jiems atstovauja tėvai, todėl galima teigti, kad tėvai taip pat yra paslaugos vartotojai. Ugdymo institucijai svarbu rasti abipusiai vertingą dialogą.

Vadovaujantis švietimo kokybės vadybos dėsniniais galima teigti, kad abipusiai naudingas ir sėkmingas bendradarbiavimo vienas iš svarbesnių veiksnių yra kokybiškas pasikeitimas informacija. Kadangi tėvai yra labai skirtingi pagal savo socialinę padėtį, šeimos struktūrą, kultūrą ir pan., tai tikėtina, kad ir poreikiai informacijai ir švietimo programoms (turiniui, formai, būdams ir t.t.) yra skirtingi. Todėl tėvų, kaip informacijos vartotojų pažinimas bei jų poreikių informacijai ir švietimui turinio, formų, būdų analizė tampa reikšmingu veiksmu siekiant šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės, jų būtina paisyti strateguojant bendradarbiavimo kokybės kaitą. Kokybės samprata yra daugiau sutartinis dalykas, todėl tai didele dalimi priklauso nuo procese dalyvaujančių abiejų pusių bendradarbiavimo kokybės supratimo, kurį taip pat aktualu išsiaiškinti ir dėl apibrėžties susitarti. Darbe keliami mokslinė problema – ar galima valdyti mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo kokybę tiriant tėvų poreikius informacijai ir švietimui ir kaip tai būtų galima daryti? Tyrimo objektas - šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės valdymo modeliavimas. Tyrimo uždaviniai: teoriškai pagrįsti šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės valdymo modelį tiriant tėvų, kaip vartotojų poreikius informacijai ir švietimui; empiriškai ištirti tėvų poreikius informacijai ir švietimui bei tyrimų pagrindu sukonstruoti, kad šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės valdyme aktyviai dalyvautų pati mokyklos bendruomenė – tėvai, pedagogai, administracija.

Atlikus empirinį tyrimą (kiekybinį ir kokybinį), paaiškėjo, kad būdingi du tėvų, kaip bendradarbiaujančių partnerių, tipai. Pirmajam priskirtini aktyvūs tėvai, kurie mokykloje lankosi be atskiro kvietimo ir juos domina įvairiapusė informacija, o antrajam – pasyvūs tėvai, kurie ateina tik kilus problemoms, susijusioms konkrečiai su jų vaiku. Šių skirtingų tipų tėvus domina skirtingo pobūdžio informacija bei skirtingi poreikiai jų pateikimo formoms. Pirmojo tipo tėvams yra svarbi bendradarbiavimo su mokykla kokybė, jie išreiškia susirūpinimą dėl ne laiku ir neišsamiai pateikiamos informacijos.

Poreikio informacijai ir švietimui konstatuojamasis tyrimas leido sukonkretinti tėvų informavimą ir švietimą apibūdinančius parametrus bei juos vertinti taikant bendrąjį kokybės įsivertinimo modelį. Išbandant šį modelį paaiškėjo, kad mokyklos bendruomenė dar nėra pasirengusi aktyviai dalyvauti šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės valdyme.

Tyrimas patvirtino hipotezę, kad šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės valdymas gali būti modeliuojamas tiriant tėvų poreikį informacijai ir švietimui.

SUMMARY

Children are direct consumers of educational services. Due to children's determined age limitations their parents represent them, consequently, they are consumers of educational services as well. It is vital for educational institutions to come to mutual understanding and cooperation.

In conformity with quantitative management of education it is possible to maintain that a qualitative exchange of information guarantees beneficial and successful cooperation. In accordance with a great variety of parents' social background, family structure, culture and the like it is likely that demands for information and education programs will definitely differ. To achieve close cooperation between school and family it is important to analyze parents' as information consumers' demands for information, education content and form which should be taken into account with the view to developing a strategy for fluctuation of qualitative cooperation. The concept of quality is looked upon as a concerted matter influenced by the quality of understanding of cooperation between both sides which is important to figure out for the benefit of both sides. The paper deals with the scientific problem-is it possible to control the cooperation quality between school and family while examining parents' demands for information and what are the ways to implement it? The target of the research is modeling of qualitative management of collaboration between school and parents. The task set: to justify theoretically the model of qualitative management of collaboration between family and school through research of parents' as consumers' needs for information and education; empirically to explore parents' demands for information and education and as a consequence to construct the idea that all members of school community: parents, teachers and administration should take an active part in managing qualitative cooperation between school and parents.

After empirical research (quantitative and qualitative) was carried out, it turned out that two types of parents as cooperative partners prevail. Parents, who are active community members, regularly come to school to enquire and find out information they are interested in, fall into the first category, whereas, the second type of parents do not come to school unless the problem, related to their children, occurs. Parents who fall into two different categories take interest in different aspects of school community life and information and the ways this information should be provided also differ. Top priority for active parents is cooperation quality with school and they are always concerned about thorough information being provided in time.

The declarative research on demand for information and education enabled to concretize descriptive parameters demonstrating information provided for parents and education and assess them according to the general quality self-assessment model. Consequently it turned out that school community is not yet ready to take part in family and school cooperation quality management.

To conclude, the research confirmed the hypothesis that family and school cooperation quality management can be modeled on the basis of research on parents' demands for information and education.

TURINYS

ĮVADAS	3
1. ŠEIMOS IR MOKYKLOS BENDRADARBIAVIMO TEORINĖS PRIELAIDOS	7
1.1. Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo tikslų ir kokybės samprata	7
1.2. Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo raiška švietimo dokumentuose	13
1.3. Tėvai, kaip ugdymo paslaugų vaikams pradinėje mokykloje, dalyviai	15
1.4. Tėvų informavimas ir švietimas kaip šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės veiksnys	17
1.5. Mokyklos informacinės komunikacinės sistemos funkcionavimo veiksniai	19
1.5.1. Tėvų kaip informacijos ir švietimo paslaugų vartotojų bruožai	19
1.5.2. Švietimo organizacijos vadovo vadybinis meistriškumas	23
1.5.3. Pedagogų švietimo, konsultavimo ir komunikavimo kompetencijos	26
1.6. Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės valdymo teorinis modelis	29
2. TĖVŲ POREIKIS INFORMACIJAI, ŠVIETIMUI IR BENDRADARBIAVIMO SU MOKYKLA VALDYMAS: EMPIRINIO TYRIMO REZULTATAI	34
2.1. Empirinio tyrimo metodologija ir metodika	34
2.2. Tyrimo imties charakteristika	40
2.3. Tėvų požiūrio į šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybę tyrimas	42
2.4. Pedagogų požiūrio į šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybę tyrimas	59
3. ŠEIMOS IR MOKYKLOS BENDRADARBIAVIMO TIRIANT TĖVŲ POREIKĮ INFORMACIJAI IR ŠVIETIMUI KOKYBĖS VERTINIMAS	73
IŠVADOS	84
REKOMENDACIJOS	87
LITERATŪRA	88
PRIEDAI	92

IVADAS

Dabartinės Lietuvoje vykstančios kaitos paskirtis – ne pateisinant įteisinti susiformavusias socialines bei ideologines struktūras, bet duoti pagrindą dinamiškai atsinaujinančiai visuomenei, atvirai, demokratiškai bei kritiškai visuomenės sąmonei, kurios centre - gebanti, savarankiška, kūrybinga, kritiškai mąstanti, pasižyminti visapusiškais gebėjimais, asmenybė. Pirmoji ir svarbiausioji vaiko auklėjimo – mokymosi, integracijos į pasaulį institucija yra šeima, gana savitas bei sudėtingas, sąlyginai uždaras socialinis – psichologinis vienetas, kurio pagrindiniai tikslai yra ne vien reprodukciniai, bet ir edukaciniai. Šeima – tai miniatiūrinė visuomenė, nuo kurios darnumo bei sklaidos priklauso visos visuomenės saugumas.

Kita labai svarbi vaiko socializacijos institucija – mokykla, visapusiškai veikianti jo vystymąsi. Kartu su šeima, mokykla sudaro tinkamas sąlygas plėtoti mokinio asmenybei, paruošia jį tolesniam gyvenimui, visapusiškam integravimuisi į visuomenę. Tinkamas šių dviejų institucijų bendravimas yra sėkmingo ugdymo ir auklėjimo proceso raktas. Todėl ugdymo institucijos ir šeimos ryšių svarbą bei naudą akcentuoja daugelis autorių (Černius, 1993; Hansen, Kaufmann, Saifer, 1997; Jovaiša, 2001; Dapkienė, 2002; Dobranskienė, 2002; Zinkevičienė, 2002; Ališauskienė, 2003; Želvys, 2003; Petrikenė, 2004; Skerienė, 2005, Juodaitytė, Gaučaitė, Kazlauskienė, 2009 ir kt.).

Pradinio ugdymo etapas yra reikšmingas ne tik vaikams, jų sėkmingai socializacijai, bet ir tėvams ugdymo, kaip savitos rinkos dalyviams. Todėl dabartinės švietimo sistemos pokyčiai bei juos reglamentuojantys teisiniai aktai ir dokumentai iš mokyklos reikalauja naujų darbo būdų ne tik su mokiniais, bet ir su jų šeimomis. Tai fiksuojama daugumoje švietimo sistemą reglamentuojančių dokumentų (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 1991, 2003; Lietuvos švietimo koncepcija, 1992; Bendrojo lavinimo mokyklos nuostatai, 2003; Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatos, 2005 ir kt.), juose pabrėžiamas mokyklos ir šeimos bendradarbiavimas, siekiant efektingesnio jaunosios kartos auklėjimo ir ugdymo plėtros. Išryškinamas tėvų skatinimas dalyvauti mokyklos veikloje, aktyvių mokinių tėvų įtraukimas į mokyklos valdymą, mokyklos ir tėvų bendradarbiavimo plėtimas, siekiant bendrų tikslų, mokinių tėvų švietimas. Nurodoma, kad mokykla turi padėti tėvams pasijusti kompetentingiems ugdant savo vaikus. Tai leidžia manyti, kad tėvai ar globėjai bei mokykla teoriniame bei įstatymų lygmenyje yra suvokiami kaip lygiaverčiai besidalinantys atsakomybėmis vaikų ugdymo partneriai.

Tyrimo problema ir aktualumas.

Kadangi pakito ne tik jaunosios kartos ugdymo organizavimo modelis, bet ir požiūris į patį ugdymo procesą, todėl dėl vaiko gerovės yra būtinas mokyklos ir tėvų bendradarbiavimas. Tačiau susiklosčiusi situacija rodo, kad tiek tėvai, tiek ugdymo institucija pilnai neišnaudoja galimo tarpusavio bendradarbiavimo potencialo, o šių dviejų, vaikų ugdymu suinteresuotų pusių sąveikos kokybė kelia daug diskusijų tiek valstybiniu, tiek ir instituciniu lygiu (Juodaitytė, Gaučaitė, Kazlauskienė, 2009). To priežastys gali būti labai įvairios: nuo pedagogų nenoro „įsileisti“ tėvus į klases, iki tėvų, kaip lygiaverčių ugdymo partnerių savivokos stokos (Juodaitytė ir kt., 2008). Todėl išskyla būtinybę detaliau pažvelgti į bendradarbiavimo proceso kokybei įtakos turinčius veiksnius, analizuoti bendradarbiavimo formų, turinio ir kitų kokybės parametrų atitiktį tėvų, kaip atstovaujančių ugdymo paslaugos pagrindinius vartotojus, poreikiams ir pan.

Vadovaujantis švietimo kokybės vadybos dėsningumais abipusiai naudingo ir sėkmingo bendradarbiavimo pagrindas yra kokybiškas pasikeitimas informacija. Kadangi tėvai yra labai skirtingi pagal savo socialinę padėtį, šeimos struktūrą, kultūrą ir pan., tai tikėtina, kad ir poreikiai informacijai ir švietimo programoms (turiniui, formai, būdams ir t.t.) yra skirtingi. Todėl tėvų, kaip informacijos vartotojų pažinimas bei jų poreikių informacijai ir švietimui turinio, formų, būdų analizė tampa reikšmingu veiksmu siekiant šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės, strateguojant tos kokybės kaitą. Kokybės samprata yra daugiau sutartinis dalykas, todėl tai didele dalimi priklauso nuo procese dalyvaujančių abiejų pusių bendradarbiavimo kokybės supratimo, kurį taip pat aktualu išsiaiškinti ir dėl apibrėžties susitarti.

Ugdymo institucijos ir šeimos ryšių svarbą bei naudą akcentuoja daugelis autorių (Černius, 1993; Hansen, Kaufmann, Saifer, 1997; Jovaiša, 2001; Dapkienė, 2002; Dobranskienė, 2002; Zinkevičienė, 2002; Ališauskienė, 2003; Želvys, 2003; Petrikienė, 2004; Skerienė, 2005, Juodaitytė, Gaučaitė, Kazlauskienė, 2009 ir kt.).

Švietimo vadybos temą tyrinėjo ir aprašė (Želvys, 2003; Ruževičius, 2007; Vanagas, 2004; Stancikas, Bagdonienė, 2004; ir kt.). Dauguma šių autorių į veiklą švietimo įstaigose žiūri pro pagrindinių vadybos funkcijų (planavimo, organizavimo, vadovavimo bei kontrolės) prizmę.

Tyrimo objektas.

Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės valdymo modeliavimas.

Tyrimo hipotezė: šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės valdymą galima modeliuoti tiriant tėvų poreikius informacijai ir švietimui.

Tyrimo tikslas: teoriškai pagrįsti šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės pradinėje mokykloje valdymo galimybes ir empiriškai iširti tėvų poreikius informacijai ir švietimui.

Tyrimo uždaviniai:

1. Mokslinės literatūros (edukologinės, vadybinės, politologinės ir kt.) pagrindu pagrįsti šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo pradinėje mokykloje kokybės ir jos valdymo sampratą tiriant tėvų, kaip vartotojų poreikį informacijai ir švietimui.
2. Sudaryti empirinio tyrimo instrumentą ir iširti tėvų kaip informavimo ir švietimo paslaugų vartotojų poreikius.
3. Numatyti gaires šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės pradinėje mokykloje valdymui tiriant tėvų poreikius informacijai ir švietimui.

Tyrimo metodai: teorinės literatūros analizė; dokumentų content analizė; anketinė apklausa raštu (su atvirais ir uždariais klausimais);

Tyrimo metodologija remiasi šiomis esminėmis teorijomis, požiūriais ir koncepcijomis:

- *Konstruktivizmo teorijomis*, kuri pirmiausia pabrėžia, jog tiek asmeninė, tiek ir socialinė realija yra ne tik atrandama, bet ir kuriama, konstruojama. Edukacinio konstruktivizmo teorijos teiginiai leidžia suprasti, ne tik tai, ką žmonės žino, bet ir kaip pažinimas vyksta, kaip žmogus konstruoja žinias. Socialinis konstruktivizmas pagrindžia tai, kad mokymasis vyksta bendravimo ir bendradarbiavimo procese, kuriam būdinga tai, kad besimokantieji turi autentiškų (realių, su gyvenimu susijusių) potyrių ir gali būti mokymosi programų (curriculum) bendraautorai. Vadovaujamosi nuostata, kad kiekvieno besimokančiojo žinios ir patirtis yra skirtingos, todėl mokymuisi reikalingi skirtingi metodai (Bitinas, 2000).
- *Pragmatizmo filosofija* – akcentuoja žmogaus patyrimo svarbą, ugdytinio sąveika su jį supančia aplinka. Nauja patirtis formuojasi pažintinių pastangų dėka sprendžiant iškylančias problemas. Todėl žinios, kurias ugdytinis taiko veiklos praktikoje, jas vartoja, jam padeda suvokti aplinkos daiktus ir reiškinius. <http://www.straipsniai.lt/filosofija/puslapis/5046>
- *Švietimo vadybos kolegialumo teorijos idėjomis*, kuriose teigiama, kad galias galima paskirstyti tarp daugumos ar net visų organizacijos narių, o lemiamą vaidmenį čia atlieka kompetencija. Sprendimų priėmimas yra kolegialus procesas, t. y. ši funkcija priklauso organizacijų komitetams, kuriuose balsavimų būdu ieškoma bendro sutarimo ar kompromisų. Visa tai atliekama remiantis institucijos vertybių sistema. www.mruni.eu/mru_lt.../viesojo.../Svi_b_svietimo_vadyba.ppt

Tyrimo imtis: Tyrimas vyko 2010 metais dviejose Druskininkų miesto mokyklose. Tyrime dalyvavo 220 respondentų, iš jų 30 pradinių klasių pedagogų ir 190 vaikų tėvų. 23 anketos pripažintos netinkamomis naudoti. Tyrimo dalyvių skaičius 197, iš jų 27 pedagogai ir 170 mokinių tėvų.

Tyrimo organizavimo etapai. Tyrimas buvo organizuotas dviem etapais:

Pirmajame etape buvo analizuojama mokslinė (edukologinės, vadybinės, politologinės ir kt.) literatūra, interneto duomenų bazės. Tai padėjo aiškiau suvokti ir sukonkretinti darbo temą, tyrimo tikslus ir uždavinius.

Antrajame etape atlikta tyrimo duomenų kiekybinė ir kokybinė analizė. Remiantis gautais rezultatais tikrinta tyrimo hipotezė, suformuluotos darbo išvados.

Darbo teorinis – praktinis reikšmingumas:

1. teoriškai pagrįsta šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės samprata, jos valdymas;
2. parengta šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo mokybės valdymo strategija bei sudarytas instrumentas (anketa), kuris gali būti taikytas tiriant pradinių klasių vaikų tėvų poreikius informacijai ir švietimui.
3. nustatytas pradinių klasių vaikų tėvų poreikių informacijai ir švietimui turinys, informacijos sklaidos formos, būdai, pobūdis ir numatytos gairės šeimos ir pradinės mokyklos bendradarbiavimo kokybės valdymo srityje.

Darbo struktūra. Darbo struktūrą sudaro: santrauka lietuvių kalba, santrauka anglų kalba, įvadas, 3 skyriai, išvados, rekomendacijos, naudotos literatūros sąrašas (71 šaltinis), priedai. Darbo apimtis – 92 lapai.

1. ŠEIMOS IR MOKYKLOS BENDRADARBIAVIMO TEORINĖS PRIELAIIDOS

1.1. Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo tikslų ir kokybės samprata

Jau Platono ir Aristotelio laikais šeima buvo suvokiama kaip visuomenės dalis, vienu atveju reiškusi tą visuomenės sąrangos formą, iš kurios vėliau turėjo išriedėti kiltis, o dar vėliau ir valstybė; kitu atveju, šeima sudaranti esminę valstybės bei visuomenės ląstelę, kurios gyvybingumas bei stiprumas gali matuoti pačią valstybę bei visuomenę (Tereškinas, 2004).

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje (1992) taip pat akcentuojama, kad šeima yra tiek visuomenės, tiek valstybės pagrindas. Tradicinės šeimos misija byloja, kad tėvai privalo pirmieji tapti savo vaikų auklėtojais. Jie saugo ir gina savo atžalas, perduoda jiems šeimos bei tautos tradicijas, skiepija žmogiškąsias vertybes ir paruošia juos tapti visaverčiais visuomenės ir bendruomenės nariais. Vaikai, nuo pirmų dienų patyrę šeimos meilę, vieni kitų pagarbą, išmoksta gerbti ir mylėti kiekvieną žmogų, bendrauti ir bendradarbiauti su kitais.

Bajoriūnas, 1997; I.Leliūgienė, 1997; Rupšienė, 2001; K.Miškinis, 2003 ir kt. pateikia kiek skirtingas šeimos sampratas, tačiau apibendrinant jas galima teigti, kad dažniausiai šeima apibūdinama, kaip bendrija, kaip bendruomenė, kaip grupė, o skirtingas apibrėžimas akcentuoja tai, kas jo autoriui yra svarbiausia: įstatymdaviai ir politikai iškelia formalių ryšių svarbą, edukologams šeima yra svarbiausias visuomenės vienetas, kuriame kuriama ir atstatoma visuomenė. Tuo pačiu kiekviena šeimos samprata atspindi ir šeimos funkcijų prioritetus.

Pasak I.Leliūgienės (1997), nors šeima yra ypač svarbi vaiko gyvenime, nes ji – pagrindinis vaiko socializacijos veiksnys, kurio dėka jis įgyja esminių socialinių žinių, susiformuoja įgūdžius ir gebėjimus, perima vertybes ir idealus, taisykles ir normas, būtinas gyvenant jį supančioje visuomenėje, tačiau ne ką mažesnė svarba tenka ir mokyklai. Tai veiksnys, ypatingai veikiantis tolesnį vaiko socializacijos procesą.

M.Fullan (1998) pabrėžia, kad mokykla yra vienintelė institucija, leidžianti vaikui/jaunam žmogui sistemingai susipažinti su visomis sritimis: pasauliu kaip fizikine bei biologine sistema, vertybių, pažiūrų ir komunikacijos sistemomis, socialiniu, politiniu, ekonominiu gyvenimu bei pačiais žmonių giminės atstovais – visu tuo, kas sudaro pasaulio pagrindą.

Lietuvos švietimo koncepcijoje (1992) yra išskiriami šie mokyklos, kaip vienos iš pagrindinių jaunosios kartos ugdymo – auklėjimo institucijų, tikslai:

- padėti asmeniui atskleisti bendrąsias žmogiškąsias vertybes ir jomis grįsti savo gyvenimą;

- ugdyti kritiškai mąstančią asmenybę, gebančią svarstyti esminius žmogaus egzistencijos klausimus, atsakingai daryti sprendimus ir savarankiškai veikti;
- ugdyti asmenį, pasirengusį profesinei veiklai, pasiryžusį ir gebantį adaptuotis besikeičiančiame socialiniame, ekonominiame gyvenime ir jį tobulinti.

Pasak R.Dobranskienės (2002), mokykla svarbi visuomenėje ne tik savo mokomaisiais, ugdomaisiais ir kitais principais, bet ir kaip bendruomenė, jungianti kitų bendruomenių narius. Mokyklos bendruomenė – tai vienos konkrečios mokyklos mokytojai, mokiniai, jų tėvai (globėjai) ir kiti asmenys, siejami ugdymo ir bendrų švietimo tikslų toje mokykloje santykio.

Taigi, šeima ir mokykla yra dvi pagrindinės vaiko socializacijos bei auklėjimo institucijos, nes vaikui pradėjus lankyti mokyklą, iki tol socializacijos procese dalyvaujančius tėvus papildo mokyklos darbuotojai – mokytojai bei auklėtojai.

A. Faber, E.Mazlish (1999), S.Herm (2004), L.Seliokienė (2004) ir kt. autoriai pabrėžia, kad įvairių tyrimų duomenys byloja, jog vaiką tikslingai ugdant ir auklėjant tiek šeimoje, tiek mokykloje, gaunamas puikus rezultatas, todėl retai kada šie vaikai tampa „sunkiais“ mokiniais; ir atvirkščiai – klaidos, padarytos auklėjant šeimoje ir mokykloje, tampa labai sunkiai išsprendžiamomis „sunkių“ vaikų problemomis.

Koks vaikas ateina į mokyklą labai priklauso nuo iki tol vyravusios aplinkos, todėl tobulinti ryšius su tėvais ir moksleiviais tampa vienu mokyklos prioritetu (Šiaučiukėnienė, 1997; Petrikienė, 2004).

I.Leliūgienė, 1997; K.Miškinis, 2003; S.Dapkienė, 2002 ir kt. edukologai teigia, kad tėvai yra pirmieji vaiko pedagogais, todėl mokykla juos turi vertinti kaip svarbius vaiko ugdymo partnerius.

S.Dapkienė (2002) pabrėžia, kad mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo ir kooperavimosi svarbą liudija pats auklėjimo procesas, nes šios institucijos yra apjungtos tuo pačiu auklėjimo objektu – vaiku, todėl siekiant kuo efektyvesnių rezultatų, būtina vienodais reikalavimais pagrįsti abiejų institucijų pedagoginį poveikį bei dorovinę poziciją.

Kita vertus, vaikas veikia ir kaip ugdymo subjektas – analizuojant ir vertinant vaiko patirties sklaidos procesus, mokykla ir šeima privalo derinti savo veiksmus, keistis ir keisti veiklas siekiant užsibrėžto tikslo – kokybiško ugdymo proceso. Vadovaujantis tokiu požiūriu, svarbu, kad mokykla pripažintų tiek vaiką, tiek ir artimiausius vaiko aplinkos žmones (tėvus, globėjus) kaip lygiaverčius mokyklos bendruomenės narius, turinčius įtakos visam ugdymo(si) procesui.

R.Želvys (2003) nurodo, kad švietimo organizacijos teikia vartotojams savo paslaugas kartu su įvairių gamintojų tiekiamą produkcija. Nurodoma švietimo rinkos sistema, kurią sudaro trys

grandys: gamintojai, teikėjai ir vartotojai. Tiekėjai gali būti įvardyti kaip tėvų bendrijos, vartotojai – tėvai – pati gausiausia ir įtakingiausia tiesiogiai su mokykla susijusi, arba vidinė, interesų grupė, kuri šiuo atveju atlieka tarpininko vaidmenį, atstovaujanti pagrindinį šios paslaugos vartotoją – vaiką. Tad galima teigti, kad mokyklos darbo veiksmingumas labai priklauso nuo tėvų dalyvavimo jos veikloje.

M.Pališkienės (2002), S.Dapkienės (2002), Z.Petrikenės (2004) ir kt. autorių požiūriu, jei vaiko auklėjimas kažkurioje iš šių dviejų institucijų netinkamas, žymiai kryptingiau būtų koreguojant šiuos procesus tarpusavyje bendradarbiauti, mokytojams bei tėvams pasitariant, konsultuojantis, diskutuojant apie kylančias problemas.

Pasak D.Skerienės (2005), bendravimas ir bendradarbiavimas yra žmonių santykių formos. Žmonės keičiasi patirtimi, nuomonėmis, dirba bendrą darbą. Bendravimas suteikia informacijos ir reguliuoja žmonių elgesį. Tuo tarpu bendradarbiavimas yra žmonių siekis darniai veikti su kitais žmonėmis, pasirengimas paremti ir padėti siekiant bendro tikslo. Tai elgesys ir procesai, kuriuos galėtume laikyti žmonių veiklos pagrindu, leidžiančiu kurti ir išlaikyti tvirtas demokratines bendruomenes.

Bendradarbiavimas – tai darbas kartu, sujungus intelektines jėgas, pagalba vienas kitam, bendras problemos sprendimas ir bendras sprendimo priėmimas (Ališauskienė, 2003).

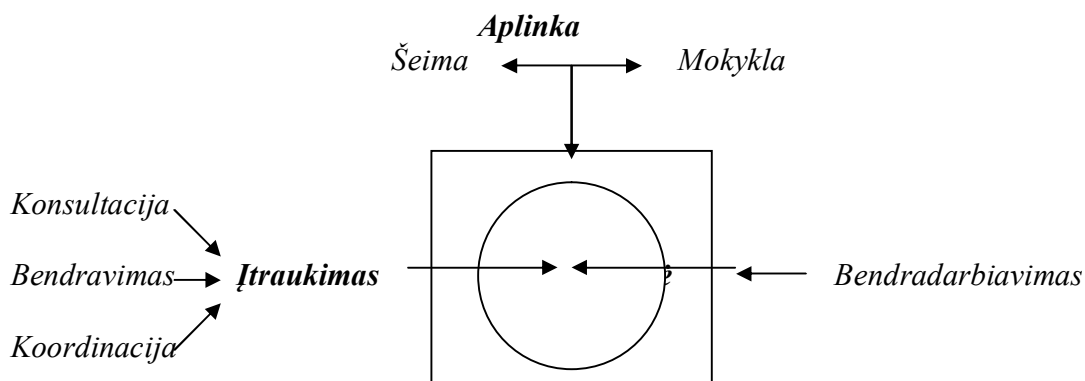
Pasak V.J.Černiaus (1993), bendradarbiavimas – tai bendras problemos sprendimas ir bendras sprendimo priėmimas. Nors neretai bendradarbiavimu vadinama tai, kas iš tiesų tėra bendravimas – informacijos perdavimas, priėmimas arba keitimasis ja, tai kalbėjimas, klausymas, problemų iškėlimas, tarpusavio konfliktų sprendimas ir pan.

Bendradarbiavimo esmė yra tai, kad pereinama prie partneriškų santykių, kai visi situacijų dalyviai yra partneriai. Partneriai, tai asmenys, kurie yra lygiaverčiai, papildantys vienas kitą, lankstūs savo įsitikinimų ir vienas kito atžvilgiu, pripažįstantys vienas kito ekspertinius gebėjimus (Černius, 1993).

D.Skerienė (2005) pažymi, kad būtent bendradarbiavimas ir yra bendravimas, kurio metu asmenys padeda realizuoti vienas kito poreikius ir kuris atsiranda tik tuo atveju, jei individus ar grupes sieja idėjos, sukuriami santykiai, paremti lygiomis teisėmis, pasitikėjimu ir bendrų tikslų siekimu, todėl bendradarbiavimu laikytinas bendras bent dviejų asmenų veiklos vykdymas.

Kadangi tėvai kartu su pedagogais ir pačiais mokiniais sudaro pagrindinę mokyklos bendruomenės dalį, tad siekiant sėkmingos mokyklos bendruomenės veiklos, yra būtinas visų mokyklos bendruomenės grupių bendradarbiavimas. Todėl viena iš tėvų pareigų – bendradarbiauti su mokyklos pedagogais ir vadovais sprendžiant vaiko ugdymo(si) klausimus.

S.Ališauskienė (2003) nurodo, kad dabartinis gyvenimas pateikia vis daugiau situacijų, kurias sudėtinga arba neįmanoma išspręsti vienam specialistui, tad būtent tokios situacijos ir yra sprendžiamos konsultuojantis, bendraujant, bendradarbiaujant, dirbant komandoje. Šeimų ir tarnybų (šiuo atveju mokyklos) bendradarbiavimo bei partnerystės raidą iliustruoja autorės modifikuota pagal Dettmer, Dyck, Thurstone (1999) „Į šeimą orientuoto tarnybos ir šeimos bendradarbiavimo“ schema (žr. 1 pav.).

1 pav. Į šeimą orientuotas tarnybos ir šeimos bendradarbiavimas

(Darbo autorės modifikuota pagal Dettmer, Dyck, Thurstone, 1999)

Šeimų įtraukimas į vaiko ugdymo procesą yra būtinas, nes šeimų ir mokyklos partnerystė suteikia geresnes galimybes tenkinti vaiko poreikius. Ir nepriklausomai nuo to, ar šeimos yra linkusios lengvai priimti paramą ir pagalbą, linkusios kooperuotis su specialistais, ar yra priešiškos, nelinkusios bendrauti ir bendradarbiauti, specialistai privalo siekti įtraukti šeimas į vaiko raidos ir pasiekimų vertinimo, veiklos planavimo bei individualios programos vykdymo procesus.

S.Ališauskienės (2003) manymu, šeimos ir mokyklos susitikimas dažniausiai prasideda nuo konsultacijos, kuri gali pereiti į bendravimą, kooperavimąsi, šeimos įtraukimą, bendradarbiavimą komandoje ir partnerystę:

- konsultacija – patarimas, rūpinimasis, svarstymas, diskutavimas, informavimas;
- koordinacija – tai elementų jungimas į bendrą veiklą, sinchronizavimas, derinimas, reguliavimas, pasidalinimas tikslais, žiniomis ir veiklos planu bei bendras proceso modeliavimas;
- bendravimas – informacijos perdavimo, priėmimo arba pasikeitimo aktas, idėjų raiškos menas, kuris apima kalbėjimą, klausymą, tarpusavio konfliktų sprendimą, problemų iškėlimą ir pan.;
- kooperacija – vieningumas, derinimasis, sutikimas ir pan., kurioje galima išskirti trijų tipų tikslus: bendro darbo rezultato siekimas; abipusis mokymasis iš skirtingų dalyvių kompetencijų

bei geresnis tarpusavio pažinimas ir pasitikėjimas vienas kitu; bendra kūrybinė inovacijų paieška;

- komanda – keletas tarpusavyje susijusių žmonių daro vienas kitam įtaką, sujungia pastangas, siekdami bendro tikslo; tai kartu dirbančių asmenų grupė, kurioje visų veikla yra būtina bendram tikslui įgyvendinti ir kiekvieno grupės nario individualiems poreikiams patenkinti (žr. 1 pav.).

Tinkamas šeimos pažinimas ir tam tikros situacijos išmanymas padeda mokyklai įtraukti šeimas į edukacinį procesą, tačiau, kaip nurodo S.Ališauskienė (2003) ir D.Skerienė (2005), tai dar nereiškia bendradarbiavimo.

Labai dažnai specialistai šeimos įtraukimą supranta kaip informacijos tėvams pateikimą, tėvų mokymą ir pan., tačiau tokio pobūdžio įtraukimas neužtikrina, kad šeimos poreikiai ir interesai bus išgirsti ir suprasti. Tėvų įtraukimas – tai tėvų skatinimas dalyvauti veikloje, kuri yra jų vaiko ugdymo dalis (Ališauskienė, 2003).

Tinkamas pedagogų bendradarbiavimas su mokinio tėvais padeda sukurti vaikui tinkamą ugdymo(si) aplinką, apjungia tėvų ir ugdymo įstaigos pedagogų požiūrį į vaiką, jo asmenybę. Tad šeimos ir mokyklos bendradarbiavimas – tai darbas kartu, sujungus intelektines jėgas, pagalba vienas kitam, bendras problemos sprendimas ir bendras sprendimo priėmimas.

Z.Petrikienės (2004) teigimu, mokyklos ir šeimos ryšiams šiuolaikinėmis sąlygomis tenka svarbus vaidmuo, nes šių dviejų institucijų vieninga veikla yra sėkmingo moksleivių ugdymo sąlyga. Kita vertus, pasak S. Dapkienės (2002), mokyklos ir šeimos bendradarbiavimas naudingas tuo, kad bendra veikla suartina tėvus ir vaikus, kelia tėvų ir mokytojų autoritetą vaikų akyse.

Kadangi bendradarbiavimas yra darbas kartu, sujungus intelektines jėgas, pagalba vienas kitam, bendras problemos sprendimas ir bendras sprendimo priėmimas, o tėvai ne visada aktyviai dalyvauja šiame procese, todėl čia labai svarbi mokyklos iniciatyva. Tad šeimos įtraukimas kuria prielaidas bendradarbiavimui ir tolesnei santykių raidai.

Šeima turi būti įtraukta į mokyklos bendruomenės veiklą ir gali bendradarbiauti su ja. Čia išryškėja partnerystės svarba. Partnerystė apima pasidalinimą žiniomis, įgūdžiais, patirtimi. Vaikas vystysis ir ugdysis žymiai sparčiau ir kokybiškiau, jei tėvai ir pedagogai vaikui padės kartu, o ne izoliuotai. Todėl, kaip pabrėžia S. Ališauskienė (2003), vienas iš pagrindinių partnerystės akcentų – suprasti, ką ir kiek šeima bei mokykla turi bendro ir kiek jie turi išmokti vienas iš kito.

Pedagogai visų pirma turėtų pažinti mokinį kaip individą, klasės bendruomenę – kaip socialinę grupę, juos lemiančius veiksnius ir kompetentingai, atsakingai valdyti sudėtingus vaiko asmenybės ugdymo ir saviugdos procesus. Visa tai tinkamai atlikti neįmanoma be mokyklos ir

šėimos bendravimo ir bendradarbiavimo. Nes tik tokiu būdu jų veikla tampa organiška ugdymo proceso, kuris turi virsti individo saviugda ir saviukla, dalimi.

M.Montessori (1992) teigimu, mokyklos bendradarbiavimas su vaiko šeima yra suprantamas kaip elgesys su pačiu vaiku. Vaiko veikla namuose turėtų būti tokia pat, kaip ugdymo įstaigoje, kad vaikas jaustų reikalavimų vienovę, saugumą. Todėl mokytojas turi nuolat skatinti tėvus ieškoti pagalbos, patarimų, domėtis vaiku.

Tokiu atveju galima teigti, kad mokyklos bendradarbiavimas su šeima neatsiejamas ir nuo pedagogų skatinimo tėvus ieškoti pedagoginės ar psichologinės pagalbos, prašyti patarimų ar atvykti į mokyklos įstaigą pasidomėti mokinio pasiekimais.

K.A.Hansen, R.K.Kaufmann, S.Saifer (1997) pabrėžia, kad jei tėvai siekia išugdyti savo vaiką protingą, už save kovojantį, siekiantį nuolat mokytis ir tobulėti, jie kur kas dažniau noriai bendrauja su mokykla, dalyvauja įvairiose ugdymo įstaigos veiklose, patys rodo iniciatyvą bendradarbiaujant. Tad visa tai ir palengvina mokyklos ir šėimos santykius, nes mokinio šėimos ir mokyklos bendradarbiavimas yra būtinas tolimesnei vaiko sėkmingai socializacijai.

S.Dapkienė (2002) akcentuoja mokyklos ir šėimos bendradarbiavimo aktualumą dėl to, jog mokytojas bendraudamas su tėvais geriau susipažįsta su savo auklėtiniais, suvokia jų mokymosi sėkmių ir nesėkmių priežastis, kuo vadovaudamiesi jie renkasi veiklą ir partnerius. Kita vertus, gali plėtoti tėvų pedagoginę kompetenciją, gerinti tėvų ir vaikų bendravimą, sėkmingiau spręsti mokymosi higienos problemas, įtraukti tėvus į mokyklos veiklą, įvairiomis formomis užtikrinti jų dalyvavimą ugdymo procese.

M.Gliokler (2003) akcentuoja vaiko šėimos ir mokyklos bendradarbiavimą, tačiau pabrėžia, kad iš tikrųjų ne tėvai ir pedagogai ugdo vaiką, bet pats vaikas ugdo save, naudodamasis įspūdžiais ir patirtimi, kurią įgyja per tėvus ir pedagogus. Tėvai ir pedagogai sukuria ugdymo aplinką, kaip prielaidą vaiko valios veiklai, tačiau pats vaikas renkasi, ką jis įsisavins, su kuo aktyviai dirbs ir pan.

Dialogas tarp mokyklos ir šėimos savaime neatsiranda – mokytojas turi stengtis keisti požiūrį į mokyklą, kurti atvirą visuomenei mokyklą, todėl mokytojų susitikimų su mokinių tėvais svarbiausiuoju tikslu turėtų būti jų noras padėti jiems įsigilinti ir geriau suprasti vaiko raidą, jo ypatumus ir problemišumą, šiuolaikinę interpretacinę pedagogiką, sukurti tarpusavio supratimo dialogą tarp vaikų ir tėvų, tarp tėvų ir mokytojų.

Apibendrinant galima teigti, kad tiek šeima, tiek mokykla vaiko gyvenime tam tikrais periodais vaidina labai svarbų vaidmenį, todėl tinkamas šių dviejų ugdymo, auklėjimo bei lavinimo institucijų tarpusavio bendradarbiavimas yra būtinas vaiko socializacijos bei integracijos į visuomenę garantas.

1.2. Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo raiška švietimo dokumentuose

Mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo svarba akcentuojama visuose mokyklai skirtuose dokumentuose. Mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo svarba minima:

- Lietuvos Respublikos Švietimo įstatyme (2003);
- Valstybinėse švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatose (2005);
- Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų ugdymo programose (2003);
- Lietuvos švietimo gairėse (2003);
- Valstybinių ir savivaldybių mokyklų nuostatose (2004) ir kt.

Pagrindinis Lietuvos švietimo dokumentas labiausiai akcentuoja, kad tėvai turi teisę dalyvauti mokyklos bendruomenės gyvenime – kartu su pedagogais bendradarbiauti. LR Švietimo įstatyme (Žin., 2003, Nr. 63-2853) pažymima, kad tėvai (globėjai, rūpintojai) turi teisę nemokamai gauti informaciją apie veikiančias mokyklas, švietimo programas, mokymo formas; taip pat dalyvauti parenkant (prireikus parinkti) vaikui ugdymo programą, formą, mokyklą ar kitą švietimo teikėją; gauti informaciją apie vaiko ugdymosi sąlygas ir jo pasiekimus; taip pat dalyvauti mokyklos savivaldoje bei naudotis Specialiojo ugdymo įstatymo ir kitų įstatymų nustatytais teisėmis.

LR Švietimo įstatyme (Žin., 2003, Nr. 63-2853) 47 str. nurodoma, kad tėvai (globėjai, rūpintojai) privalo bendradarbiauti su mokyklos vadovu, kitu švietimo teikėju, mokytojais, kitais specialistais, teikiančiais specialiąją, psichologinę, socialinę pedagoginę, specialiąją pedagoginę pagalbą, sveikatos priežiūrą, sprendžiant vaiko ugdymosi klausimus. Būtent tai ir atspindi mokyklos bendradarbiavimo su tėvais pobūdį.

Taip pat LR Švietimo įstatyme (Žin., 2003, Nr. 63-2853) teigiama, kad mokyklos bendruomenės nariai, kuriems priklauso ir mokinių tėvai, gali dalyvauti švietimo valdyme, burtis į įvairių grupių (mokinių, studentų, mokytojų, tėvų (globėjų, rūpintojų), mokyklų, švietimo valdymo lygių vadovų) interesų asociacijas, organizacijas, sąjungas, vykdančias jų narių nustatytus švietimo, kultūros, mokslinio tyrimo plėtotės uždavinius ir funkcijas, numatytas jų veiklos įstatuose.

Tėvų dalyvavimo mokyklos bendruomenės gyvenime svarbą taip pat akcentuojama Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatos (Žin., 2005, Nr. 12-391). Šiame dokumente pabrėžiamas tėvų skatinimas dalyvauti mokyklos veikloje, aktyvių mokinių tėvų įtraukimas į mokyklos valdymą, mokyklos ir tėvų bendradarbiavimo plėtimas, siekiant bendrų tikslų, mokinių tėvų švietimas.

Bendrosiose programose ir išsilavinimo standartuose (2003) taip pat nurodoma, jog siekiant jaunosios kartos visapusiško ugdymo, lavinimo bei auklėjimo, būtinas mokyklos ir šeimos

bendradarbiavimas. Šiame dokumente teigiama, kad tokio pobūdžio bendradarbiavimą organizuoti tenka mokytojams ir mokyklos vadovams. Toks bendradarbiavimas turi būti grindžiamas ne vienpusiška informacija, bet pasidalijant vieniems su kitais patirtimi. Akcentuojama, kad būtina sukurti aplinką, kurioje kiekvienas dalyvis jaustų pagarbą ir pasitikėjimą vienas kitu, todėl didžia dalimi bendradarbiavimo sėkmė priklauso nuo pedagogo keliamų tikslų, sistemingumo, jo mokėjimo bendrauti, išklaudyti kitų nuomonę, argumentuotai išsakyti savo nuomonę ir padėti vienas kitam.

Tėvų dalyvavimas mokyklos bendruomenės gyvenime akcentuojamas ir bendrojo lavinimo mokyklų vidaus audito metodikoje. Nuo 2004/2005 mokslo metų, vadovaujantis Švietimo ir mokslo ministro įsakymu (Žin., 2002 10 11, Nr. 98-4348), visose bendrojo lavinimo mokyklose taikoma mokyklos vidaus audito metodika. Mokyklos vidaus auditu siekiama įvertinti esamą mokyklos situaciją ir išsiaiškinti mokyklos pasiekimus ir trūkumus, nustatyti mokyklos plėtros prioritetus bei fiksuoti pažangiosios patirties pavyzdžius ir juos skleisti mokykloje.

Remiantis tuo, kaip nurodoma Bendrojo lavinimo mokyklos vidaus audito metodikoje (2002), mokykla turėtų bendradarbiauti ir su šeima:

- motyvuoti ir įtikinti mokyklos bendruomenę (mokiniai, šeima) bei partnerius dalyvauti atliekant mokyklos vidaus auditą;
- išsiaiškinti laimėjimų ar nesėkmių priežastis;
- organizuoti mokytojų mokymąsi, kaip atlikti mokyklos vidaus auditą bei įsivertinti savo darbą;
- išsikelti tolesnės plėtros tikslus bei parengti strateginį mokyklos planą ir metinę veiklos programą, numatyti ir suplanuoti reikiamus išteklius;
- sisteminti pažangiosios patirties pavyzdžius ir apgalvoti jų sklaidos programą.

Nuodugnesnis tėvų dalyvavimas mokyklos bendruomenės gyvenime atsispindi vidaus audito srities „Mokymasis ir ugdymas“ veiklos rodiklyje „Bendravimas su tėvais“.

Mokytojo profesijos kompetencijos apraše (2005) taip pat nurodoma, kad mokytojas turi pasižymėti bendravimo ir bendradarbiavimo kompetencijomis, todėl turi mokėti bendrauti su mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais) pripažįstant jų vaidmenį, teises ir atsakomybę sudarant ugdymo/si sąlygas bei bendradarbiauti su pagalba vaikui ir šeimai teikiančiomis organizacijomis.

Lietuvos švietimo gairėse 2003-2012 m. (2003) akcentuojamas šeimos ir mokyklos bendradarbiavimas. Dokumente pabrėžiama, kad siekiant švietimo plėtros, būtina išplėtoti šeimų pedagoginės ir psichologinės pagalbos, jų švietimo ir konsultavimo sistemą, prie esamų švietimo institucijų sukuriant neformalių „tėvų mokyklų“ tinklą; sustiprinti tėvų dalyvavimą bendrojo lavinimo mokyklų valdyme.

Taip pat būtina pabrėžti, kad mokyklos bendruomenės (taigi, tiek pedagogų, tiek tėvų) darbą reglamentuoja kiekvienoje bendrojo lavinimo mokykloje ar kitoje švietimo įstaigoje parengtos vidaus darbo tvarkos taisyklės, kur numatyti bendrieji darbo santykių principai ir elgesio normos tarp mokyklos vadovų, mokytojų, mokyklos personalo, moksleivių, jų tėvų (globėjų, rūpintojų).

1.3. Tėvai, kaip ugdymo paslaugų vaikams pradinėje mokykloje, dalyviai

S.Šalkauskis (1992) pabrėžia, kad siekiant tinkamai išugdyti jauną žmogų, kuris galėtų gyventi pagal aukščiausias vertybes, turi būti tiesioginis kontaktas tarp mokytojo ir tėvų, jie turi nuolat glaudžiai bendradarbiauti su vaiko šeima. Esant tiesioginiams santykiams tarp mokytojo ir tėvų, gali pasikeisti tėvų nuomonė apie ugdymo įstaigą bei pačių mokytojų vertingumą. Bendradarbiavimas gali duoti tėvams galimybę pajusti įstaigos gyvenimą, kuriame jų vaikai gyvena. Tuo tarpu mokytojas bendradarbiaudamas gali remtis tėvų patirtimi, išgyvenimais, dalintis idėjomis, pastebėjimais.

Mokytojas turi ne tik mokyti, bet ir vadovauti visam ugdymo procesui. S.Dapkienės (2002) įsitikinimu, įtraukiant tėvus į aktyvų tobulinimo veiklos planavimą, žengiamas dar vienas žingsnis jų pačių aktyvios veiklos link, todėl mokykla tampa artimesnė, mokytojai mielesni, o vaikų mokymosi ir elgesio problemos lengviau sprendžiamos.

Mokytojas, kurdamas klasės veiklos planą, turi vadovautis ne tik mokinių interesais ir poreikiais, bet ir kvieisti tėvus, kurių dalyvavimas telktų klasės bendruomenę bendrai veiklai. Tėvų dalyvavimas užtikrintų sėkmingesnę mokinių problemų sprendimą, atsirastų didesnė tikimybė, kad planas bus įgyvendintas – tėvai prisiimtų dalį atsakomybės.

S.Dapkienė (2002) siūlo penkis planavimo žingsnius:

- praėjusių metų veiklos rezultatų analizė;
- situacijos analizė;
- tikslų formulavimas;
- tėvų pageidavimų, siūlymų surinkimas ir atsižvelgimas į juos planuojant veiklą;
- plano formos patikslinimas.

S.Dapkienės (2002) nuomone, perėjus minėtus žingsnius, tėvams mokykla taps artimesnė, mokytojai mielesni, vaikų mokymosi ir elgesio problemos lengviau išsprendžiamos.

R.Dobranskienė (2002) išskiria sąlygas, padedančias užtikrinti mokyklos ir šeimos pedagoginio bendradarbiavimo ir jo valdymo sėkmę:

- mokyklos mikroklimatas turi būti atviras, šiltas ir draugiškas tėvams;
- komunikacija su tėvais pagrįsta dvipusiu bendravimu;
- tėvai yra mokytojų bendradarbiai;
- tėvų individualios žinios ir pastebėjimai - vaiko sėkmės ugdymo įstaigoje užtikrinimas;
- mokykla prisiima atsakomybę už bendradarbiavimą su tėvais;
- įstaigos administracijos filosofijoje turi atsispindėti partnerystės su tėvais idėjos;
- įstaiga skatina savanorišką tėvų pagalbą;
- įstaiga suteikia tėvams reikalingą informaciją, patarimus;
- tėvų bendradarbiavimas sprendžiant įvairias ugdymo įstaigos problemas yra būtinas.

Skatinant aktyvesnę mokyklos ir šeimos bendradarbiavimą, pedagogams labiau reikėtų atsižvelgti į šiuos tikslus:

- pažinti ir nuolat tirti mokinio šeimos aplinką;
- sistemingai nagrinėti šeimos ir mikro-makro aplinkos poveikį vaiko asmenybei, esant neigiamai šeimos įtakai, pvz.: daugiaprobleminė šeima, šalinti jos neigiamą poveikį vaikui;
- organizuoti bendrus mokyklos ir šeimos pedagoginius veiksmus įtakojant vaikų auklėjimą, rengti popamokinius renginius ir pan.;
- kurti klasės bendruomenę ir skatinti tėvus aktyviau dalyvauti mokyklos, klasės gyvenime;
- pedagogiškai veikti ir mokyti šeimą (Dapkienė, 2002).

L.Seliokienė (2004) pateikia keletą rekomendacijų, remiantis kuriomis pedagogai galėtų labiau šeimas įtraukti į savo veiklą:

- tėviškai – mokykla kiekvienuose namuose padėtų kurti tokią aplinką, kuri skatintų vaikus mokytis ir patartų, kaip tai efektyviau pasiekti;
- bendraudama – aiškiai informuotų tėvus apie savo veiklą, programas, mokinių pažangumą, iškilusias problemas;
- savanoriškai – naudotis tėvų pagalba bei ją skatinti;
- patarėjo – patartų tėvams kaip padėti mokiniams namuose paruošti pamokas, užsiimti kitokio pobūdžio veikla, leisti laisvalaikį ir pan.;
- priimdama sprendimus – į šį procesą įtraukiant tėvus, skatindama juos vadovauti ir veikti, kai aptariamais svarbūs mokyklos reikalai.

F. Ivanauskienės (2000) teigimu, mokytojo veiklos sėkmė priklauso nuo to, kokia bus socialinė ir kultūrinė mokyklos aplinka, kokią įtaką klasės bendruomenės gyvenimui darys tėvai, kiti mokyklos bendruomenės nariai. Pasak autorės, mokytojo veiklos kryptys aprėpia tris įtakos sferas – klasės bendruomenę, mokyklos bendruomenę ir socialinę aplinką. Svarbiausia nustatyti veiklos

prioritetus, jų pedagoginę vertę siekiant numatytų tikslų. Kadangi mokytojo ir mokinių tėvų sąveikos pagrindas yra bendradarbiavimas ir partnerystė, veiklos krypties reikalingumą pripažinti, veiklą pasirinkti turėtų ne tik mokytojas, bet ir mokinių tėvai.

1.4. Tėvų informavimas ir švietimas kaip šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės veiksnys

Kaip matyti, mokyklos bei šeimos bendradarbiavimo procese, svarbi vieta tenka tėvų informavimui. D.Gedminienės, A.Gumuliauskiene (2008) teigimu, būtent tėvų informavimas yra viena iš mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo formų. Būtent jos efektyvumas turi įtakos ugdymo rezultatams, jei abi ugdymo institucijos siekia tų pačių tikslų.

Anot S.Dapkienės (2002), pagrindė tėvų informavimas bei švietimas vyksta pasitelkiant formalius ir neformalius mokytojo ir tėvų bendradarbiavimo būdus:

- neformalus būdas – pokalbiai atvedant ir pasiimant vaiką, skelbimų lenta, informaciniai laišakai, žinutės ir kt.;
- formalus būdas – susirinkimai, lankymasis šeimoje, šeimos lankymasis grupėje, padėkos tėvams ir kt.

Informacijos skleidimas įmanomas taikant tokias formas, kaip, pranešimus, supažindinimą su pedagogine literatūra ir spaudoje skelbtais straipsniais, pasisakymus, susirinkimus, individualius pokalbius, vaikų lankymą namuose, susitikimus, susirašinėjimus, pedagogines konsultacijas ir pan. (Dapkienė, 2002).

Pasak J.Černiaus (1993), pedagogų bendradarbiavimo formos, kurių metų pagrindė vyksta tėvų informavimas bei švietimas, yra skirstomos į individualias, grupines ir kolektyvines. Tai:

- individualios bendradarbiavimo formos (lankymasis auklėtinio namuose, tėvų pakvietimas į įstaigą, susirašinėjimas laiškais, pokalbiai telefonu);
- grupinės bendravimo formos (tėvus patartina jungti į grupes pagal išsilavinimą, pedagoginę kultūrą, pagal jų vaikų elgesį ir pan.);
- kolektyvinis bendradarbiavimas – vaikų tėvų susirinkimai, bendri vaikų ir tėvų renginiai po pamokų ar laisvalaikio metu.

Pasak L.Stoll, D.Fink (1998) nurodo, jog siekiant išvengti problemų dėl naudingos partnerystės, reiktų daugiau dėmesio skirti bendradarbiavimo planavimui, nusistatymui aiškių reikalavimų, mokytojai ir vadovai turėtų imtis iniciatyvos, turėtų būti numatomi atitinkami ištekliai.

Individualus tėvų konsultavimas yra viena iš tėvų informavimo formų, pastaruoju metu gana plačiai taikomų mokyklose. Kad individualus tėvų konsultavimas būtų kokybiškas, naudingas ir tiek mokytojui, tiek tėvams, tiek vaikui, yra būtina tam pasiruošti: parengti programą, sukaupti patyrimo ir žinių šiuo klausimu - išstudijuoti literatūrą, dalyvauti kursuose ir pan. Nes būtent nuo jo pasiruošimo darbui, gebėjimo perteikti informaciją priklauso viso projekto sėkmė.

G.Kazakevičius, S.Zakarienė, R.Gerasimovičienė (1999) nurodo šiuos individualaus konsultavimo etapus:

1. tėvai supažindinami su darbo forma, parengiami vertinimo lapai;
2. tėvai pildo vertinimo lapus kartu su vaikais, tokius pačius lapus pildo mokytojai, klasių auklėtojai, dalykų mokytojai;
3. suderinamas individualių konsultacijų grafikas;
4. individualus konsultavimas, kurio metu aptariami užpildyti vertinimo lapai, lyginami vertinimai, diskutuojama, kodėl nesutampa kai kurie požūriai ir pan.;
5. vertinamas konsultavimas.

Apibendrinant skirtingus šaltinius, galima ši mokyklose dažniausiai realizuojama mokinių tėvų informavimo bei švietimo tvarka:

1. mokyklos mokinių tėvams informacija, susijusi su LR Vyriausybės, Švietimo ir mokslo ministerijos bei mokyklos vykdoma švietimo politika gali būti teikiama:
 - mokyklos tėvų susirinkimuose;
 - klasės tėvų susirinkimuose;
 - mokyklos sieniniuose stenduose;
 - mokyklos interneto svetainėje;
 - mokyklos informaciniame centre – bibliotekoje.
2. Reikalui esant mokykla teikia informaciją apie ugdymo procesą bei turinį, pateikus mokyklos raštinėje prašymą arba jeigu būtinas operatyvumas žodžiu (telefonu), jeigu klausiantis asmuo prisistato ir jo prašymas neprieštarauja asmens duomenų apsaugos įstatymui.
3. Teikiamos žinios apie mokinių pasiekimus, pastabas bei nuobaudas jiems, o taip pat apie mokyklos renginius.
4. Klasės auklėtojai ir dalyko mokytojai yra atsakingi už informacijos pateikimą.
5. Esant išskirtinėms situacijoms, reikalaujančioms operatyvaus įsikišimo, mokytojai turi teisę naudotis, bet kuriomis ryšio priemonėmis, esančiomis mokykloje.
6. Informacija susijusi su pedagogų tarybos susirinkimo nutarimais, kai mokinio adresu priimami svarbūs nutarimai (griežti papeikimai, pašalinimas iš mokyklos ar išpėjimas dėl pašalinimo)

teikiama raštu, registruojant specialiame žurnale ir išsiunčiama registruotu laišku. Už informacijos pateikimą raštinei laiku atsako klasės auklėtojas.

7. Visais kitais atvejais informacija teikiama LR įstatymuose nustatyta tvarka.

Reikia pastebėti, kad keičiantis gyvenimo sąlygoms bendrauti ir bendradarbiauti su nuolat skubančiais mokinių tėvais nėra paprasta. Gyvenimo tempas diktuoja įvairias bendravimo formas ir būdus. Tradiciniai tėvų informavimo bei švietimo būdai bei formos neduoda norimo rezultato. Tad reikia ieškoti naujų, patrauklesnių ir aktyvesnių bendradarbiavimo formų tarp pedagogų ir tėvų. Šiandien informacinių technologijų naujovės skatina naujas tėvų ir mokyklos bendravimo ir bendradarbiavimo formas: elektroninį paštą, internetinius pokalbius, informaciją mokyklų interneto svetainėse ir pan.

1.5. Mokyklos informacinės komunikacinės sistemos funkcionavimo veiksniai

1.5.1. Tėvų kaip informacijos ir švietimo paslaugų vartotojų bruožai

Kaip nurodo V.Būdienė, A.Zaborskis bei R.Želvys (2001), šiandien į tėvus reikia žiūrėti kaip į pilnaverčius mokinių ugdymo bei auklėjimo partnerius, todėl tai, kas susiję su vaikų ugdymo procesu, visa informacija bei kylančios problemos, vienaip ar kitaip turi pasiekti tėvus. Tačiau šiandien tėvai per daug pasikliauja oficialiais bei tradiciniais komunikacijos kanalais, nors iš tikrųjų to nepakanka.

Kaip nurodo S. Dapkienė (2002), mokinių tėvus labiausiai domina mokinių mokymosi rezultatai – pažymiai, kartais – pažangumas. Todėl mokykla turi jiems padėti suprasti, kaip yra svarbu dažniau keistis informacija ne tik apie mokinių mokymosi rezultatus mokykloje, tačiau ir apie tai, kokių tikslų ir uždavinių siekia mokykla.

Kita vertus, tai tik viena tėvų interesų pusė. Ypatingai pirmus metus pradėjusių lankyti mokyklą vaikų tėvus domina vaiko adaptacijos problemos. Visuose vaikų mokymosi perioduose tėvams labai svarbi vaiko emocinė būsena mokykloje, ką jis patiria ir išgyvena, kaip jam sekasi bendrauti su kitais klasėje esančiais vaikais, suaugusiais ir pan. Tėvai nori ne tik gauti tokio pobūdžio informacijos, bet neretai gali suteikti pedagogui labai reikšmingos informacijos apie savo vaiką, kurios paaiškintų daugelį vaiko mokymosi, elgesio priežasčių ir pan. Labai aktualus yra ne tik gavimas ar informacijos suteikimas, bet keitimosi informacija procesas.

Tačiau bendradarbiavimo proceso praktikoje neretai galima stebėti vienpusį veiksma – kada tik suteikiama informacija, o kartais bendradarbiavimas pasiriboja tik formalios informacijos suteikimu.

Neretai poreikiui informuoti ir būti informuotam įtakos turį savo vaidmens šiame procese suvokimas. Remiantis Juodaitytės, Gaučaitės, Kazlauskienės (2009, p.17) knygoje pateiktais tėvų, kaip vartotojų tipais – naudotojo, tradicinio, komercinio ir modernaus vartotojo, galima daryti prielaidą, kad atitinkamo pobūdžio vyks ir keitimasis informacija. Tikėtina, kad tik modernaus vartotojo tipo tėvai sieks keistis informacija, nes jiems svarbus „nematerialus švietimo rezultatas: jis <...> tampa besimokančiu vartotoju“ (žr. ten pat). Kaip žinia, besimokančiam vartotojui svarbi teikiamos paslaugos kokybė, kurios jis siekia savo aktyviu dalyvavimu. O tai jau lemia poreikį informacijai ir švietimui.

Pagal tai, kiek tėvai ir pedagogai yra aktyvūs šio proceso dalyviai, galima skirti tris jų, kaip bendradarbiaujančių partnerių tipus su jiems būdingais bruožais (Juodaitytė, Gaučaitė, Kazlauskienė, 2009, p.19).

Tėvų ir pedagogų tipai pagal dalyvavimo aktyvumą (pagal Juodaitytė, Gaučaitė, Kazlauskienė, 2009, p.19)

Informacijos pobūdis	Formali informacija	Probleminė informacija	Savaiminė informacija
Tėvams būdingiausi bruožai	Pasyvus klausytojas. Pasyvus klausytojas, nesiimantis veiksmų. Atsakomybes dažniausiai deleguoja pedagogams, administracijai.	Atsiribojęs. Informacijos ieško tada, kada kyla konkrečios problemos. Bendradarbiavimo veikloje dalyvauja tol, kol sprendžia konkrečiai jam aktualias problemas.	Aktyvus. Aktyviai domisi ir dalinasi su vaiko ugdymu ir priežiūra susieta informacija, aktyviai dalyvauja bendradarbiavimo procese, prisiima atsakomybę
Pedagogams būdingiausi bruožai	Formalus. Formalus informacijos pateikėjas, nesiekiantis grįžtamojo ryšio.	Atsiribojęs Informaciją pateikia tą, kuri kyla iš „apačios“ ir yra aktuali ribotam šeimų skaičiui (vienetams), prisiima besiginančio vaidmenį, baiminasi dėl autonomijos.	Atviras naujovėms, aktyvus. Atvirai besidalinantis informacija tiek „nuleista iš viršaus“, tiek ir „kylančia iš apačios“. Informaciją parenka pats pagal vaikų problemas ir tėvų rekomendacijas. Atviras naujovėms, pasikeitimams.

Nors šie tipai priskirtini analizuojant ikimokyklinio amžiaus vaikus turinčių šeimų bendradarbiavimo ypatybes, tačiau jie artimi ir mokyklai. Gal būt šioje ugdymo institucijoje jie dar labiau išryškėja, nes ypač trečiųjų, ketvirtųjų tėvai turi žymiai mažesnę kontaktą su mokykla, nei kad ikimokyklinio amžiaus tėvai. Tai lemia vaiko amžius ir jo savarankiškumo didėjimas bei tėvų priežiūros ir globos vaidmens vaikui laipsnio mažėjimas.

Remiantis pateiktais bruožais, galima daryti prielaidą, kad tėvai, priskiriami pasyvaus klausytojo kategorijai, informacijos požiūriu ją daugiau vartos, nei kad suteiks. Vargu ar juos domins šviečiamojo pobūdžio informacija, jiems bus daugiau aktuali tik ta, kuri konkrečiai siesis su jų vaiku, jo materialiniais poreikiais. Tai formalios informacijos vartotojai. Probleminė informacija aktuali antro - atsiribojusio tipo tėvams. Kadangi jie informacija aktyviai keičiasi tik tada, kai yra kokių nors problemų, tai tikėtina, kad siekiant ją išspręsti, jiems bus aktuali ir šviečiamojo pobūdžio informacija, tačiau tik tais konkrečiais, jų ar juos pačius liečiančiais klausimais. Tikėtina, kad tik aktyvaus tipo tėvams yra aktuali ne tik formali informacija, o tai, kas būdinga jų amžiaus vaikams, jie aktyviai dalyvauja šviečiamojo pobūdžio veiklose, tampa pagalbininkais pedagogui vaikų ugdymo ir priežiūros klausimais. Tokiems tėvams aktualu dalyvauti sprendimų priėmimo, jie geba prisiimti atsakomybę už teikiamus pasiūlymus.

Vertinant instituciniame lygmenyje pagrindinis asmuo, atsakingas už tėvų informavimo ir švietimo proceso organizavimą ir kokybę yra pedagogas. Šią atsakomybę jam deleguoja tai, kad klasės pedagogas yra tas asmuo, kuris su jo kuriojamą klasę lankančių vaikų tėvais palaiko

glaudžiausią kontaktą, geriausiai iš mokyklos personalo pažįsta vaikus bei yra tiesioginis tų vaikų ugdytojas. Todėl daug kas priklauso nuo pedagogų, o vertinant informavimo kokybę tampa ne tik tėvų, bet ir pedagogų, pažinimas.

Atsižvelgus į aptartus tėvų, kaip informacijos vartotojų bruožus, galima analogijas suvesti ir į pedagogų, kaip informacijos teikėjų/gavėjų bruožus. Jie yra analogiški tėvų tipams ir bruožams (2 lentelė). Tikėtina, kad nuo pedagogo aktyvumo didele dalimi priklausys tai, kiek tėvų įtraukta į tiesioginę sąveiką ir aktyvų dalyvavimą.

Kita vertus, keitimosi informaciją ir tėvų šviečiamosios veiklos kokybę lemia daug išorinių veiksnių, tokių kaip šeimos materialinė padėtis, atstumas nuo mokyklos, tėvų išsilavinimas, kalbos mokėjimas, religiniai ar kiti įsitikinimai, kultūros puoselėjimas ir t.t. Todėl esant tokiai tėvų įvairovei išskyla būtinybė juos pažinti ir informavimo bei šviečiamąją veiklą vykdyti atsižvelgiant į tuos ypatumus.

Svarbu pripažinti ir tai, kad dalis tėvų savęs nesuvokia ir nelaiko lygiaverčiais savo vaikų ugdymo partneriais, o ugdymo namuose svarba lyginant su mokykliniu yra nukeliama į antraeilės pozicijas. Be to dalis pedagogų tėvus taip pat laiko „per pagarbų atstumą“ nuo klasės. Lietuvoje dar nėra susiformavusios keitimosi informacija tarp šeimos ir mokyklos tradicijų.

Todėl šiandieniniai šeimai būtina padėti išsiugdyti bendravimo su mokykla poreikį – t.y., leisti vaikui suprasti, kad tėvams yra įdomu, ką vaikai veikia mokykloje, ir tuo pat metu kartu su mokykla sutartinai veikti vilčių ir nukreipimų prasme.

Tad atsižvelgiant į naujai susiklosčiusias socialines sąlygas, reformuojant ir toliau koreguojant švietimo sistemą, tradicinis iki šiol vyravęs požiūris šeimos atžvilgiu, jau nebetinka. Kita vertus, keičiantis situacijai, būtinas gerai apgalvotas ir tėvų dalyvavimas mokyklos gyvenime (Petrikienė, 2004).

Apibendrinant galima teigti, kad pedagogas tik gerai pažindamas šeimą gali atrasti pačius tinkamiausius jos informavimo būdus ir formas, parinkti šviečiamojo pobūdžio informaciją atitinkamą vartotojo tipui, ugdyti tėvų, kaip vaikų ugdymo proceso dalyvių kultūrą ir pan. Geras šeimos pažinimas tampa tuo laidu, kuris gali padėti modeliuoti ir tinkamai valdyti šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo procesą.

1.5.2. Švietimo organizacijos vadovo vadybinis meistriškumas

Šiandien į pedagoginį mokyklos ir jos narių bendradarbiavimą žiūrima kaip į sistemą, kurios sėkmingai plėtotei yra tiesiog būtini sisteminiai tyrimai, atskleidžiantys ugdymo dalyvių, kaip bendradarbiavimo partnerių, charakteristikas ir tarpusavio ypatybes.

R.Kontautienė (2006) teigia, kad ugdymo dalyvių (mokytojai, vaikai, tėvai) grupės, kaip santykinai savarankiškos ir atliekančios savo funkcijas posistemės, gali įsitraukti į pedagoginio bendradarbiavimo mokykloje plėtote. Tokios sistemos sudėtiniai vienetai gali būti: mokinys – kiti mokiniai, mokytojas – kiti mokytojai, mokytojas – mokinių tėvai, mokytojas – mokyklos administracija.

Kadangi šios sistemos funkcionalumas priklauso nuo bendravimo, veiklos, aktyvumo, todėl kiekvienas elementas atlieka pačios sistemos numatytą vaidmenį. Tad čia svarbus vaidmuo tenka mokyklos vadovui.

Vadovas – valdymą atliekantis asmuo, atsakingas už organizacijos tikslų pasiekimą. Jo pagrindinis uždavinys – padėti kitiems organizacijos nariams ir pačiai organizacijai suformuoti bei įgyvendinti tam tikrus tikslus (Bakanauskienė, Petkevičiūtė, 2003).

Vadovauti – reiškia daryti įtaką, t.y. – turėti ir naudotis valdžia. Tai reiškia individui turėti galimybę kontroliuoti ką nors, kas daro įtaką pavaldinių elgesiui.

Mokyklos vadovas, bendraudamas su mokytojais (posistemė: mokytojas – mokyklos administracija) gali ir turi įtakoti mokytojų bendradarbiavimą su tėvais (posistemė: mokytojas – mokinių tėvai) (Kontautienė, 2006).

Būtent nuo mokyklos vadovo požiūrio į bendradarbiavimą, jo paties sugebėjimo bendradarbiauti, mokyklos mikroklimato, kai pedagogai jaučia vienas kito paramą, priklauso ir sėkmingas organizacijos, šiuo atveju mokyklos, veiklos rezultatas (Simonaitienė, Targamadžė, 2002).

R.Kontautienė (2006) pažymi, kad šiame procese ypač svarbi yra mokyklos vadovų pozicija tėvų atžvilgiu bei pats vadovo noras tobulinti mokyklos darbą. Mat pastaruoju metu mokinių tėvai gali aktyviau dalyvauti nustatant strategines mokyklos plėtros gaires, kontroliuojant pokyčius, įgyvendinant organizacijos užsibrėžtus tikslus. Todėl tik nuo vadovų veiklos, jų įtakos pedagogų bendruomenei priklauso bendradarbiavimo su mokinių tėvais sėkmė. Tačiau, kaip nurodo V.Būdienė, A.Zabulionis bei R.Želvys (2001), mokyklos vadovų bendravimas su pašaliečiais yra vienas nemėgiamų jų veiklos aspektų.

Kadangi ir mokytojai, ir mokyklos vadovai, ir tėvai, ir mokiniai – visi yra vienodai atsakingi už ugdymo(si) ir asmenybės tobulėjimo sėkmę, visi nori, kad gerėtų pažangumas, tarpusavio santykiai, todėl vienas iš žingsnių, galinčių padėti įtraukti mokinių tėvus į klasių ir mokyklos veiklą, yra darbo grupių (komandų) problemoms spręsti sudarymas. Komandos veiklos pradžioje gana svarbus vaidmuo tenka ir komandos vadovui. Jis, prieš inicijuodamas darbo grupių veiklą, turėtų gerai apsvarstyti visas teigiamas ir neigiamas pasekmes. Tokiu atveju atsiranda rizika, tačiau rizikuojama, kaip nurodo V. Černius (1993), yra tam, kad būtų pasiekti keliami organizacijos tikslai ir tai yra viena iš gerų vadovų savybių.

Kiekvienas vadovas turi pasižymėti tam tikromis vadybinėmis kompetencijomis, kurios yra būtinos bet kokios organizacijos, tame tarpe ir ugdymo, valdyme:

- Tradicinės funkcijos: problemų supratimas, sprendimų priėmimas, vadovavimas, sprendimų delegavimas, trumpalaikis planavimas, strateginis planavimas, koordinavimas, tikslų nustatymas, kontroliavimas, motyvavimas valdžia, motyvavimas įtikinimu, komandos būrimas, rezultatyvumas.
- Orientacija į užduotį: iniciatyvumas, susitelkimas užduočiai, skubumas, ryžtingumas.
- Orientacija į asmenį: užuojauta, kooperacija, socialumas, mandagumas, politinis nuovokumas, kategoriškumas, indėlio siekimas, susitelkimas į vartotoją.
- Organizacinis tapatumas: drausmingumas, orientacija į taisykles, asmeninė atsakomybė, patikimumas, darbo limitų laikymasis, profesionalumas, lojalumas.
- Pažiūros: tolerancija, prisitaikymas, kūrybinis mąstymas, kultūrinis supratimas.
- Emocinė kontrolė: tvirtumas, stresų valdymas.
- Komunikavimas: klausymo įgūdžiai, verbalinė komunikacija, vieši pristatymai, rašytinė komunikacija.
- Savęs ir kitų ugdymas: tikslų kėlimas, darbo atlikimo įvertinimas, grįžtamasis ryšys, darbo praturtinimas, savęs ugdymas.
- Profesinis sumanumas ir interesas: techninė patirtis, organizacinis sąmoningumas, kiekybės, kokybės, finansinis ir saugumo interesai (Tett, Guterman, Beier, Murphy, 2000).

Pasak I.Bakanauskienės bei N.Petkevičiūtės (2003), galima pastebėti, kad skirtinga darbinė veikla kelia vadovui skirtingus reikalavimus. Orientuojantis į tai, vis svarbesnės vadovams tampa komunikacijos, tarpasmeninio bendravimo, lyderystės charakteristikos bei asmeninės savybės, kurių dėka vadovas tampa pagalbininkas, mokytojas ir patarėjas.

Kadangi mokyklos vadovų pareiga yra formuoti bendruomenės lūkesčius, todėl jiems labai svarbu siekti bendradarbiavimo su tėvais, ieškoti paramos bei kurti mokyklos įvaizdį.

Mokyklos vadovai su mokinių tėvais susitinka keletu atvejų. Dažniausiai bendravimas su tėvais vyksta sprendžiant moksleivių drausmės, pažangumo, socialines ir kitokias problemas, konfliktus, švenčiant švęsdami mokyklos šventes bei susitinkant mokyklos taryboje.

Mokyklos vadovo ir tėvų sąveika gali būti pozityvi arba negatyvi.

Mokykloje galimi tėvų ir mokytojų konfliktai, kuriuose vadovas tampa autoritetingu trečiuoju, galinčiu išspręsti konfliktą. Vadovo dalyvavimas – tai konflikto pripažinimas.

Pasak B.Everard ir G.Morris (1997), jei kyla konfliktų, labai svarbu, kad mokyklos vadovas laiku imtųsi konflikto prevencijos: stengtųsi sumažinti emocinę įtampą, vestų į problemos sprendimo kelią ir nepradėtų ginčytis arba nesudarytų tėvams įspūdžio, kad jie turi ginti savo garbę. Susitvardymas, sugebėjimas klausytis, įgūdžiai ir įsijautimas čia turi lemiamą reikšmę.

Sprendamas konfliktus, vadovas privalo atsižvelgti į tėvų jausmus ir juos gerbti. Jei vadovui pavyks išspręsti konfliktą, tikėtina, kad tėvai liks patenkinti mokyklos vadovu, o tuo pačiu ir susidarys teigiamą įspūdį apie pačią mokyklą (Everard, Morris, 1997).

Kita vertus, vadovai bendraudami su tėvais – partneriais sulaukia paramos ir įgyja pagalbininkus, padedančius kurti mokyklos įvaizdį visuomenėje. Todėl mokyklos vadovai turėtų ieškoti būdų, kaip prisikviesti tėvus – draugiškus kritikus, padedančius susivokti ir priimti tinkamus sprendimus, nes, kaip nurodo L.Stoll, D.Fink (1998), daugelyje bendruomenių mokykla yra pagrindinė socialinė veikėja, todėl ji turi išskirtinę galimybę kurti partnerystės tinklą su individualiais, grupėmis, organizacijomis ir institucijomis, kurios atsakingos už mokinių augimą ir tobulėjimą.

Tad ar tėvų ir vadovų bendradarbiavimas bus pozityvus ir turės teigiamą įtaką mokyklos pedagogų veiklai, didžia dalimi priklauso nuo pačių vadovų sugebėjimų bendrauti.

Būtina pabrėžti, kad geras mokyklos vadovas privalo patarti bei padėti mokyklos tarybai vykdyti savo funkcijas. Kadangi į mokyklos tarybos veiklą įsitraukiantys tėvai neturi visos informacijos apie mokykloje vykdomas programas, mokyklos problemas, todėl būtent mokyklos vadovas gali tapti konsultantu, siekiančiu mokyklos gyvavimo sėkmės.

Mokyklos vadovas su tėvais gali pasidalyti problemomis ir rūpesčiais, taip pat laimėjimas, o reikalui esant, prašyti pagalbos bei patarimų. Mokyklos vadovas gali rengti ataskaitas, kuriose nereiktų apsiriboti duomenimis apie buvusią mokyklos veiklą, juose daugiau reiktų paliesti organizacijos ateities planavimo klausimus.

Kaip nurodo B.Everard, G.Morris (1997), tarybos atstovai, į kuriuos įeina ir mokinių tėvai, gali padėti valdyti pokyčius mokykloje, dėl savo padėties bendruomenėje gali būti galingesni mokyklos ir jos reikalų gynėjai nei jos vadovas. Todėl mokykla ir jai vadovaujantis asmuo turi siekti stiprinti bendradarbiavimo ryšius su tėvais, galinčiais padėti kurti mokyklos materialinę bazę ar

galinčiais paremti įvairius projektus, mokyklos šventes. Svarbu, kad mokyklos vadovas mokėtų įsijausti į kitą žmogų, suprastų jį, mokėtų įrodyti jo nuomonės svarbą ir įtikintų, kad parama mokyklai būtina. Tokiu atveju profesionalus vadovo bendravimas tik sustiprins mokyklos įvaizdį visuomenėje.

Mokyklos vadovų, kaip ir apskritai vadovų, nebūna visiškai vienodų, kiekvienas iš jų atlieka savo vaidmenį savaip, vadovaujasi savais veiklos metodais, taiko savitus vadovavimo būdus ir stilius. Šis darbas priklauso nuo vadovo vaidmenų atlikimo kokybės, jo būdo bruožų, sugebėjimo bendrauti, kvalifikacijos, asmeninės pozicijos darbuotojų atžvilgiu ir panašių veiksnių.

Kaip mokyklos lyderis, vadovas turi ne tik įkvėpti kiekvieną mokyklos darbuotoją darbui asmeniškai, bet sukurti komandinio vieningumo jausmą, kuris pagelbėtų kiekvienam suprasti savo indėlį švietimo įstaigos bendram tikslui.

1.5.3. Pedagogų švietimo, konsultavimo ir komunikavimo kompetencijos

Mokytojo veikla yra tikslinga, kryptinga ir įvairialypė. Priklausomai nuo situacijos, ji nuolat kinta. Nuo seno yra žinoma, kad pedagogui ypač svarbus yra geras profesinis pasirengimas. Darbuotojas, norėdamas kokybiškai atlikti savo darbą, turi pasižymėti tam tikrais funkciniais gebėjimais, kurie vadinami kompetencijomis, įgalinančiomis jį sėkmingai atlikti minėtas veiklos funkcijas (Laužackas, 2005). Taigi, išskyla kompetentingo pedagogo poreikis, kuris užtikrintų sklandų ir kokybišką ugdymo procesą bendrojo lavinimo mokyklose, tuo pačiu bendravimą ir bendradarbiavimą su mokinių tėvais, nes, pasak R. Adamonienės (2001), profesijos pedagogu negali būti kiekvienas, kuris žino tik profesiją, tam reikia ir tam tikrų kompetencijų.

R. Adamonienės (2001) teigimu, kompetencija – tam tikros specialisto veiklos išraiška. Tai efektyvios veiklos demonstravimas bei saviraiška, pagrįsta profesiniais, pedagoginiais ir asmeniniais gebėjimais.

Pasak V. Krumm (1998), kadangi nuolat kinta mokinių šeimų gyvenimas, tad kinta ir tėvų norai bei siekiai – „naujiems“ tėvams reikia mokytojų, galinčių, iškilus reikalui, patarti, geriau nei anksčiau veikti kartu.

L. Jovaišos (2001) teigimu, vaiko ugdymas yra veiklos, bendradarbiavimo santykių ir sąveikos darnos siekimas. Tai labai sudėtingas, daugiaspektis ir giluminis procesas, kuriame dominuoja bendradarbiavimas – išorinis ir vidinis kontaktavimas keičiantis informacija, patirtimi.

Mokytojų ir mokinių tėvų bendradarbiavimo sistemos esmė yra tam tikras ugdymo modelis, todėl, kaip ji veiks, pirmiausia priklauso nuo pedagogo edukacinio - inovacinio pasirengimo, jo

bendrųjų kompetencijų, gebėjimo įgytas žinias pritaikyti konkrečios mokyklos aplinkoje, įvertinti bei plėtoti kitų ugdymo dalyvių socialinę kompetenciją (Fullan, 1998; Hargreaves, 1999).

R.Kontautienės (2006) nuomone, naujos humanistinės – filosofinės sampratos bei žmoniškosios kultūros elementai šiandieniniam mokytojui yra būtinybė formuojant naują tėvų ir vaikų vertinimų orientaciją: jie laikomi lygiaverčiais edukacinio proceso partneriais, su jais kartu kuriama konstruktyvi ugdomoji sąveika, todėl švietimo, konsultavimo bei komunikavimo kompetencijos tampa itin svarbios.

Pedagogo didaktinė (švietimo) kompetencija – tai jo žinios, gebėjimai, vertybės, asmens savybės, sąlygojančios efektyvų ugdymą. Ši kompetencija yra vienas svarbiausių veiksnių, lemiančių mokinių mokymosi motyvaciją ir rezultatus (Lietuvos mokytojų didaktinė kompetencija, 2006).

Reikalavimai mokytojų švietimo kompetencijai keičiasi kintant požiūriui į mokymo ir mokymosi prigimtį, santykį bei galimybes, taip pat kintant nacionaliniams švietimo tikslams. Dabartiniu metu pagrindiniuose švietimo dokumentuose, pabrėžiančiuose mokyklų veiklos ateities perspektyvas, orientuojamasi į mokymosi paradigma pagrįstą mokytojo veiklą. Tai įpareigoja sudaryti galimybes šią paradigmą įgyvendinti, pirmiausia – mokytojams nuolat atnaujinant ir plėtojant savo didaktinę kompetenciją (Lietuvos mokytojų didaktinė kompetencija, 2006).

Pasak A.Zakienės (2008), yra išskiriami šie pedagoginių gebėjimų struktūros komponentai, kurie itin praverčia ne tik dirbant su vaikais, bet ir jų tėvais:

- gnoseologinis;
- konstrukcinis;
- organizacinis;
- komunikacinis.

Gnoseologinis komponentas yra pedagogo žinių ir mokėjimų sistema, sudaranti jo profesinės veiklos pagrindą, taip pat tam tikros pažintinės veiklos savybės, turinčios įtakos jo plėtočiai. Iš jų paminėtina mokėjimas iškelti ir patikrinti hipotezę, būti jautriam prieštaravimams, kritiškai vertinti gautus rezultatus. Konstrukciniai gebėjimai padeda įgyvendinti pamokos tikslus, pavyzdžiui, mokiniams pateikiama problema, kurią jie turi kūrybiškai išspręsti, arba mokymo proceso kūrybinis modeliavimas. Organizaciniai gebėjimai ne tik padeda organizuoti savo veiklą klasėje, bet ir ją numatyti mokyklos bendruomenėje (Zakienė, 2008).

Mokytojo profesijos kompetencijos apraše (2005) nurodoma, kad vienos iš bendrųjų mokytojo kompetencijų yra komunikacinė ir informacijos valdymo. Nurodoma, kad komunikacinę ir informacijos valdymo kompetenciją sudaro pedagogo mokėjimas ir sugebėjimas:

- taisyklingai vartoti kalbą realioje ir/ar virtualioje profesinėje aplinkoje;
- bendrauti užsienio kalba (kalbomis);
- naudoti verbalinius ir neverbalinius komunikavimo būdus skatinant mokinių bendravimą ir bendradarbiavimą;
- konceptualiai ir vaizdžiai išreikšti savo idėjas bei interpretuoti mintis, faktus ir jausmus skirtinguose profesinės veiklos kontekstuose naudojant komunikacijos priemones;
- atlikti ugdymui aktualios informacijos paiešką: žinoti, atrinkti ir naudoti adekvačias duomenų bazines.

Šiandien mokytojo veiklai vis labiau plečiantis, ieškoma didesnės dermės ir jungties tarp mokyklos ir gyvenimo, todėl ir nuo komunikacinių gebėjimų sklaidos lygio ir bendravimo kompetencijos priklauso santykių su moksleiviais, jų tėvais, vadovais bei kitais pedagogais kokybė. Bendraudami pedagogai ne tik priima informaciją, bet ir perteikia savo jausmus, nuotaiką, interesus, organizacines ir partneriškas savybes. Todėl pedagogams būtina gerai žinoti visas komunikacines priemones, kurios gali būti naudingos perteikiant mokslo žinias, organizuojant pažintinę veiklą, mokant moksleivius dirbti savarankiškai, bendraujant bei bendradarbiaujant su mokinių tėvais.

Komunikaciniai gebėjimai padeda pedagogui lengvai užmegzti tarpasmeninius santykius, sėkmingai plėtoti dialogą, sukurti prielankumo ir pasitikėjimo atmosferą. Todėl tikėtina, kad dalykiškai bendradarbiaujantis su tėvais, pedagogas galės padėti jiems geriau suprasti vaikų gyvenimo problemas, kartu ir palaikyti jų ugdymosi pastangas. Tai mažiausiai komentarų reikalaujantys pedagoginiai gebėjimai. Juk mokytojo profesinė veikla prasideda bendravimu, kurio kokybė – vienas iš svarbiausių pedagoginės veiklos sėkmės garantų.

Šiame procese reikia nemažai organizacinių mokytojo pastangų, išradingumo. Kadangi pedagogo bendradarbiavimo su tėvais tikslas – plėtoti dorovinius auklėtinių santykius su šeima, namų erdve, mikroaplinka, padėti suvokti lyčių ir šeimos narių vaidmenį, kartu spręsti esmines būties problemas, plėtoti įvairią veiklą; tad tokio bendradarbiavimo paskirtis gali būti apibrėžiama kaip pedagoginio meistriškumo bei kitų šiai ypatingai santykių formai reikalingų ugdytojo savybių kūrybiškos išraiškos galimybe. Todėl sėkmingas pedagoginis bendradarbiavimas labai priklauso nuo pedagogo asmenybės, pasirengimo, gebėjimų ir pašaukimo (Jovaiša, 2001).

Norint kiek galima sėkmingiau organizuoti bendradarbiavimą bei pedagoginį tėvų švietimą, anot psichologų ir pedagogų, reikėtų pakilti aukščiau vidutinybės, t. y. reikėtų išmokti taikyti vadybinius įgūdžius, reikia sugebėti dirbti truputi geriau už kitus, būti truputi kruopštesniems, taktiškesniems, pareigingesniems, kūrybiškesniems atliekant įprastus pedagoginius darbus. Tokiu

būdu, ne tik auklėtiniai, bet ir jų tėvai atkreips dėmesį į parodytas pastangas bei pakeis iki tol vyravusį požiūrį.

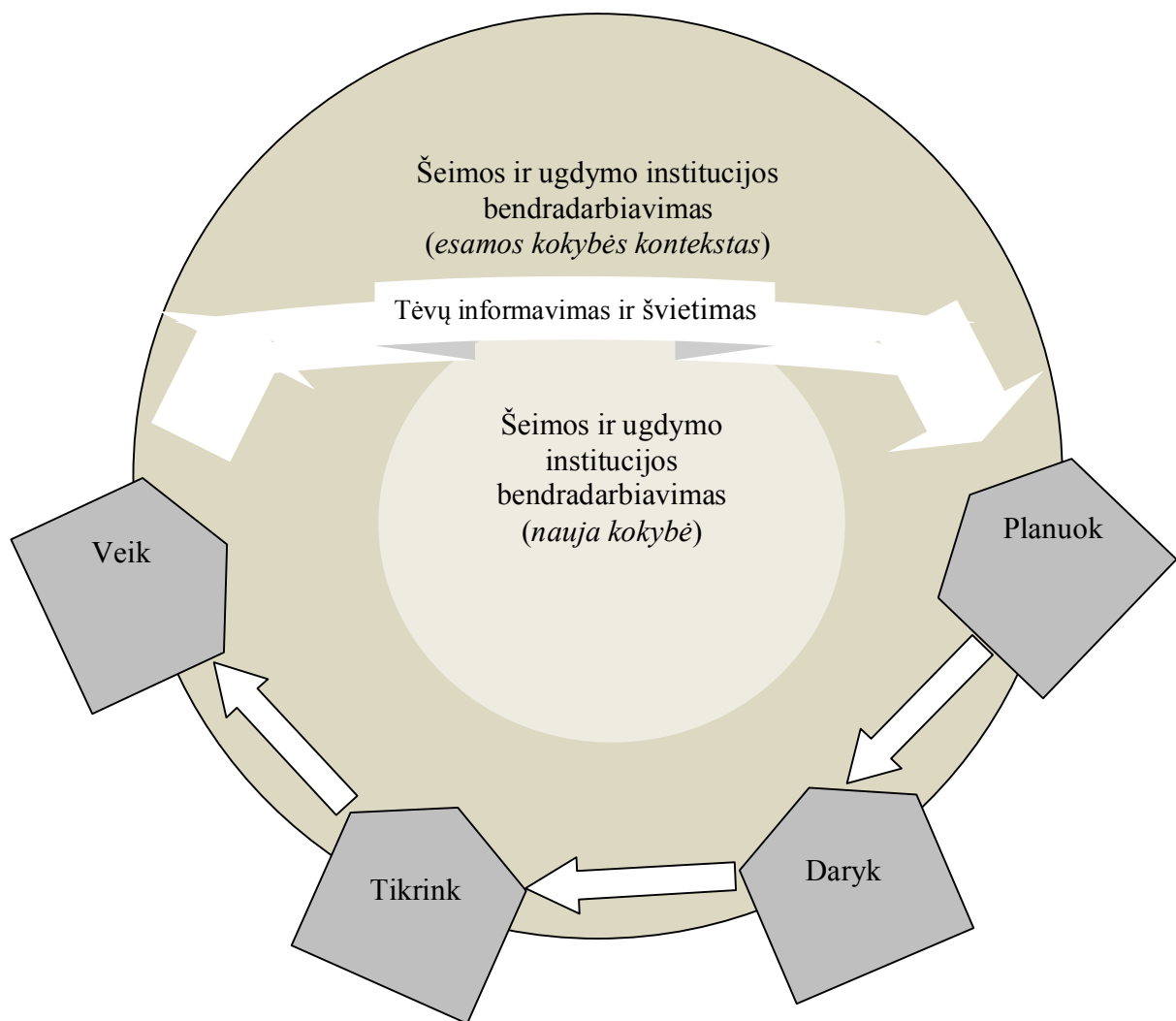
1.6. Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės valdymo teorinis modelis

Informavimo procesas nėra statiškas, o dinaminis reiškinys, kurį veikia aibė aplinkos veiksnių. Kalbant apie informavimą kaip kitą reiškinį, šiuo atveju mokyklos ir šeimos bendradarbiavimą veikiantį veiksnių, svarbu analizuoti jo valdymo ypatumus. Aptarus mokyklos informacinės komunikacinės sistemos funkcionavimo veiksnius, tikslinga sukonstruoti teorinį kokybės valdymo modelį.

Kaip žinia, informavimo kokybės proceso valdymas grindžiamas bendraisiais kokybės valdymo principais. Jis apima planavimo, įgyvendinimo, tikrinimo ir koregavimo procesus ir procedūras.

Kita vertus, svarbu analizuoti ir tai, kaip tėvų informavimo ir švietimo procesų planavimas, įgyvendinimas, tikrinimas ir koregavimas yra neatsiejama mokyklos bendruomenės narių bendradarbiavimo dalis, todėl turi įtakos šeimos ir ugdymo institucijos bendradarbiavimo kokybės kaitai.

Teorinis šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės kaitos modelis tiriant tėvų poreikį informacijai ir švietimui schematiškai pavaizduotas 2 paveiksle.

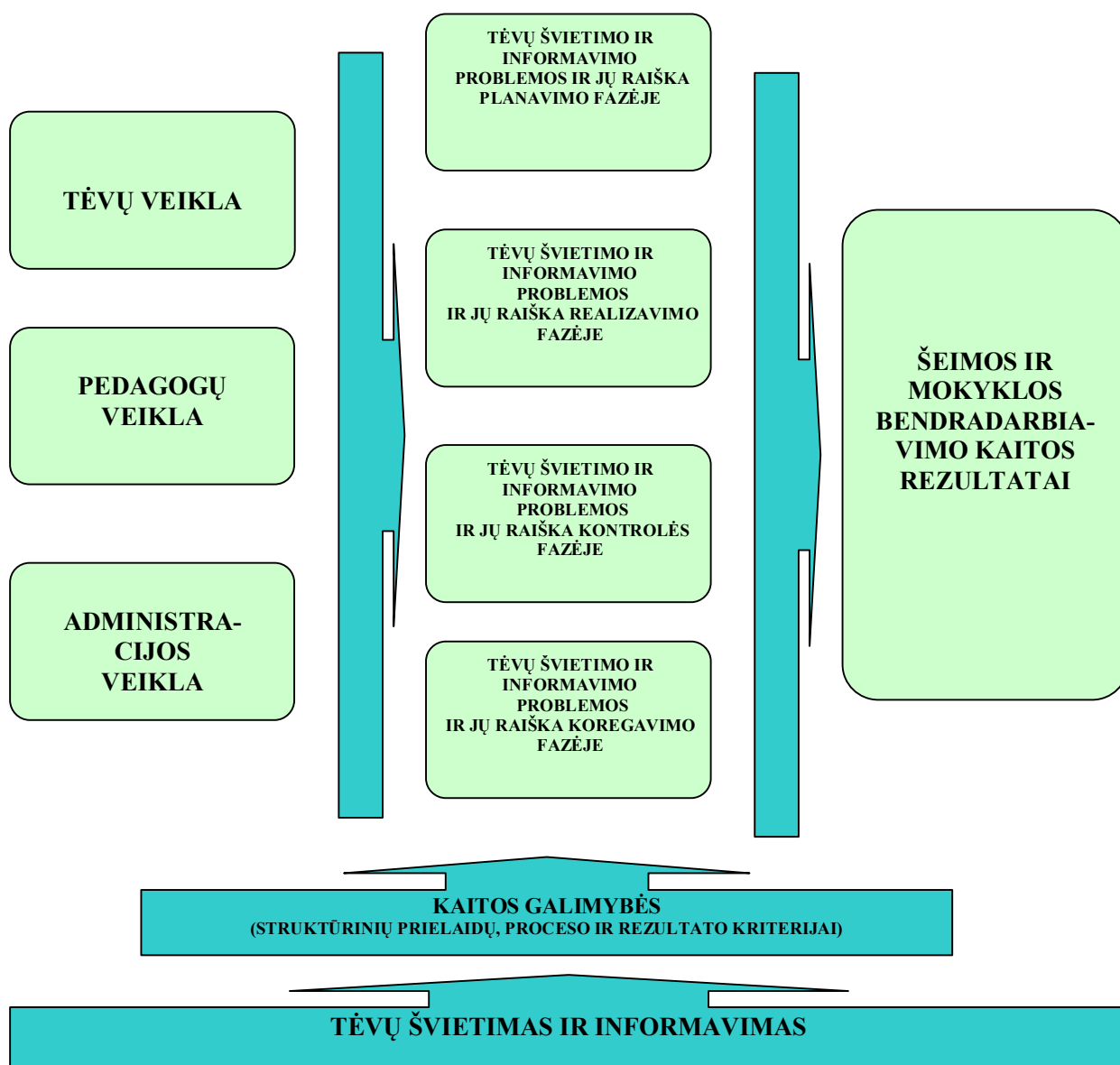

2 pav. **Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės kaitos teorinis modelis**
(tėvų informavimo ir švietimo kokybės kaitos kontekstas)

Šio modelio esmė yra ta, kad šeimos ir ugdymo institucijos bendradarbiavimo kokybė neatsiranda vaakume ar kitokiame tuščiaame lauke – ji funkcionuoja ir keičiasi esamame bendradarbiavimo kontekste. Neretai esamą kokybę sąlygoja įvairūs stereotipai, nusistovėję požiūriai. Kaip veiksnys, sąlygojantis ir keičiantis esamą bendradarbiavimo kokybę, šiuo atveju, bus tėvų informavimas ir švietimas. Laikomasi prielaidos, kad žinant tėvų poreikius informacijai ir švietimui bei jų paisant galima organizuoti naujos kokybės, o būtent tuos poreikius, netgi tėvų individualią specifiką atliepantią informavimą ir švietimą. Tai patvirtina A.Juodaitytės, R.Gaučaitės, A.Kazlauskienės (2009) atliktas tyrimas, kuris rodo, kad tėvų poreikių informacijai ir švietimui paisymas yra svarbus veiksnys siekiant keisti ugdymo institucijos darbo su tėvais strategiją (atsiranda naujos formos, būdai, kurie yra priimtini būtent tėvams ir kas leidžia jiems aktyviau

dalyvauti ugdymo institucijos bendruomenės gyvenime). Tokiu būdu tėvų informavimo ir švietimo kokybės kaita suponuoja ir naują ugdymo institucijos ir tėvų bendradarbiavimo kokybę.

Taigi, norint keisti bendradarbiavimo kokybę iškyla būtinybė keisti tėvų informavimo ir švietimo kokybę. Šiuo atveju tai du vienas nuo kito neatsiejami reiškiniai, reikalaujantis kokybės kaitos lygiagrečiai abejuose veiklos sektoriuose apimant kaitą planavimo, realizavimo, tikrinimo ir koregavimo procesuose, kaip vykstantys nuosekliai ir nenutrūkstamai. Minėtas modelis sąlygoja kito modelio, kuris teorines prielaidas padėtų įgyvendinti praktinėje erdvėje sudarymą (žr. 3 pav.).

3 pav. Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės kaitos praktinio realizavimo modelis
(Sudarytas darbo autorės)

Keičiant ugdymo institucijos ir šeimos bendradarbiavimo kokybę labai svarbu, kad šio proceso organizatoriai ir dalyviai būtų suinteresuoti ir patys šiuose procesuose aktyviai dalyvauti. Todėl laikomasi prielaidos, kad praktiniame bendradarbiavimo kokybės kaitos įgyvendinimo modelyje turi aktyviai dalyvauti abi suinteresuotos institucijos – mokykla ir tėvai. Todėl šis modelis grindžiamas būtinybe dalyvauti dialoge ir kokybę keisti pradedant įsivertinimu, o ne tik išoriniu vertinimu. Įsivertinimui gali būti taikomas adaptuotas Bendrojo vertinimo modelis¹ (BVM; angl. CAF-Common Assessment Framework).

Įsivertinimui atrenkami požymiai, kurie gali išaiškėti atlikus situacijos analizę ar konstatuojamąjį tyrimą. Rekomenduotina, kad būtų atspindimos pagrindinės trys sritys:

- ***struktūrinės prielaidos,***
- ***procesai,***
- ***rezultatai.***

Kiekviena iš sričių yra detalizuojamos daliniais kriterijais. Pavyzdžiui, detalizuojant ***struktūrinių prielaidų*** kriterijų siekiama įvertinti objektyvias prielaidas, turinčias įtakos šeimos ir mokyklos bendradarbiavimui, o būtent: strateginius šeimos ir mokyklos bendradarbiavimą reglamentuojančius dokumentus, klasės mokytojo pareigybinius aprašus ir juose numatytas funkcijas ir pan.

Detalizuojant ***proceso kriterijų***, galima detalizuoti problemas, susijusias su mokyklos bendradarbiavimo kultūra, susiformavusias tradicijas, kaip į mokyklos bendruomenės gyvenimą įtraukiami tėvai, kokio tipo informacija domina tėvus ir kokią jie gauna bei kaip tai atsiliepia bendradarbiavimui ir pan.

Detalizuojant ***rezultatų kriterijų***, siekiama įvertinti mokyklos pastangas keisti bendradarbiavimo kokybę, ar atliekami tyrimai siekiant išsiaiškinti problemines tėvų informavimo ir švietimo sritis. Be to, svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad rezultato kriterijus ypač svarbus, kai jau yra pritaikytos tam tikros optimizavimo priemonės. Tada žymiai ryškiau atsiskleidžia padarytas poveikis galutiniam rezultatui.

Taigi, apibendrinant galima daryti prielaidą, kad šis įsivertinimo procesas yra nenutrūkstamas, vykstantis nuolat, ir nesibaigia su pasiektais tam tikro lygio rezultatais. Taikant praktinį kokybės valdymo modelį atsiranda galimybės įvertinti ir įsivertinti daromą pažangą pagal išskirtus kriterijus.

¹ Bendrasis vertinimo modelis (BVM): Organizacijos tobulinimas taikant įsivertinimą, Vidaus reikalų ministerija, Lietuvos viešojo administravimo institutas, Vilnius, 2005.

Remiantis teorinės literatūros analize galima išskirti pagrindinius rodiklius, kurie gali būti vertinami pagal suformuotą kriterijų sistemą. Tikimasi, kad išskirtų rodiklių įvertinimas pagal iš anksto numatytus kriterijus gali parodyti, ar yra sudarytos galimybės pagrįstai formuoti šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo strategiją atsižvelgiant į tėvų poreikius informacijai ir švietimui (žr. 2 lentelę)

2 lentelė

Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės rodikliai

Rodiklis	Vertinimo tikslas
1. Informacijos apie tėvų švietimo ir informavimo situaciją valdymas	Informacijos rinkimas ir sisteminimas apie tėvų informavimo ir švietimo situaciją konkrečioje ugdymo institucijoje leidžia pagrįstai formuoti ugdymo institucijos bendradarbiavimo su šeima plėtrą. Informacijos prieinamumo užtikrinimas sudaro sąlygas suinteresuotiems asmenims stebėti bendradarbiavimo plėtos tendencijas ir atstovauti konkrečių mokyklos bendruomenės grupių interesus (tėvų, vaikų, pedagogų, administracijos), teikti pasiūlymus.
2. Tėvų informavimo ir švietimo įgyvendinimo strateginis planavimas	Šio požymio įvertinimas leidžia pažvelgti į mokyklos sudaromas galimybes tėvų informavimo ir švietimo plėtrai per strateginį planavimą, įvertinti jo užimamą vietą bendrame mokyklos veiklos prioritetų kontekste.
3. Atsakingų už šeimos informavimą ir švietimą asmenų (jei nėra – mokyklos vadovo) veikla	Šis požymis leidžia įvertinti mokyklos galimybių informuojant tėvus ir vykdant jų švietimo programas galimybių užtikrinimą tiesioginiai už šį veiklos barą atsakingo žmogaus (jei tokio nėra – mokyklos vadovo) lygmenyje.
4. Sudarytos sąlygos klasės mokytojo veiklai informuojant tėvus ir vykdant jų švietimą	Šis požymis leidžia įvertinti ar mokykloje sudarytos objektyvios prielaidos sėkmingam tėvų švietimui ir informavimui klasės lygmenyje ir klasės mokytojo indėlį plėtojant šeimos ir mokyklos bendradarbiavimą.
5. Sudarytos sąlygos tėvų dalyvavimui	Šis požymis leidžia įvertinti tėvų, kaip atstovaujančių vaikus asmenų, įtraukimą į mokyklos veiklą, dalyvavimą priimant ugdytiniams svarbius sprendimus.

Išskirti rodikliai nėra baigtiniai, jie tyrimų pagrindu gali būti detalizuojami (išskiriami jų požymiai bei jų sudedamosios – daliniai požymiai) priklausomai nuo tėvų švietimo ir informavimo srityje esančių konkrečių problemų. Todėl prieš pradėdant detalizuoti rodiklius tikslinga atlikti konstatuojamąjį tyrimą. Pagal rodiklį apibūdinančių požymių raiškos intensyvumą planavimo, vykdymo, tikrinimo ir koregavimo procesuose galima daryti išvadas apie kokybės būvį bei numatyti galimus kelius siekti norimos kokybės.

2. TĖVŲ POREIKIS INFORMACIJAI, ŠVIETIMUI IR BENDRADARBIAVIMO SU MOKYKLA VALDYMAS: EMPIRINIO TYRIMO REZULTATAI

2.1. Empirinio tyrimo metodologija ir metodika

Mokslinio pažinimo požiūriu labai svarbu tyrimui suteikti metodologinį pagrindą, sudarantį prielaidas tiriamo socialinio fenomeno traktavimui. Pasak Kardelio (2005), tokios prielaidos galės būti keturios:

1. Ontologinės (žmogaus būties).
2. Epistemologinės (pažintinės).
3. Prielaidos, susijusios su žmogaus prigimtimi.
4. Metodologinės (pažinimo metodų).

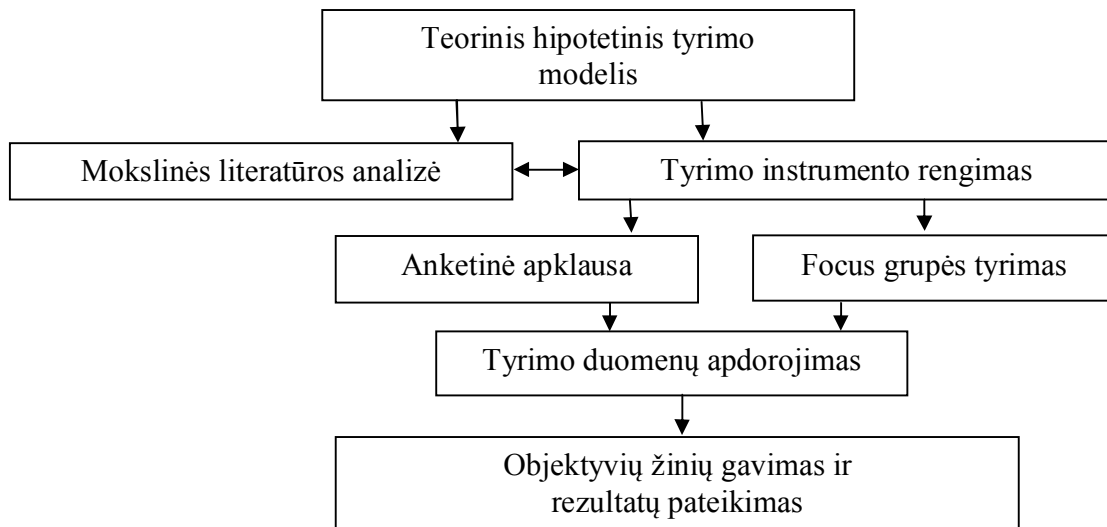
Ontologinio pobūdžio prielaidos susijusios su siekiamu ištirti socialinių reiškinių priežastimi ir esme. Pagrindinis ontologinių prielaidų klausimas yra nustatyti, ar individo elgesys socialinėje aplinkoje yra įtakojamas išoriškai pasireiškiančių priežasčių, ar tai individualios sąmonės produktas. Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės valdymo tyrimo ontologinį aspektą atspindi klausimas, kurie veiksniai – asmenybiniai ar kilę iš socialinės aplinkos – labiau įtakoja bendradarbiavimo galimybes.

Epistemologinio pobūdžio prielaidos susijusios su mokslinių žinių prigimties traktuote. Anot Kardelio (2005), galimi du epistemologinės prieigos variantai. Pirmasis mokslines žinias suvokia kaip griežtą, objektyvią ir nepriklausomą sistemą, antrasis – kaip subjektyvaus patyrimo pasekmę, kuri, pakitus pirminėms sąlygoms, gali būti ir kitokia. Šio konkretaus tyrimo epistemologinės tyrimo prielaidos yra abiejų prieigų derinys: siekiama gauti subjektyvių žinių apie tam tikros populiacijos dalies socialinę realybę ir tas žinias, pritaikius griežtas statistines procedūras, paversti objektyvia informacijos apie tam tikrą fenomeną sistema.

Su žmogaus prigimtimi susijusios metodologinės prielaidos siekia išsiaiškinti, ar žmogus yra socialiai determinuotas, ar veikia remdamasis laisva valia. Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės valdymo tyrime šias metodologines prielaidas atspindi siekis nustatyti, kas labiau – mokyklos socialinės aplinkos veiksniai ar individualios individo savybės, tokios kaip mokytojų ir tėvų vertybės, vertybinės orientacijos, požiūriai, nuostatos labiau įtakoja individualią karjeros raišką. Ir galiausiai metodologinės tyrimo prielaidos parodo, kokie tyrimo metodai – nomotetiniai (dėsningumus nustatantys, kiekybiniai) ar ideografiniai (interpretaciniai, kokybiniai) – bus naudojami konkrečiame tyrime. Šiame konkrečiame tyrime pasirinktas abiejų metodų derinys. Metodologiniu tyrimo pagrindu laikytinos šios socialinių mokslų koncepcijos:

- Tarpkultūrinės sąveikos paradigma (Beery at all, 2002), teigianti, kad bendras tikslas veiksmingiausiai pasiekiamas per žmonių kooperacines socialines sąveikas, atsirandančias, dirbant drauge su kitais. Tarpkultūrinės sąveikos paradigma pripažįsta, kad skirtumai egzistuoja ir daro poveikį, tačiau glaudesnė sąveika mažina vidinį favoritizmą, kai sava socialinė grupė vertinama palankiau, negu kitos grupės.
- Sociologinė informacijos socialinio ribotumo teorinė prieiga, teigianti, kad socialinės aplinkos veiksniai gali turėti reikšmingos įtakos informacijos sklaidai ir tokiu būdu sąlygoti organizacijos veiklą (Giddens, 2005).
- Komunikacinio veiksmo teorija (Habermas, 2002), komunikacinį veiksmą nusakanti situacijomis, kai sprendžiant įvairias situacijas, sprendimų priėmimuose dalyvauja visos suinteresuotos grupės. Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo aspektu tai apimtų tiek tėvų, tiek ugdymo institucijos atstovų, kitų sričių atstovų dialogą, kuriame atrandamas ir sukuriamas bendras problemų supratimas ir pasiekiamas koordinuotų veiksmų konsensusas.
- Socialinio konstruktyvizmo teorija (Berger, Lukman, 1999), atmetančia „objektyvų“ realybės aiškinimą. Realybė yra vertinama kaip interpretyvi, priklausoma nuo situacijos stebėtojo ir interpretuotojo vertybių, požiūrių, įsitikinimų ir t.t. Todėl taip, kaip atrodo šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo situaciniai aspektai vienam vertintojui, visiškai kitaip gali atrodyti kitam vertintojui, turinčiam kitokios asmeninės patirties. Magistro darbo tyrime aktualu suvokti, kaip neįgalumą ir jo situaciją suvokia ir interpretuoja skirtingų ES šalių visuomenė, realizuodama šį suvokimą per praktinį neįgaliųjų įgalinimą ir integraciją.

Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės valdymo tyrimui naudota mokslo literatūros šaltinių analizė ir kiekybinis bei kokybinis tyrimo metodai. Loginis tyrimo kelias vaizduojamas 4-ame paveiksle.

4 pav. Loginis tyrimo projektavimo kelias

Tyrimo organizavimas.

Empirinis tyrimas organizuotas dviem etapais:

1 etapas: konstatuojamojo tyrimo instrumento sudarymas, tyrimo realizavimas ir duomenų analizė (2010 metų lapkritis – gruodis).

2 etapas. Kokybinio šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo tiriant tėvų poreikį informacijai ir švietimui tyrimo instrumento parengimas, realizavimas ir duomenų analizė (2011 m. sausis – vasaris).

1 etapas. Teorinės literatūros analizės pagrindu buvo sudarytas nestandartizuotas klausimynas pradinėjų klasių mokinių tėvams ir pedagogams. Konstatuojamojo tyrimo tikslas – išsiaiškinti problemines tėvų švietimo ir informavimo sritis bei tuo pagrįsti kokybinio tyrimo instrumentą.

Šiame konkrečiame tyrime buvo panaudotas anketavimo metodas. Tai yra respondentų apklausa raštu, jiems pateikiant nustatytos struktūros klausimų bloką (Kardelis, 2005). Tiriamieji raštu atsako į anketos klausimus, pareiškdami savo nuomonę ar žinias ir grąžina anketas tyrėjui. Tokius struktūruotus tyrimo instrumentus (anketas) sudaro sąrašas klausimų bei į kiekvieną jų pateikiami keli alternatyvūs atsakymai. Atitinkamai tiriamųjų imčiai tyrėjas privalo pateikti identiškus klausimynus.

Remiantis prielaida, kad šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės ypatumus geriausiai žino mokinių tėvai ir pedagogai, buvo pasirinkta tikslinė neatsitiktinė tiriamųjų atranka, kai tyrėjas iš anksto žino, kokiomis savybėmis turi pasižymėti tiriamieji ir kur juos rasti. Dalyvauti tyrime buvo pakviesti Druskininkų miesto dviejų mokyklų mokytojai bei tose mokyklose besimokančių mokinių tėvai. Jiems buvo parengti ir pateikti 2 tyrimo instrumentai, iš kurių vienas

skirtas pedagogams, kitas – mokinių tėvams. Rengiant anketas, naudotasi mokslinės literatūros analize bei metodologine socialinių tyrimų literatūra. Konstruojant klausimynus, dėmesys buvo kreipiamas į respondentų požiūrį:

- a) pedagogų ir mokinių tėvų bendradarbiavimo kiekybinius ir kokybinius vertinimus;
- b) problemų, kurių sprendimo veiksmingumą padidintų pedagogų ir tėvų bendradarbiavimas, pobūdį;
- c) galimų pedagogų ir tėvų bendradarbiavimo formų veiksmingumo vertinimus;
- d) informacijos, teiktinos bendradarbiavimo būdu, pobūdį;
- e) šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo veiksmingumo didinimo prielaidas.

Anketose panaudoti atviro ir uždaro tipo klausimai: dichotominiai, rangavimo ir priverstinės atrankos. Rangavimo klausimams panaudota Likerto skalė. Priverstinės atrankos klausimams panaudoti nominalinės skalės ir meniu klausimai. 5 klausimai pedagogams skirtoje anketoje ir 8 klausimai mokinių tėvams (globėjams) skirtoje anketoje buvo skirti nustatyti respondentų demografinę charakteristikai, likusieji – selektyvinės priklausomybės, t.y., skirti tyrimo objekto išaiškinimui.

Vykdamas pedagogų apklausą, tyrėja asmeniškai apsilankė tyrimo vietose ir, gavusi administracijos sutikimą, vykdė tyrimą. Potencialiems tyrimo dalyviams buvo paaiškinamas tyrimo tikslas ir paprašoma dalyvauti tyrime. Sutikusiems buvo išdalintos anketos ir, paaiškinus jos pildymo procedūrą, palaukiama, kol bus užpildyta. Visiems tyrimo dalyviams buvo paaiškinta apie tyrimo anonimiškumą.

Vykdamas mokinių tėvų (globėjų) apklausą, tyrimas buvo vykdomas tėvų susirinkimo metu. Sutikus mokyklos administracijai, tyrėja apsilankė mokyklose tėvų susirinkimo metu ir paaiškinusi tyrimo tikslą, paprašė sutikimo dalyvauti tyrime. Sutikusiems buvo išdalintos anketos ir, paaiškinus jos pildymo procedūrą, palaukiama, kol bus užpildyta. Visiems tyrimo dalyviams buvo paaiškinta apie tyrimo anonimiškumą. Kiekybinio tyrimo duomenys analizuojami taikant matematinės – statistinės procedūras.

Statistinė duomenų analizė buvo atlikta SPSS -15 programine įranga. Duomenų aprašymui naudotos lentelės, procentai, vidurkiai ir standartiniai nuokrypiai. Tyrimo skirstinių normalumui įvertinti naudotas Shapiro-Wich kriterijus. Nustatyta, kad tyrime skirstiniai neatitinka normaliojo skirstinio parametrų, todėl darbe hipotezių tikrinimui naudoti neparametriniai kriterijai. Atsakymų į atvirus klausimus procentiniam palyginimui naudotas χ^2 kriterijus. Statistinių hipotezių tikrinimui pasirinktas reikšmingumo lygmuo 0,05.

2 etapas. Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo tiriant tėvų poreikį informacijai ir švietimui kokybės vertinimo modelio sudarymas ir išbandymas.

Tėvų informavimą ir švietimą sąlygojantys veiksniai suponuoja būtinybę išskirti tam tikrus kokybės valdymo kriterijus, kuriuos, vadovaujantis Bendrojo vertinimo modeliu (BVM; angl. CAF-Common Assessment Framework), galima būtų pritaikyti ir šeimos bei mokyklos bendradarbiavimo kokybei keisti. Nors BVM yra pritaikytas įsivertinti viešojo administravimo institucijos veiklą, tačiau jį supaprastinus ir adaptavus galima naudoti švietimo veiklą vykdančioje konkrečioje institucijoje ar jos atskirame sektoriuje (netgi konkrečioje klasėje). Tik būtina įtraukti tuos rodiklius, kurie yra susiję su analizuojama problema – konkrečiu atveju, su tėvų informavimu ir švietimu bei jo kontekste atsirandančiomis šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo problemomis.

Atlikta mokslinės literatūros analizė leido išskirti tėvų informavimo ir švietimo problemas bei jų kontekste kylančias šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo problemas. Konstatuojamojo tyrimo metu kiekviena sritis buvo detalizuota į smulkesnius rodiklius, kuriuos ir buvo siekiama įsivertinti.

Atliekant įsivertinimą buvo laikomasi tokios strategijos.

5 pav. Šeimos švietimo ir informavimo kokybės įsivertinimo organizavimo strategija

Teorinėje dalyje išskirtus kriterijus (žr. 2 lentelę) konstatuojamasis tyrimas leido detalizuoti ir sudaryti vertinimo matricą. Modelio išbandymui buvo pasirinktas vienas kriterijus su jam būdingais požymiais (žr. 22 lentelę) ir įvertintas pagal žemiau pateiktą metodiką.

Kiekvienas išskirtas rodiklis su jam būdingais požymiais yra vertinamas ekspertų. Ekspertai yra atrenkami dalinai atsitiktinės imties būdu – atsitiktinumą riboja tai, kad grupė turi būti nedidelė

(iki 5 žmonių), į jos sudėtį turi įeiti administracijos atstovas, pedagogai ir tėvai. Sudaryta grupė kiekvieną dalinį požymį įvertina pagal 4 lentelėje pateiktą įsivertinimo matricą².

3 lentelė

Įsivertinimo matrica pagal bendrąjį organizacijos veiklos kokybės vertinimo metodiką

Balai	0-10	11-30	31-50	51-70	71-90	91-100
Fazė	Nėra įrodymų ar tik epizodiniai dalinių požymių raiškos įrodymai	Keli nežymūs vos kelių dalinių požymių raiškos įrodymai	Keli geri įrodymai, tiesiogiai susiję su daugelio dalinių požymių raiška	Ryškūs įrodymai, tiesiogiai susiję su daugumos dalinių požymių raiška	Labai ryškūs visų dalinių požymių raiškos įrodymai	Puikūs visų dalinių požymių raiškos įrodymai
Planavimas						
Atlikimas						
Tikrinimas						
Atlikimo koregavimas						

Po gauto skirtingų vertintojų rezultatų, yra suvedamas aritmetinis gautų balų vidurkis. Tačiau pagal metodiką yra būtina atlikti duomenų tarpusavio lyginamąją analizę ir ekspertams susitarti dėl bendrų galutinių išvadų. Todėl įrašant tam tikrą balų skaičių yra būtini argumentai – kodėl būtent tiek yra skiriama.

Remiantis BVM metodika, po atlikto vertinimo yra rengiama išvadų suvestinė. Pastaroji daroma, kai visi vertinime dalyvavę grupės nariai vieningai sutaria dėl visų dalinių požymių įvertinimo (sutaria dėl to, kas vyksta gerai, silpnų pusių, problemų, numato jų sprendimų kelius). Rezultatai gali būti suvesti į suvestinę pagal 4 lentelę.

4 lentelė

Išvadų suvestinės matrica

Dalinis požymis	Stipriosios pusės	Problemos	Problemų sprendimo keliai, atsakingi asmenys, laikas

Tiriamuoju atveju į ekspertų grupę buvo pakviesti aktyviai su tėvais bendradarbiaujančios dvi pradinėjų klasių mokytojos, mokyklos pavaduotoja pradiniam ugdymui ir dvi tėvų komiteto narės. Atsitiktinai atrinkti nebuvo galimybių, nes kalbinami pedagogai, tėvai nenoriai sutiko dalyvauti. Be to, tyrimo eigoje išryškėjo, kad sukviesti bendrai diskusijai ir suvesti bei argumentuoti vertinimo

² Bendrasis vertinimo modelis (BVM): Organizacijos tobulinimas taikant įsivertinimą, Vidaus reikalų ministerija, Lietuvos viešojo administravimo institutas, Vilnius, 2007. Prieiga per internetą :

http://www.livadis.lt/livadis/user_dir/File/2007/BVM/BVM_2006_VIDUS_n.pdf (Žiūrėta 2010-10-12)

rezultatus nėra galimybių. Iš pokalbių su ekspertais paaiškėjo, kad tiek tėvai, tiek ir pedagogės bijojo išsakyti savo nuomonę atvirai, argumentuoti savo vertinimą. Savo atsisakymą argumentavo tuo, kad bijo atvirauti, nes nežinia ko galima ateityje sulaukti. Tai rodo, kad mokyklos bendruomenė nėra pasirengusi dalyvauti atvirame dialoge, yra sąlygojama baimių dėl savo (pedagogės) ar savo vaikų (mamos) ateities.

Todėl tyrimo modeliavimo eigoje autorei teko keisti tyrimo strategiją. Buvo parengta dar viena vertinimo raštu matrica (žr. 5 lentelę).

5 lentelė

**Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybę apibūdinančių požymių
vertinimo raštu matrica**

Dalinis požymis	Tėvų, kurių vaikai lanko mokyklą pažinimas yra mokyklos bendradarbiavimo su šeima strategijos dalis (pasireiškia strateginiuose mokyklos dokumentuose);	
Vertinamo požymio raiškos laukas	Skiriami balai	Argumentai
<i>Planavimas</i>		
<i>Igyvendinimas</i>		
<i>Tikrinimas</i>		
<i>Koregavimas</i>		

Jos esmė – ekspertas pagal tą pačią vertinimo metodiką suteikia požymiui skaitinį įvertį ir šalia užrašo argumentus, kodėl ir už ką būtent tiek balų skyrė. Tyrimo pabaigoje pati darbo autorė suveda gautų vertinimų aritmetinius vidurkius ir atlieka kokybinę vertinimo argumentų analizę.

2.2. Tyrimo imties charakteristika

Tyrimo metu buvo išplatinta 220 anketų, iš jų 30 – pedagogams ir 190 – mokinių tėvams. 23 anketos pripažintos netinkamomis naudoti. Tyrimo dalyvių skaičius 197, iš jų 27 pedagogai ir 170 mokinių tėvų. Analizuojant tėvų grupės sociodemografinius rodiklius (žr.6 lentelę), nustatyta, kad keturis penktadalius tiriamųjų sudarė mamos, maždaug vieną penktadalį – tėčiai. Didžioji respondentų dalis buvo vidutinio amžiaus – tarp 36 ir 45 metų, tiriamųjų išsilavinimas svyravo nuo pagrindinio iki aukštojo, didžioji dalis nurodė turintys vidurinę profesinę arba aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą.

Sociodemografinės tyrimo dalyvavusių mokinių tėvų charakteristikos (%)

Demografiniai ir psichosocialiniai požymiai	Procentai
Amžius	
18-25 m	1,2
26-35 m	37,1
36-45 m	53,5
46-55 m	7,6
Virš 55 m	0,6
Lytis	
Vyrai	18,8
Moterys	1,2
Išsilavinimas	
Pagrindinis	7,8
Vidurinis	14,2
Profesinis	19,1
Aukštasis neuniversitetinis	37,6
Aukštasis universitetinis	20,6
Kita	0,7
Šeimyninė padėtis	
Vedę (ištekęjusios)	70,6
Nevedę (netekęjusios)	10,6
Išsituokę	18,2
Kita	0,6
Gyvenamoji vieta	
Miestas	82,9
Kaimas	17,1
Užsienis	-
Užimtumas darbo rinkoje	
Dirba	68,8
Nedirba	14,7
Nenurodė	16,5
Materialinė padėtis	
Pasiturintys	2,4
Vidurinės klasės	41,8
Skurstantys	54,7
Žemiau skurdo ribos	1,2
Klasė, kurią lanko vaikas	
1	23,5
2	18,2
3	26,5
4	31,8

Du trečdaliai tyrimo dalyvių buvo dirbantys, jie priskyrė save darbininkams (32,4%), tarnautojams (32,9%), verslininkams (3,5%). Likusieji buvo bedarbiai ir pensininkai arba nenurodė savo užimtumo pozicijos. Didžioji dauguma respondentų nurodė gyvenantys mieste (82,9%), maždaug penktadalis gyvenamąją vietą nurodė esant kaime. Beveik trečdalis apklaustų tėvų vaikai lankė ketvirtąją klasę, pirmokų ir trečiųjų tėvų buvo apie ketvirtadalį, o mažiausią dalį sudarė antrojų tėvai.

Mokytojų sociodemografinių duomenų analizė parodė, kad tyrime dalyvavo tik moterys (žr. 7 lentelę). Vyraujantis pedagogių amžius buvo nuo 36 iki 45 metų. Didžioji dauguma tyrimo dalyvių turėjo aukštąjį universitetinį išsilavinimą ir buvo apsigynusios vyr. mokytojo arba mokytojo metodininko kvalifikacinę kategoriją. Jų darbo stažas buvo didesnis negu 16 metų.

7 lentelė

Sociodemografinės tyrime dalyvavusių pedagogų charakteristikos (%)

Demografiniai ir psichosocialiniai požymiai	Procentai
Amžius	
31-35 m	11,1
36-40 m	44,4
41-45 m	37,0
46 ir daugiau	7,4
Lytis	
Vyrai	-
Moterys	100
Išsilavinimas	
Aukštasis neuniversitetinis	11,1
Aukštasis universitetinis	88,9
Darbo stažas	
11-15 m	14,8
16-20 m	33,3
21 ir daugiau m	51,9
Kvalifikacinė kategorija	
Mokytojas	3,7
Vyr. mokytojas	70,4
Mokytojas metodininkas	25,9

Šie rodikliai leidžia teigti, kad tyrime dalyvavusios pedagogės buvo pakankamai kvalifikuotos ir turėjo kompetencijos vertinti įvairius šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo aspektus.

2.3. Tėvų požiūrio į šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybę tyrimas

Tėvų aktyvumas šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo procese. Siekiant įvertinti tėvų bendradarbiavimo su mokykla tipą, buvo analizuojamas tėvų lankymosi mokykloje dažnis, vizitų pobūdis (mokykloje lankosi savo iniciatyva ar tik esant reikalui), bendradarbiavimo su mokykla vertinimas.

8 lentelė

Tėvų bendradarbiavimo su mokykla ypatumai priklausomai nuo sociodemografinių požymių

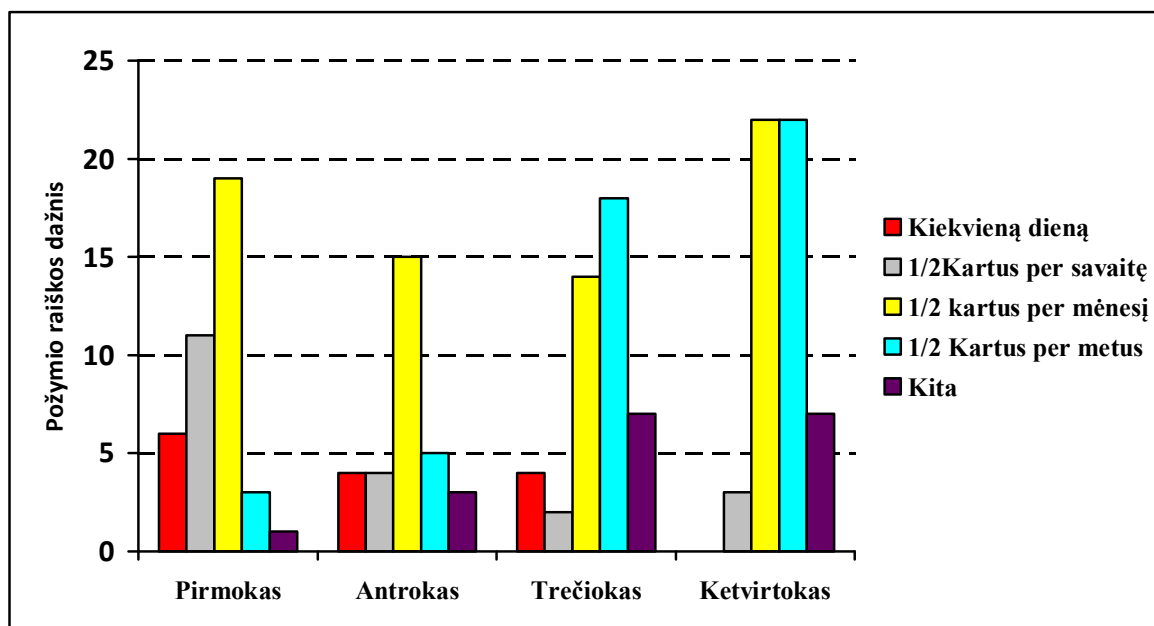
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Išsilavinimas	1										
2. Užimtumas	0,62	1									
3. Materialinė padėtis	0,047*	0,46	1								
4. Šeiminė padėtis	0,53	0,59	0,034*	1							
5. Gyvenamoji vieta	0,82	0,34	0,26	0,97	1						
6. Vaiko klasė	0,76	0,56	0,71	0,12	0,63	1					
7. Tėvų dalyvavimo tipas	0,59	0,86	0,89	0,92	0,43	0,87	1				
8. Lankymosi mokykloje	0,20	0,78	0,76	0,42	0,72	0,000**	0,003**	1			

dažnumas											
9. Mokytojų komunikacijos vertinimas	0,57	0,56	0,83	0,59	0,98	0,33	0,000**	0,003**	1		
10. Tėvus dominanti informacija	0,32	0,30	0,13	0,90	0,94	0,98	0,93	0,57	0,34	1	
11. Bendras mokyklos bendradarbiavimo su tėvais vertinimas	0,60	0,91	0,48	0,96	0,07	0,34	0,65	0,69	0,005*	0,34	1

* p<0,05; **p<0,01

Neparametrinė tyrimo duomenų analizė parodė, kad nėra statistiškai reikšmingų skirtumų tarp tėvų sociodemografinių rodiklių ir tokių tyrimo duomenų kategorijų kaip tėvų dalyvavimo tipo, bendradarbiavimo su vaiko mokytoja pobūdžio, bendro mokyklos bendradarbiavimo su tėvais vertinimo, tėvus dominančios informacijos. Tačiau nustatyta, kad vaikui mokantis aukštesnėje klasėje, tėvų vizitai mokykloje retėja ($\chi^2=31,101$, $p<0,001$).

Jei vaikui lankant pirmąją klasę, tėvai stengėsi mokykloje apsilankyti kartą ar du kartus per savaitę, tai vėliau šie vizitai retėjo ir trečiaisiais- ketvirtaisiais vaiko mokymosi metais didžioji dalis tėvų mokykloje apsilankydavo tik 1-2 kartus per metus (žr. 6-ą pav.).

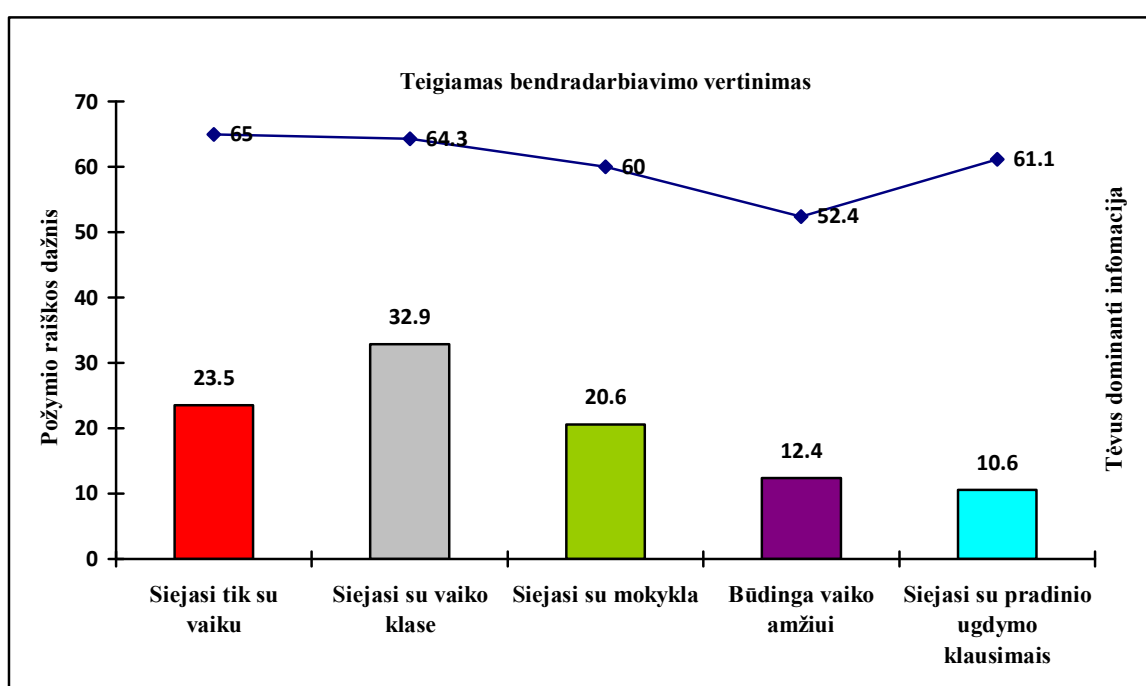

6 pav. Tėvų lankymosi mokykloje dažnumas priklausomai nuo vaiko klasės (N=170)

Stebima tendencija, kad tėvai nelinkę mokykloje lankytis be atskiro kvietimo. Nepriklausomai nuo amžiaus, lyties, užimtumo, gyvenamosios vietos ir kitų rodiklių, 60,6% tyrime dalyvavusių tėvų mokykloje lankėsi tik tada, kai iškildavo būtinybė spręsti su vaiku susijusias problemas. Beveik ketvirtadalis (24,1%) respondentų pripažino, kad mokykloje lankosi retai. Vertindami mokytojų

iniciatyvą bendradarbiavime, beveik pusė tėvų (47,1%) sutiko, kad mokytoja juos skatina dalyvauti mokyklos gyvenime ir jaustis mokyklos bendruomenės nariu, tačiau mažesnė dalis (43,5%) manė, jog mokytojų yra laukiami tik tada, kai iškyla su jų vaiku susijusių problemų. Šie tyrimo rezultatai rodo, jog tėvų su bendradarbiavimu susijęs elgesys (lankymosi mokykloje dažnumas, etc) sąlygotas susiformavusių jų lūkesčių ir bendravimo bei bendradarbiavimo su mokytojais patirties.

Analizuojant tėvus dominančią informaciją, buvo nustatyta, kad nėra statistiškai reikšmingų skirtumų tarp tėvus dominančios informacijos ir kitų rodiklių. Vertinant procentinę tėvams aktualios informacijos raišką, nustatyta, kad dauguma tėvų linkę domėtis informacija, susijusia arba su jų vaiku, arba su klase, kurioje mokosi vaikas.

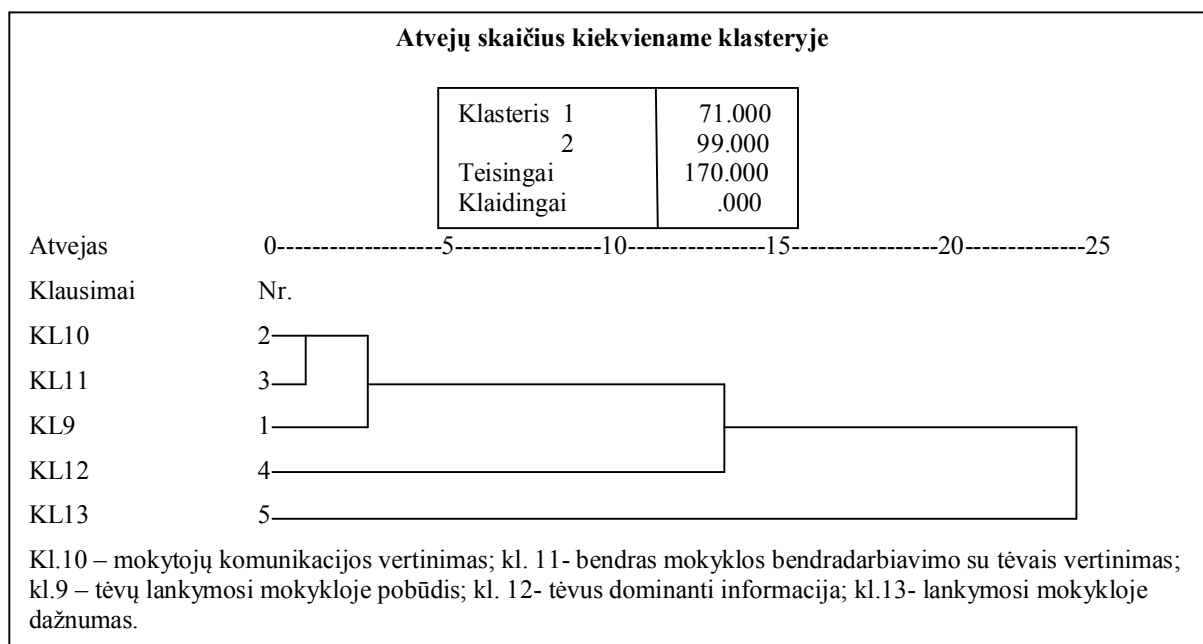
7 pav. Tėvus dominančios informacijos pobūdis ir bendradarbiavimo su mokykla teigiamas vertinimas (N=170)

Tyrimo duomenų analizė parodė, kad tėvai mažai linkę domėtis informacija, susijusia su vaiko raida arba su jo ugdymu. Nepaisant gana siauro tėvų interesų rato ir sąlyginai nedažno mokyklos lankymo, stebėtas santykinai aukštas mokyklos bendradarbiavimo su tėvais vertinimas. Nuo pusės iki dviejų trečdalių tyrime dalyvavusių tėvų vertino bendradarbiavimą teigiamai, likusieji manė jį esant vidutinišku.

Remiantis šiais tyrimo rezultatais, buvo siekta išskirti tėvų bendradarbiavimo su mokykla tipus. Tuo tikslu buvo atlikta klasterinė analizė, kuri parodė, jog iš tiesų egzistuoja du iš dalies persiklojantys klasteriai, reprezentuojantys du tėvų bendradarbiavimo su mokykla tipus.

Pirmajam, mažiau skaitlingam tėvų bendradarbiavimo tipui galima priskirti tėvus, kurie linkę reguliariai lankytis mokykloje (1-2 kartus per mėnesį). Jie laiko save mokyklos bendruomenės dalimi, todėl gali atvykti į ją su reikalu ar paprastai, be atskiro kvietimo. Šie tėvai domisi įvairiapuse su vaiko mokymusi pradinėje mokykloje susijusia informacija, apimančia ne tik vaiko pasiekimus, klases, kurioje jis mokosi, reikalus, bet ir informacija, susijusia su vaiko raida bei ugdymu. Šie tėvai pakankamai aukštai vertina mokyklos bendradarbiavimą su tėvais, tačiau šis vertinimas ne visada gali būti pats aukščiausias.

Antrajam bendradarbiavimo tipui priskirtini tėvai, kurie vaikui augant vis rečiau lankosi mokykloje, dažniausiai į ją atvyksta iškilus kokioms nors problemoms ar reikalui. Šiems tėvams aktualiausia su jų vaiku arba klase, kurioje mokosi vaikas, susijusi informacija. Santykinai pasyvus bendradarbiavimas su mokykla šiuos tėvus skatina pozityviai vertinti visas mokyklos ir mokytojų pastangas komunikacijos su tėvais aspektu.

8 pav. Tėvų tipai pagal bendradarbiavimo su mokykla pobūdį (N=170)

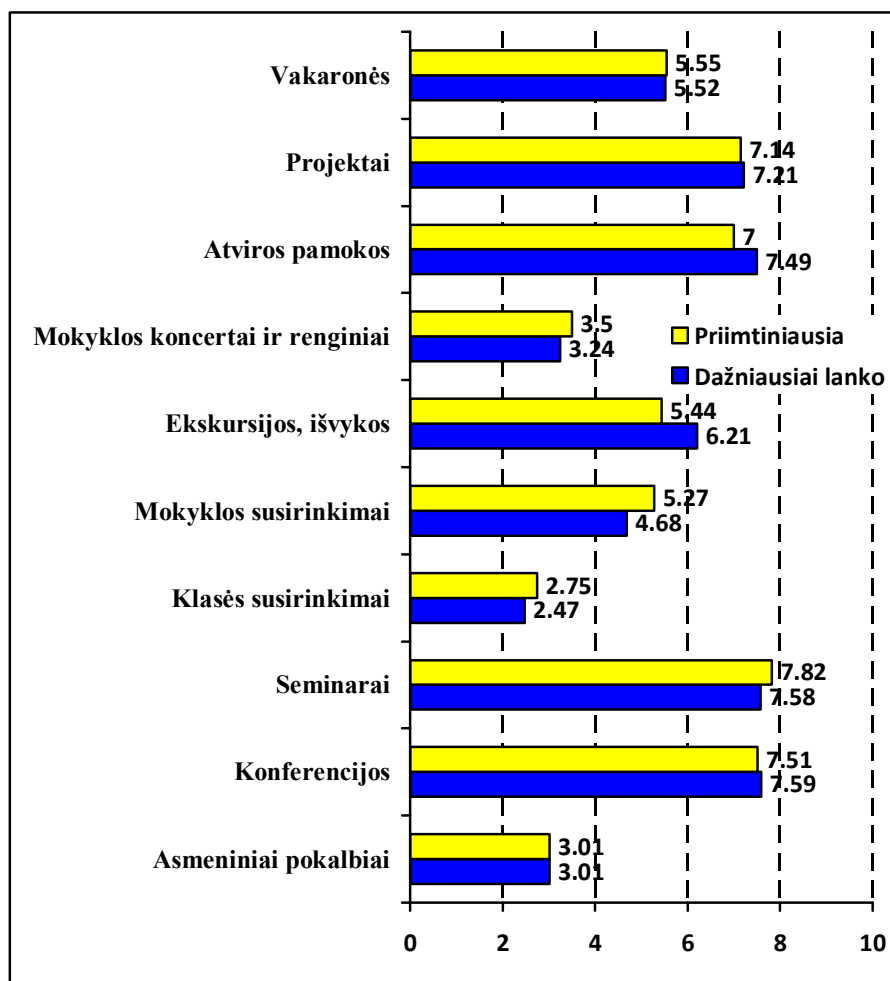
Tėvų dalyvavimas mokyklos veikloje. Siekiant įvertinti tėvų dalyvavimą mokyklos veikloje, buvo analizuojamas tėvų dalyvavimas mokyklos renginiuose bei tą dalyvavimą sąlygojančios priežastys.

Vertinant tėvų dalyvavimo mokyklos renginiuose pobūdį, neparametriniu Friedman testu buvo nustatyti dažniausiai tėvų lankomi ir priimtinausi tėvams renginiai (mažesnis įvertis reiškia didesnę sutikimą su teiginiu). Analizės rezultatai pateikiami 9 paveiksle. Jie rodo, kad tėvai dažniausiai lankosi klases susirinkimuose ir dalyvauja asmeniniuose pokalbiuose su mokytoju ar kitu mokyklos

specialistu. Šios dvi bendradarbiavimo formos laikytos priimtinausiomis bendradarbiavimo su mokykla formomis.

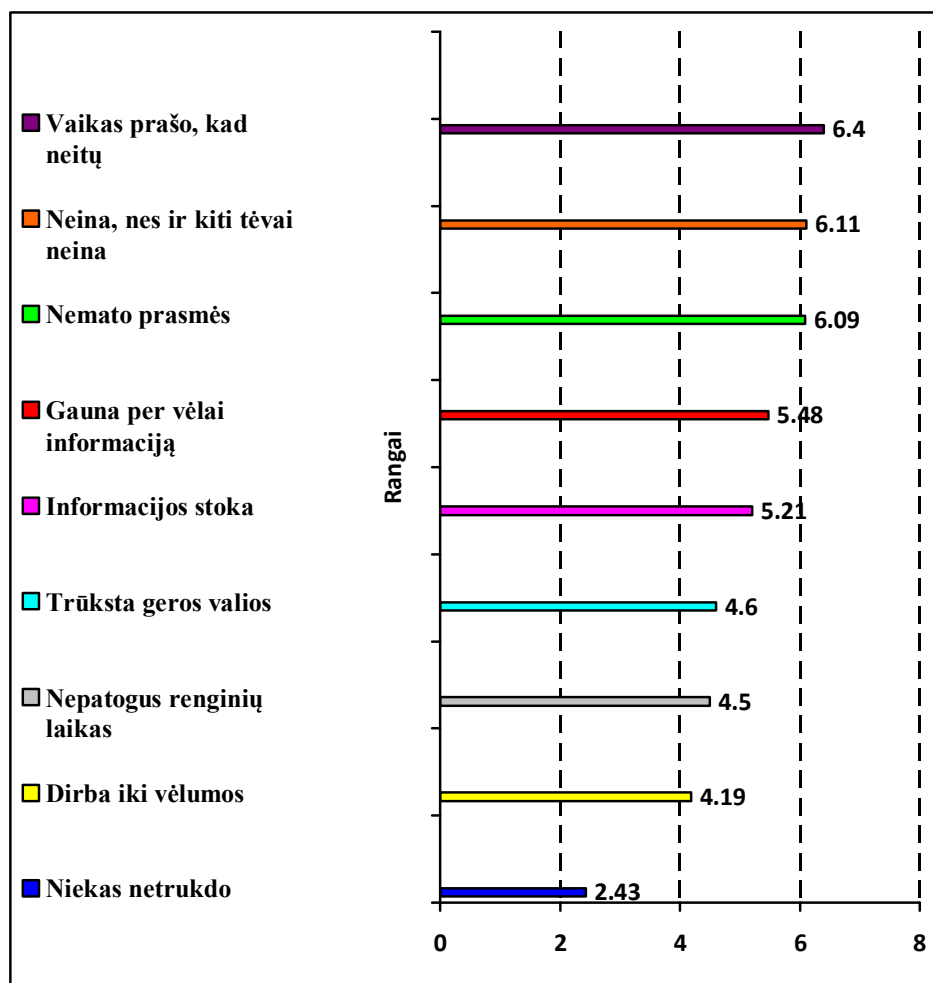
Mažiausiai priimtinos ir rečiausiai tėvų praktikuojamos dalyvavimo mokyklos veikloje formos yra seminarai, konferencijos, dalyvavimas atvirose pamokose ir mokyklos projektuose. Tai reiškia, kad tėvai nelinkę palankiai vertinti formalių mokyklos renginių bei veiklos formų, siejamų su moksline pedagogine veikla. Vidutiniais įverčiais buvo įvertinta kultūrinio-pramoginio pobūdžio mokyklos renginiai: koncertai, išvykos vakaronės. Atkreiptinas dėmesys į skirtumus tarp tėvų dalyvavimo ir jų priimtimumo tokių mokyklinės veiklos organizacinių formų kaip visuotiniai mokyklos susirinkimai ir seminarai. Juo priimtinais vertino daugiau tėvų, negu nurodė juose besilankantys. Tai reiškia, kad gali egzistuoti priežastys, trukdančios arba ribojančios tėvų galimybes dalyvauti tokio pobūdžio renginiuose. Lyginant tėvų dalyvavimo mokyklos renginiuose ir jų priimtimumo vertinimus pagal tėvų bendradarbiavimo tipus, nustatytus klasterinės analizės būdu, tyrimo duomenų analizė parodė, kad labiau bendradarbiaujantys tėvai (1- klasterio) statistiškai reikšmingai pozityviau žiūri į dalyvavimą mokyklos projektinėje veikloje, negu mažiau bendradarbiaujantys tėvai ($t\text{-test}=121,304$, $p=0,022$, kai $p<0,05$). Statistiškai reikšmingų skirtumų tarp labiau ir mažiau bendradarbiaujančių tėvų pagal kitas mokyklos organizuojamų renginių formas nenustatyta.

Priežasčių, galinčių riboti tėvų galimybes dalyvauti mokyklose renginiuose ir apamai mokyklos bendruomenės gyvenime analizė Friedman testu ($\chi^2=470,817$, $p=0,001$, kai $p<0,05$; žemesnis įvertis parodo didesnę sutikimą su teiginiu) parodė, kad svarbiausiomis priežastimis tėvai nurodė esant ilgas savo darbo valandas (47,8%) ir nepatogų mokyklos renginių laiką (47,7%).

9 pav. Tėvų nuomonė apie mokyklos organizuojamus renginius (N=170)

Visiškai menkomis priežastimis nesilankyti mokyklos renginiuose tėvai manė esant prasmės nematymą, vaikų prašymą neiti ir analogiško kitų tėvų elgesio imitavimą. Beveik du trečdaliai (63,5%) visų tyrime dalyvavusių tėvų pripažino, kad dalyvauti mokyklos renginiuose jiems niekas netrukdo. Analizės metu nustatytos sąsajos tarp tėvų bendradarbiavimo tipo ir kai kurių tėvų nedalyvavimo mokyklos renginiuose priežasčių. Analizės rezultatai pateikiami 9-oje lentelėje. Iš jų matyti, kad labiau bendradarbiaujantys tėvai negali dalyvauti mokyklos renginiuose dėl ilgų darbo valandų arba per vėlai gaunamos informacijos. Tačiau jie linkę pripažinti, jog dažnai tiesiog pritrūksta geros valios.

10 pav. Priežastys, ribojančios tėvų galimybes lankytis mokyklos renginiuose (N=170)

Tyrimo duomenų analizė taip pat rodo, kad egzistuoja tam tikras kompleksas objektyvių priežasčių, dėl kurių pradinėse klasių mokinių tėvai negali dalyvauti mokyklos renginiuose.

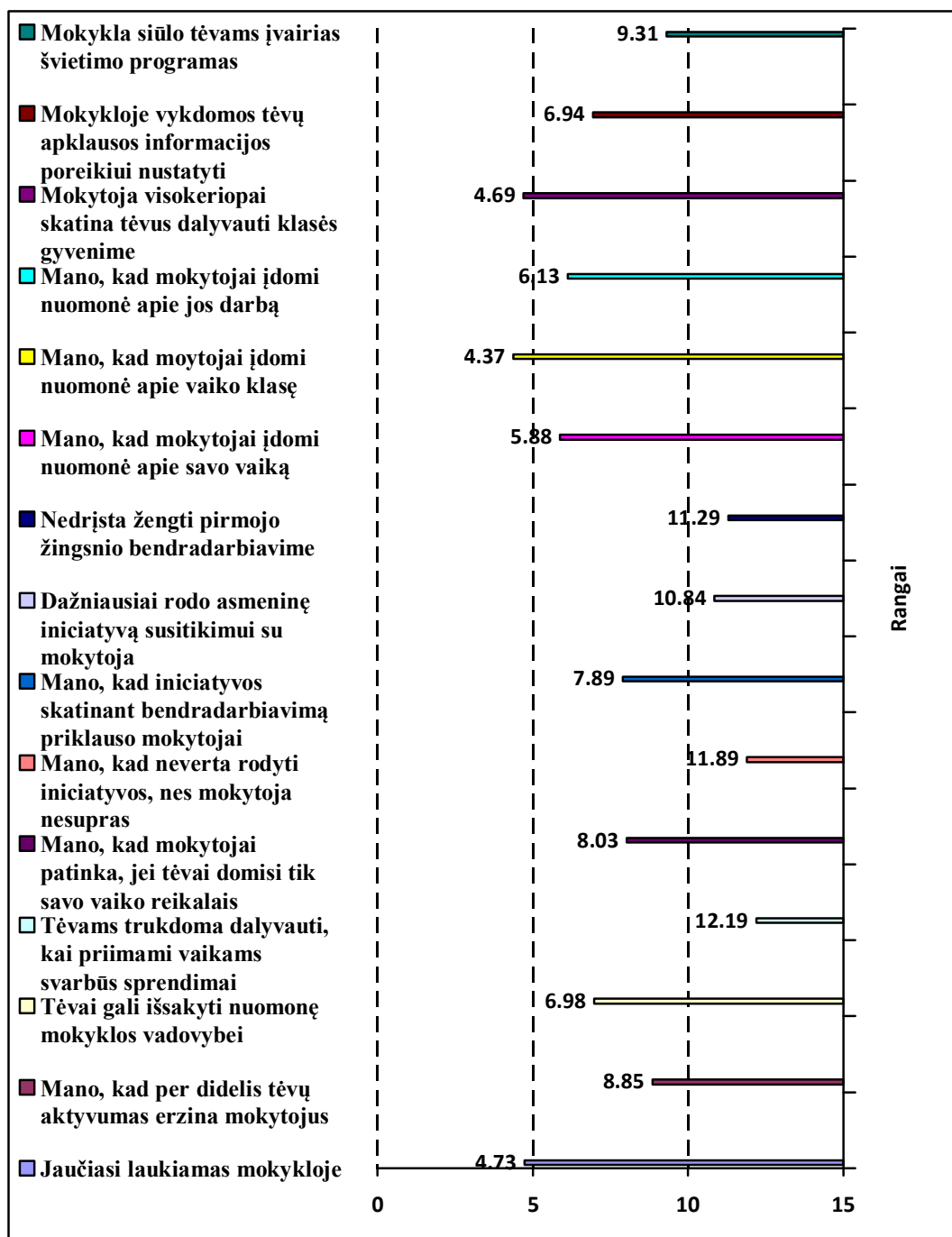
Tėvų nesilankymo mokyklos renginiuose sąsajos su bendradarbiavimo tipu

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>1. Bendradarbiavimo tipas</i>	1									
<i>2. Niekas netrukdo</i>	0,75	1								
<i>3. Trūksta geros valios</i>	0,017*	0,82	1							
<i>4. Nepatogus renginių laikas</i>	0,44	0,06	0,09	1						
<i>5. Dirba iki vėlumos</i>	0,018*	0,001**	0,23	0,001**	1					
<i>6. Informacijos stoka</i>	0,09	0,26	0,29	0,08	0,68	1				
<i>7. Per vėlai gauna informaciją</i>	0,003**	0,45	0,17	0,05*	0,27	0,001**	1			
<i>8. Nemato prasmės</i>	0,67	0,12	0,024*	0,16	0,49	0,001**	0,001**	1		
<i>9. Nesilanko, nes kiti Tėvai irgi nesilanko</i>	0,23	0,79	0,10	0,006**	0,73	0,09	0,02*	0,000**	1	
<i>10. Vaikas prašo, kad neitų</i>	0,23	0,92	0,20	0,93	0,19	0,16*	0,001**	0,67	0,09	1

* p<0,05; **p<0,01

Jis susijęs su netinkamu informacijos apie renginius pateikimu. Ji gaunama pavėluotai, todėl tėvai negali tinkamai susiplanuoti savo laiko (pvz., atsiprašyti iš darbo). Be to, netinkamai pateikta informacija bei jos stoka sąlygoja dalyvavimo tokiuose renginiuose įprasminimą: dėl per menkos gaunamos informacijos tėvai negali suvokti renginio paskirties, dalyvavimo svarbos, etc, todėl linkę manyti, jog nėra prasmės dalyvauti vienuose ar kituose mokyklos organizuojamuose renginiuose ar prisidėti prie jų organizavimo.

Analizuojant tėvų dalyvavimą mokyklos veikloje, svarbios ir jų nuostatos bei požiūris į bendradarbiavimą su mokykla bei pedagogais. Šios nuostatos ir lūkesčiai buvo tiriami prašant tėvų įvertinti teiginius, susijusius su mokyklos ir tėvų bendradarbiavimu.

11 pav. Tėvų nuostatų ir lūkesčių, susijusių su bendradarbiavimu, vertinimas (N=170)

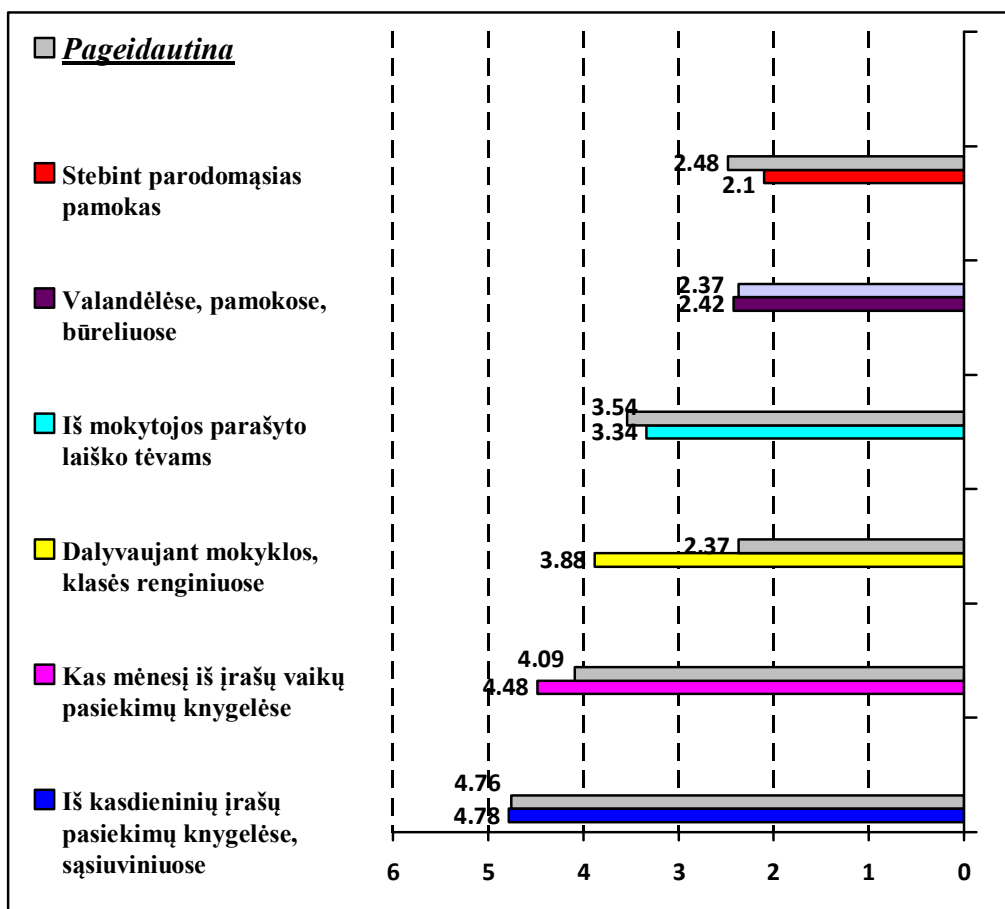
Atlikus neparametrinį Friedman testą ($\chi^2=1024,617$, $p=0,001$, kai $p<0,05$), buvo išranguoti tėvų vertinimai, atspindintys jų nuostatas ir lūkesčius bendradarbiavimo su mokykla aspektu (mažesnis įvertis reiškia didesnę sutikimą su teiginiu). Rezultatai vaizduojami 11me paveiksle. Jie rodo, kad tėvai pripažįsta, jog mokytojai aktualiai, įdomi ir vertinga jų nuomonė ne tik apie patį vaiką, bet ir apie klasę, kurioje vaikas mokosi, o mokytoja visokeriopai skatina tėvus dalyvauti mokyklos gyvenime, tėvai jaučia esantys laukiami mokykloje. Be to, tėvai jaučia galintys išsakyti savo

nuomonę, ir ji dažniausiai pasiekia mokyklos vadovybę vienokiu ar kitokiu būdu, tame tarpe ir dalyvaujant mokyklos apklausose apie tėvų informacijos poreikius. Remiantis tyrimo rezultatais, tėvai nelinkę manyti, jog jiems trukdoma dalyvauti su jų vaiku susijusių sprendimų priėmimo, jie neriboja savo iniciatyvų ir turi pakankamai drąsos ir ryžto, esant reikalui, jų imtis komunikuojant tiek su vaiko mokytoja, tiek ir su mokyklos bendruomene. Šie tyrimo rezultatai leidžia teigti, jog tėvai suvokia save kaip lygiaverčius partnerius mokyklos ir šeimos bendradarbiavime, tačiau kartais linkę sau pasilikti pasyvų vaidmenį, mokyklos atstovams deleguodami aktyviojo partnerio poziciją: rodydami mažiau iniciatyvų, apribodami bendradarbiavimą tik su klasės mokytoja, etc.

Verta pažymėti, kad toks tėvų požiūris į šeimos ir mokyklos bendradarbiavimą yra homogeniškas: analizės metu nebuvo nustatyta statistiškai reikšmingų skirtumų tarp labiau ir mažiau bendradarbiaujančių tėvų tipų lūkesčių ir nuostatų šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo aspektu.

Mokyklos vykdomo tėvų informavimo ir švietimo vertinimas. Siekiant nustatyti, kaip tėvai vertina mokyklos vykdomą tėvų informavimą ir švietimą, buvo analizuojami tyrimo duomenys apie tėvų gaunamos informacijos pobūdį, informacijos gavimo būdus, jos aktualumą, vaiko mokytojos taikomų tėvų švietimo formų vertinimą bei mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo teikiant informaciją teigiamas pasekmes.

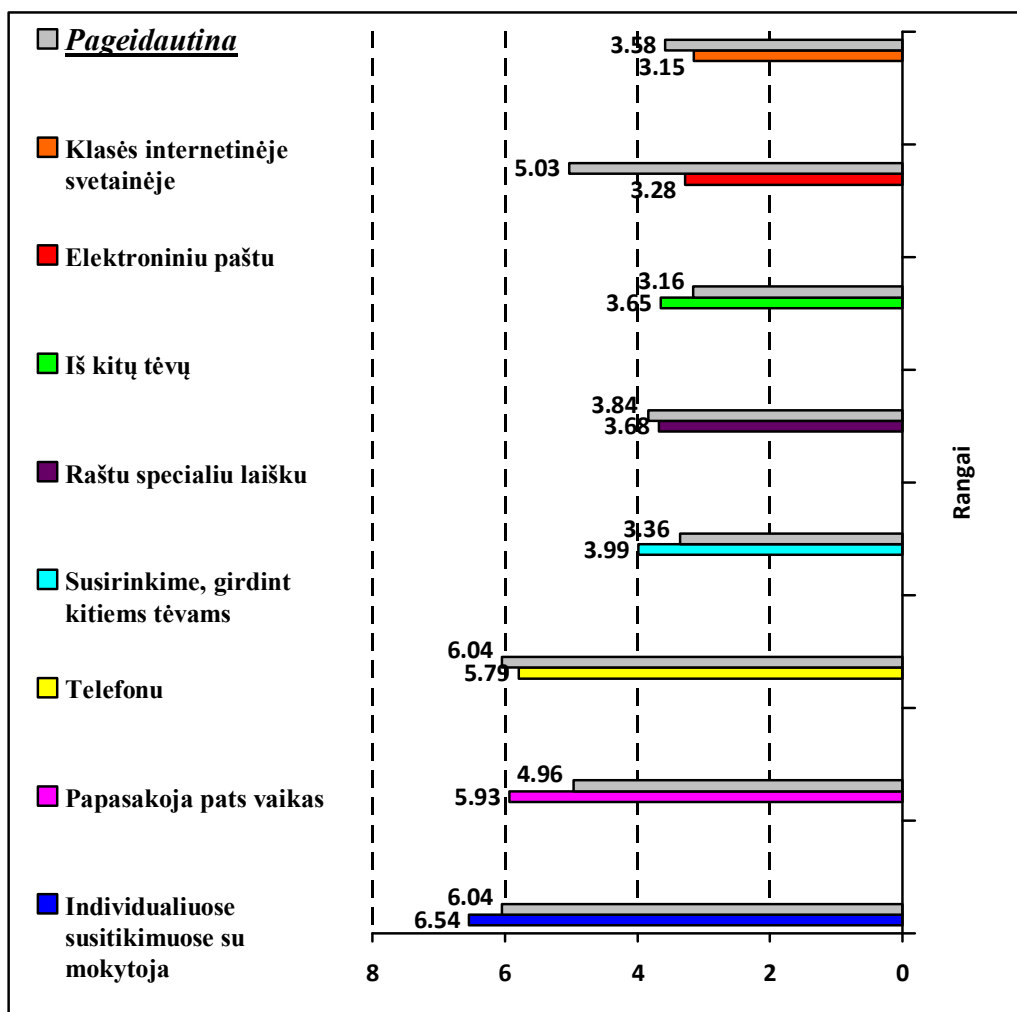
Vertinant šaltinius ir būdus, kuriais tėvai gauna informaciją, nustatyta, kad pats prieinamiausias informacijos šaltinis tėvams – dienos ir mėnesiniai įrašai vaiko pasiekimų knygelėse (žr. 12 pav.). Antras pagal prieinamumą informacijos šaltinis tėvams yra jų kontaktavimas su mokytoja jiems lankantis mokyklos ir klasės renginiuose arba iš mokytojos gaunami laiškai. Rečiausiai naudojami informacijos šaltiniai yra atviros pamokos bei klasės valandėlės, pamokos ir būreliai. Šiame aspekto tikslinga atkreipti dėmesį, kad nors daugeliu atvejų esamų ir pageidautinų informacijos šaltinių vertinimai sutampa, tėvai norėtų daugiau informacijos gauti raštiškai, t.y., iš mokytojos parašyto laiško bei dalyvaudami atvirose pamokose. Remiantis tyrimo rezultatais, šie du informacijos šaltiniai vertintini kaip nepakankamai išnaudoti potencialūs informacijos tėvams perteikimo būdai.

12 pav. Esami ir pageidautini informacijos šaltiniai (N=170)

Tyrimo duomenų analizė atskleidė kai kurių informacijos šaltinių vertinimo skirtumus pagal tėvų bendradarbiavimo tipą. Nustatyta, kad mažiau bendradarbiauti linkę tėvai daugiausia informacijos gauna iš kasmėnesinių įrašų vaikų pasiekimų knygelėse ir sąsiuvinuose (Pearson's $r=0,155$, $p=0,044$, kai $p<0,05$). Tuo tarpu labiau bendradarbiaujantys tėvai pageidautų daugiau informacijos gauti tiesioginiu būdu – dalyvaudami mokyklos ir klasės renginiuose (Pearson's $r=0,151$, $p=0,049$, kai $p<0,05$).

Analizuojant būdus, kuriais tėvai gauna ir pageidautų gauti informaciją, nustatyta, kad tėvai dažniausiai gauna informaciją tiesiogiai kalbėdamiesi su mokytoja arba bendraudami su ja telefonu bei remdamiesi vaiko pasakojimais. Rečiausiai informacija perteikiama naudojantis informacinėmis technologijomis: elektroniniu paštu ir klasės internetiniu puslapiu.

13 pav. Esami ir pageidautini informacijos gavimo būdai (N=170)

Atkreiptinas dėmesys, kad būtent informacijos gavimo naudojantis technologinėmis priemonėmis srityje nustatytas didžiausias neatitikimas tarp esamų ir pageidautinų informacijos gavimo būdų. Kitas neatitikimas pastebėtas informacijos gavimo klasės susirinkimų metu, girdint kitiems tėvams, informacijos gavimo iš kitų tėvų ar vaiko, t.y., per tarpininkus, srityse. Šie informacijos gavimo būdai tyrimo dalyvių vertinami kaip mažiau priimtini, negu buvo naudojami tyrimo vykdymo metu. Tyrimo duomenų analizė neparodė statistiškai reikšmingų skirtumų tarp labiau ir mažiau bendradarbiaujančių tėvų tipo ir informacijos gavimo būdų vertinimo.

Analizuojant tėvų gaunamos ir pageidautinos gauti informacijos pobūdį, buvo suranguotos gaunamos ($\chi^2=780,349$, $p=0,001$, kai $p<0,05$) ir pageidautinos ($\chi^2=468,711$, $p=0,001$, kai $p<0,05$) gauti iš mokyklos informacijos pobūdį.

Gaunamos ir pageidautinos informacijos aktalumas (rangais), N=170

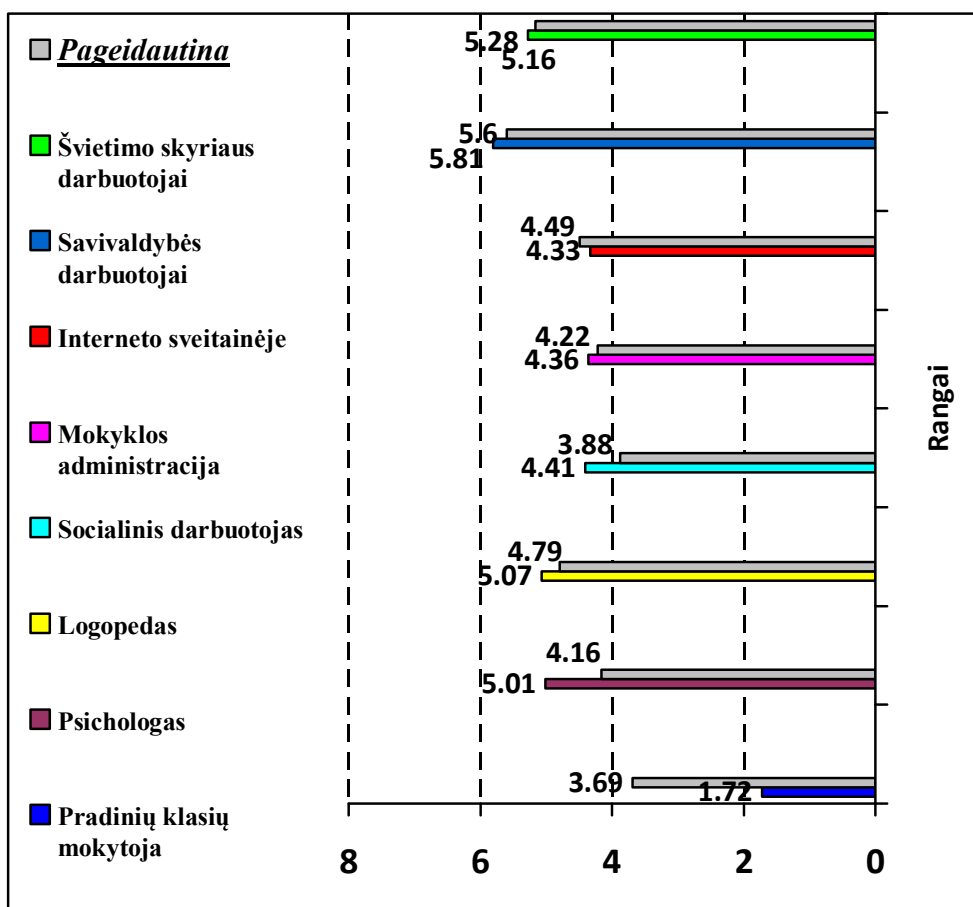
Informacijos pobūdis	Rangų įverčiai	
	<i>Gaunamos informacijos</i>	<i>Pageidautinos informacijos</i>
Apie mokyklos veiklos tikslus, planus	10.24	11.13
Apie ugdymo programas, pagal kurias mokomi vaikai	7.88	9.10
Mokyklos vidaus tvarkos taisyklės	8.40	8.76
Mokinių skatinimo ir drausminimo sistemą	8.41	8.42
Mokinių mokymosi pasiekimų vertinimą	6.84	8.35
Pamokų tvarkaraščius	7.72	11.17
Mokytojų turimą kvalifikaciją	13.56	11.68
Įvairių mokomųjų dalykų konsultacijas	14.12	12.40
Apie šeimai suteikiamas lengvatas auginant mokyklinio amžiaus vaikus	11.93	10.14
Apie vaikų maitinimo mokykloje kokybę	12.09	9.01
Apie vaikų tarpusavio santykius	8.96	8.56
Apie vaikų ir mokytojų tarpusavio santykius	10.12	9.58
Apie mokykloje vykstančius renginius	8.01	9.13
Apie mokyklos darbo grafiką	10.19	11.14
Apie tai, kaip vaikas jaučiasi mokykloje	8.18	7.84
Apie vaiko amžiaus tarpasniui būdingas problemas ir jų galimus sprendimus	9.70	8.59
Konkrečiai apie savo vaiko problemas	7.44	7.80
Apie būrelius, kitą papildomą ugdymą	7.22	8.21

Kaip rodo tyrimo rezultatų analizė, pagrindinė tėvų iš mokyklos gaunama informacija yra susijusi su vaiko ugdymu. Tai informacija apie vaiko pasiekimų vertinimą, mokymesi kylančias problemas, papildomo ugdymo galimybes. Kita informacija, labiau susijusi su mokyklos kaip mokymo organizacijos veikla, tėvus pasiekia mažiau. Pavyzdžiui, tėvai nurodo mažiau gaunantys informacijos apie mokyklos tikslus ir planus, mokytojų kvalifikaciją, mokomųjų dalykų konsultacijas, etc. Keltina prielaida, kad šio pobūdžio informacija tėvams teikiama tiek, kiek ji jiems yra aktuali. Analizuojant tėvų pageidautinos informacijos pobūdį, nustatyta, jog pradinė klasių mokinių tėvai labiausiai pageidauja tiesiogiai su jų vaiku susijusios informacijos: vaiko savijautą mokykloje, kylančias problemas, papildomo ugdymo galimybes. Kiek mažiau yra aktuali informacija, susijusi su vaiko pasiekimų vertinimu, mokinių skatinimo ir drausminimo sistema, maitinimo mokykloje kokybe. Mažiausiai aktualia tėvai mano esant mokyklos veiklos organizavimą (tvarkaraščiai, renginiai, darbo grafikai, etc) atspindinčią informaciją.

Tyrimo duomenų analizė parodė egzistuojant statistiškai reikšmingus skirtumus tarp labiau ir mažiau bendradarbiaujančių tėvų tipų gaunamos ir pageidautinos gauti informacijos atžvilgiu. Pearson's koreliacijos testu nustatyta, kad mažiau bendradarbiaujančiam tėvų tipui priklausantys tyrimo dalyviai labiau domisi ir dažniau gauna informaciją, susijusią su vaikų ir mokytojų tarpusavio santykiais (Pearson's $r=0,158$, $p=0,039$, kai $p<0,05$). Be to, jie statistiškai

reikšmingai dažniau, negu labiau bendradarbiaujančiam tipui priklausantys tėvai, pageidauja informacijos, susijusios su mokyklos veiklos tikslais ir planais (Pearson's $r=0,157$, $p=0,041$, kai $p<0,05$) ir su vaikų maitinimo mokykloje kokybe (Pearson's $r=0,172$, $p=0,025$, kai $p<0,05$).

Siekiant įvertinti tėvų nuomonę apie tai, kokie mokyklos ir švietimo sistemos subjektai vykdo ir turėtų vykdyti tėvų švietimą bei tėvams priimtinas švietimo formas, remiantis neparametriniais kriterijais buvo ranguojami tėvų atsakymai į atitinkamus klausimus. Tyrimo duomenų analizė parodė, kad esamu metu tėvų švietime aktyviausia yra pradinių klasių mokytoja (žr. 14 pav., mažesni įverčiai reiškia didesnę sutikimą su teiginiu).

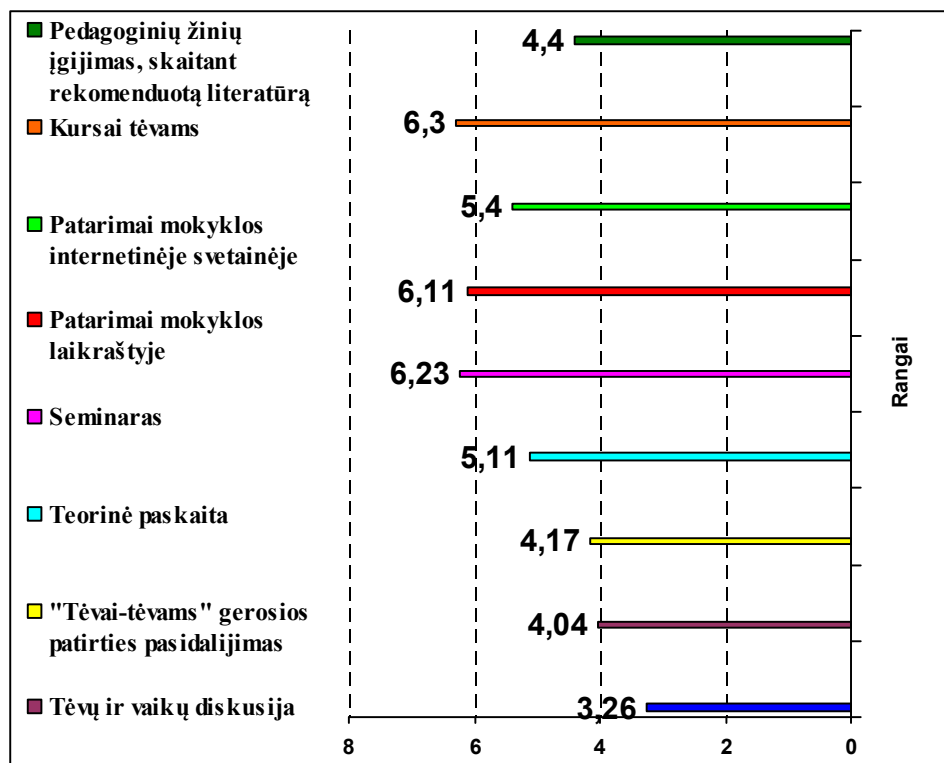

14 pav. Tėvų požiūris į asmenis, vykdančius tėvų švietimą (N=170)

Tėvų manymu, žymiai mažiau švietėjiška veikla užsiima mokyklos administracija ar mokykloje dirbantys specialistai: psichologas, logopedas, socialinis darbuotojas. Tyrimo duomenys rodo, kad pradinių klasių mokytoja yra tarsi tarpininkas tarp tėvų ir kitų švietimo sistemos subjektų, perteikiantis didžiąją dalį tėvams aktualios informacijos. Tikėtina, kad tokia situacija tėvams atrodo prasminga: tyrimo duomenų analizė parodė, kad pradinių klasių mokytoją tėvai dažniausiai įvardija kaip asmenį, kuris mokykloje turėtų vykdyti tėvų švietimą. Tačiau atkreiptinas dėmesys, jog šią

funkciją tėvai linkę priskirti ir kitiems mokykloje dirbantiems specialistams, ypač socialiniam darbuotojui (socialiniam pedagogui) ir psichologui. Šiems specialistams tėvų keliami lūkesčiai švietimo aspektu yra didesni, negu keliami mokyklos administracijai ar informacijos pateikimui internetu. Mažiausius lūkesčius tėvai sieja su švietimo skyriaus ir savivaldybės atstovais, apribodami tėvų švietimą mokyklos bendruomenės arealu.

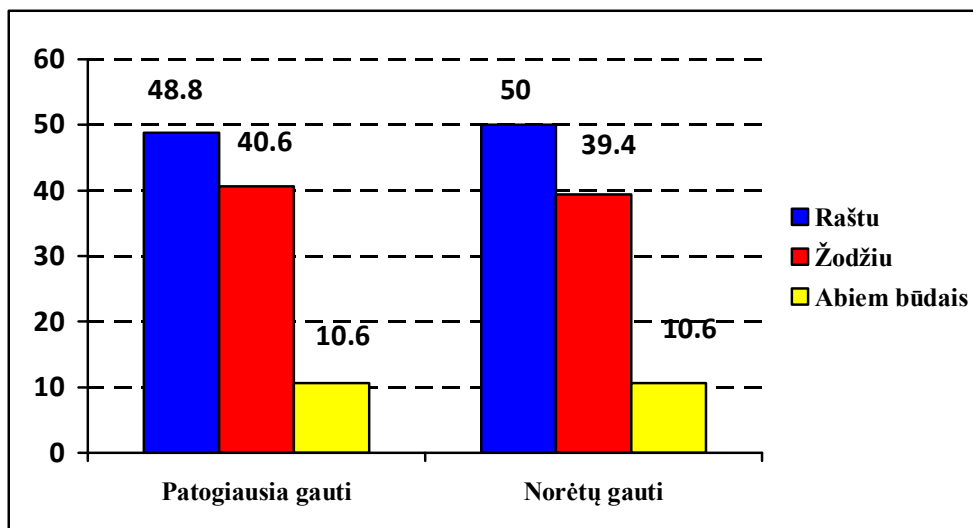
Tyrimo duomenų analizės metu nenustatyta statistiškai reikšmingų skirtumų tarp labiau ir mažiau bendradarbiaujančių tėvų tipų ir jų švietimo vykdytojų vertinimų. Tačiau pastebėta, kad statistiškai reikšmingai skiriasi labiau ir mažiau bendradarbiaujančių tėvų nuomonės pradinių klasių mokytojo švietėjiškos veiklos aspektu (Pearson's $r=0,171$, $p=0,026$, kai $p<0,05$). Nustatyta, kad labiau bendradarbiauti linkę tėvai mano, jog tėvų švietimą turėtų vykdyti pradinių klasių mokytoja, tuo tarpu mažiau bendradarbiaujančiam tipui priskirtini tėvai rečiau jai deleguoja šią funkciją, paskirstydami ją ir kitiems švietimo sistemos subjektams.

15 pav. Pradinių klasių mokytojų vykdomų tėvų švietimo formų vertinimas priimtimumo aspektu (N=170)

Gilesnė pradinių klasių mokytojos švietėjiškos veiklos analizė (žr. 15-ą pav., mažesnis įvertis reiškia didesnę sutikimą su teiginiu) parodė, kad tėvų švietimas dažniausiai vykdomas klasės tėvų susirinkimų metu. Gerokai rečiau yra organizuojama gerosios patirties sklaida ir tėvų-vaikų diskusijos.

Rečiausiai praktikuojami teoriniai tėvų švietimo modeliai: seminarai, kursai, teorinės paskaitos ir straipsniai mokyklos internetinėje svetainėje. Tyrimo duomenų analizė rodo, jog tokios švietimo formos jiems nėra aktualios.

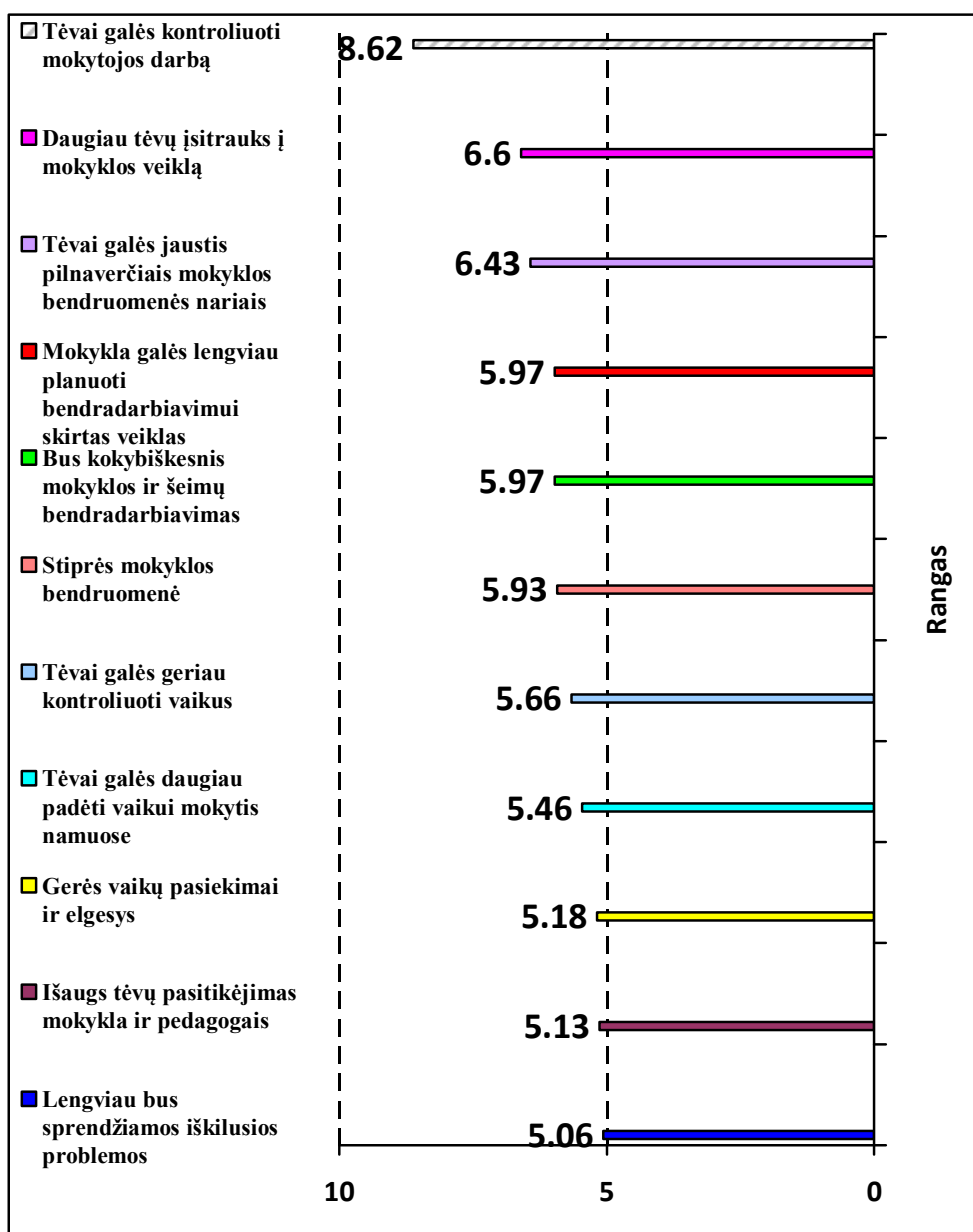

16 pav. Tėvų nuomonė apie patogiausias Informacijos pateikimo formas ir poreikis joms (N=170)

16-ame paveiksle pateikta informacija rodo, jog tik mažiau pusės tyrimo dalyvių norėtų gauti žodinę informaciją, jiems priimtinesni raštiškas informacijos pateikimo būdas. O aukščiau paminėti švietimo modeliai (seminarai, paskaitos, etc) atspindi būtent žodinę informacijos tėvams perteikimo modelį. Šie tyrimo rezultatai leidžia teigti, kad pradinių klasių mokytojų taikomos tėvų švietimo formos atitinka tėvų lūkesčius.

Teigiamų tėvų švietimo ir informavimo padarinių vertinimas. Tėvams buvo pateiktas teiginių blokas, atspindintis pozityvių mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo taikant tėvų švietimo ir informavimo modelį, padarinių įvairovę. Tyrimo duomenų analizė atlikta taikant Friedman rangavimo testą, ji pateikiama 17 paveiksle (mažesnis įvertis reiškia didesnę sutikimą su teiginiu). Tyrimo rezultatai rodo, kad tėvai labiausiai linkę tikėtis teigiamų bendradarbiavimo padarinių, susijusių su jų vaikų mokymu ir ugdymu. Didžiausius įverčius jie skyrė gerėjančiam kylančių problemų sprendimui, didesniems vaikų pasiekimams ir augančiam pasitikėjimui pedagogais ir mokykla. Mažiau teigiamų švietimo ir informacijos gavimo bendradarbiavimo procese padarinių tėvai išvelgia mokyklos veiklos organizavime ir bendruomenės stiprinime, ypač tokiuose jos aspektuose kaip didesnis tėvų įsitraukimas į mokyklos veiklą, mokyklos bendradarbiavimo veiklos planavimas, tėvų pojūtis pilnaverčiu mokyklos bendruomenės nariu. Atkreiptinas dėmesys, kad

tokia tėvų nuomonė yra homogeniška: tyrimo duomenų analizės metu nenustatyta jokių statistiškai reikšmingų skirtumų tarp daugiau ir mažiau bendradarbiauti linkusių tėvų tipų.

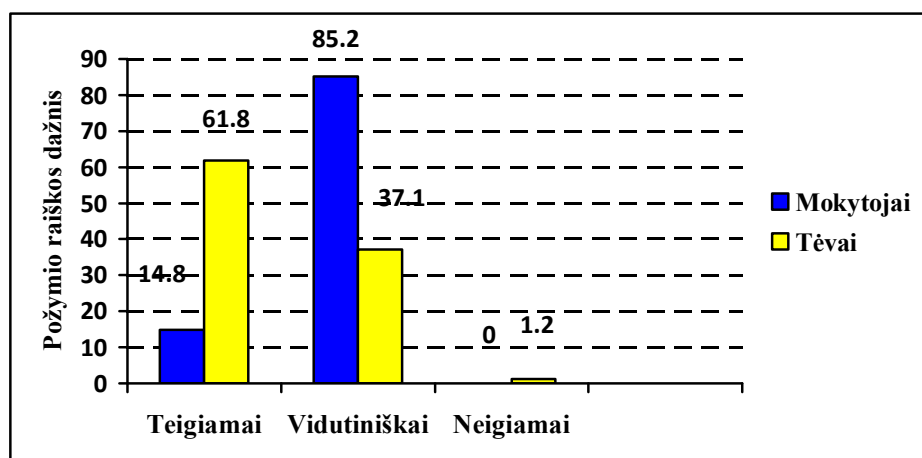

17 pav. Tėvų požiūris į naudą, kurią gautų esant kokybiškam informavimui ir švietimui (N-170)

2.4. Pedagogų požiūris į mokyklos bendradarbiavimo kokybę tyrimas

Tėvų aktyvumo šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo procese vertinimas. Mokytojų apklausos rezultatų analizė rodo, jog pedagogai, vertindami tėvų aktyvumą šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo procese, reiškia tapačią tėvams nuomonę. 63% apklausoje dalyvavusių pedagogų nurodė, kad tėvai mokykloje lankose tik tada, kai yra reikalas ir tik ketvirtadalis (25,9%) – kad tėvai lankosi be atskiro kvietimo. Tai beveik atitinka tėvų apklausos rezultatus, kurie rodė, kad 60,6% tėvų lankosi mokykloje tik iškilus būtinybei. Šie tyrimo rezultatai reprezentuoja sąlyginį tėvų pasyvumą šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo procese, kuris gali būti įtakotas ir su mokytojų elgesiu susijusių vertinimų. Nors tėvų apklausos rezultatai rodo, kad mažesnė pusė (43,5%) tėvų jaučiasi esantys laukiami mokykloje tik tada, kai iškyla su jų vaiku susijusių problemų, net 66,6% apklausoje dalyvavusių mokytojų pripažįsta, jog su tėvais bendrauja tada, kai iškyla būtinybė spręsti konkrečias su jų vaiku susijusias problemas.

Tyrimo duomenų analizės metu pastebėta, kad skiriasi mokytojų ir tėvų reiškiama mokyklos bendradarbiavimo su tėvais vertinimai.

18 pav. Mokytojų ir tėvų nuomonių palyginimas mokyklos bendradarbiavimo su tėvais aspektu (N=27)

Mokytojai linkę žymiai kritiškiau vertinti mokyklos bendradarbiavimą su tėvais, negu patys tėvai. Daugiau kaip keturi penktadaliai apklausoje dalyvavusių pedagogų bendradarbiavimo su tėvais procesą vertina tik vidutiniškai, kai tėvų grupėje tokį vertinimą bendradarbiavimui linkę skirti tik kiek daugiau kaip trečdalis tyrimo dalyvių. Beveik du trečdaliai tėvų bendradarbiavimą vertina teigiamai, mokytojų tarpe analogiškai manančių buvo mažiau negu šeštadalis. Tokiu būdu pedagogai, pripažindami savo įtaką bendradarbiavimo procesui (dauguma su tėvais bendrauja tik esant reikalui), jį vertina kaip nepakankamą. Ši pedagogų nuomonė yra homogeniška, jokių

statistiškai reikšmingų skirtumų tarp skirtingais sociodemografiniais požymiais pasižyminčių mokytojų nuomonių nenustatyta.

Nagrinėjant mokytojų nuomonę apie labiausiai tėvus dominančią informaciją, tyrimo duomenų analizė parodė, jog mokytojų nuomonė skiriasi nuo tėvų nuomonės.

11 lentelė

Mokytojų ir tėvų nuomonių apie labiausiai tėvus dominančią informaciją palyginimas (%)

Informacijos pobūdis	Tėvų nuomonė	Mokytojų nuomonė
Konkrečiai susijusi su vaiku	23,5	85,2
Susijusi su klase, kurioje vaikas mokosi	32,9	11,1
Susijusi su mokykla, kurią vaikas lanko	20,6	-
Susijusi su vaiko amžiaus tarpsnio ypatumais	12,4	-
Susijusi su pradinio ugdymo klausimais	10,6	3,7

Mokytojai linkę manyti, kad didžioji tėvus dominančios informacijos dalis susijusi konkrečiai su jų vaiku ir retkarčiais – su pradinio ugdymo klausimais. Tuo tarpu tėvų interesas informacijos atžvilgiu yra daug platesnis. Šie tyrimo rezultatai leidžia teigti, kad skirtingos bendradarbiaujančios pusės turi susiformavusias skirtingas nuomones informacijos aktualumo tėvams klausimu. Šis neatitikimas gali sąlygoti visą bendradarbiavimo procesą.

Tėvus dalyvavimo mokyklos veikloje vertinimas. Siekiant įvertinti, kaip pedagogai suvokia tėvų dalyvavimą mokyklos veikloje, buvo analizuojama jų nuomonė apie tėvų lankymosi mokykloje dažnumą, renginių, kuriuose linkę lankytis tėvai, pobūdį ir jų naudingumą, priežastis, galinčias trukdyti ar riboti tėvų dalyvavimą mokyklos veikloje. Tyrimo metu nustatyta, kad mokytojai ir tėvai panašiai vertina tėvų lankymosi mokykloje dažnumą.

12 lentelė

Mokytojų ir tėvų nuomonių apie lankymosi mokykloje dažnumą palyginimas

Tėvų lankymosi mokykloje dažnumas	Tėvų nuomonė	Mokytojų nuomonė
Beveik kiekvieną dieną	8,2	11,1
1-2 kartus per savaitę	11,8	18,5
1-2 kartus per mėnesį	41,2	37,0
1-2 kartus per metus	28,2	14,8
Kita	10,6	18,5

Esminis skirtumas tarp tėvų ir mokytojų vertinimų stebimas tėvų lankymosi mokykloje 1-2 kartus per metus kategorijoje. Mokytojai nurodo du kartus mažesnę šios kategorijos įvertį, negu tėvai. Turint omenyje, kad apklausoje dalyvavę tėvai vertino asmeninį savo lankymąsi mokykloje, galima konstatuoti, kad mokytojams kyla sunkumų įvertinant reto tėvų lankymosi mokykloje paplitimą. Tyrimo metu nenustatyta statistiškai reikšmingų skirtumų tarp mokytojų reiškiamų nuomonių tėvų lankymosi mokykloje atžvilgiu.

Analizuojant, kokiuose mokyklos organizuojamuose renginiuose, mokytojų manymu, tėvai daugiausiai lankose, buvo lyginti tėvų ir mokytojų atsakymai į analogiškus klausimus. Informacija pateikiama rangais (atsakymai suranguoti naudojant Friedman testą, mažesnis įvertis reiškia didesnę pritarimą), siekiant objektyvesnės analizės.

13 lentelė

Mokytojų ir tėvų nuomonių apie tėvų lankymąsi mokyklos renginiuose palyginimas (rangais)

Mokyklos organizuojami renginiai	Tėvai		Mokytojai	
	Lankosi	Priimtinausi	Lankosi	Naudingiausi
Asmeniniai pokalbiai su mokytoja ar kitu specialistu	3,01	3,01	2,93	3,04
Mokykloje organizuojamos konferencijos	7,59	7,51	8,28	7,22
Seminarai	7,58	7,82	7,85	6,52
Klasės tėvų susirinkimai	2,47	2,75	2,69	3,33
Visuotiniai mokyklos susirinkimai	4,68	5,27	5,94	7,52
Klasės ekskursijos, išvykos	6,21	5,44	6,59	6,04
Mokyklos organizuojami koncertai ir šventiniai renginiai	3,24	3,5	3,63	4,31
Atviros pamokos	7,49	7,0	6,39	5,31
Mokyklos vykdomi projektai	7,21	7,14	6,57	6,59
Vakaronės	5,52	5,55	4,13	5,11

13-oje lentelėje paryškinti skaičiai atspindi po tris kiekvienos respondentų grupės svarbiausius pagal rangą pažymėtus renginius, kuriuose lankosi tėvai. Jų analizė rodo, jog tėvų ir mokytojų vertinimai tiek tėvų lankomų mokyklos renginių, tiek jų naudingumo aspektu iš esmės sutampa. Mokytojai ir tėvai linkę panašiai vertinti, kad tėvams naudingiausi ir dažniausiai lankomi yra klasės susirinkimai, asmeniniai susitikimai su mokytoja ir mokyklos pramoginiai renginiai (koncertai ir pan.). mažiausiai lankomais ir mažiausiai naudingais tiek tėvai, tiek ir mokytojai manė esant teorinio pobūdžio mokyklos renginius (konferencijas, seminarus, etc).

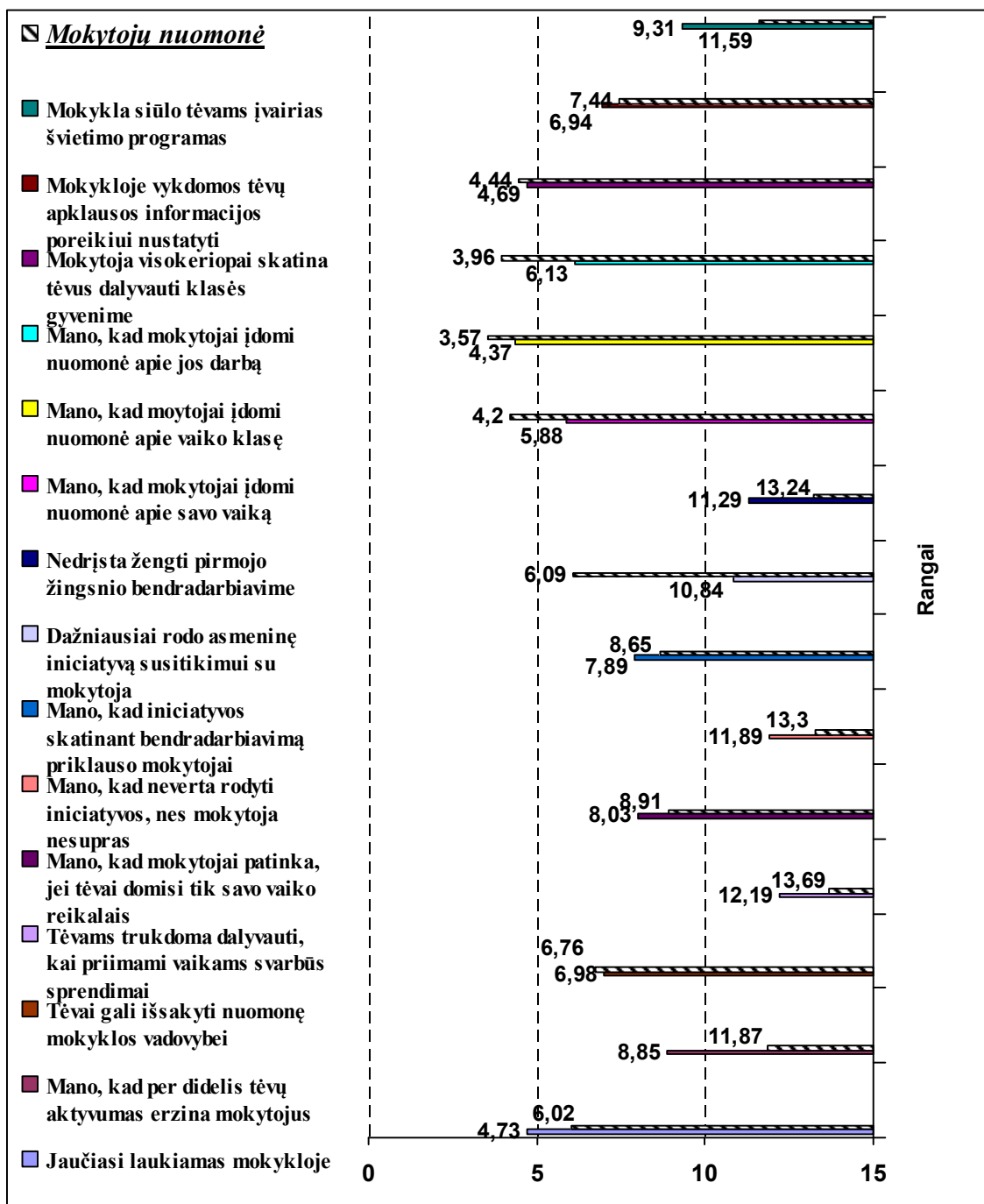
Vertinant priežastis, trukdančias ar ribojančias tėvų dalyvavimą mokyklos renginiuose, buvo gretinami ir lyginami tėvų ir mokytojų atsakymai, kurie didesnio objektyvumo dėlei buvo suranguoti naudojant neparametrinį Friedman testą (mažesni įvertis reiškia didesnę pritarimą).

Mokytojų ir tėvų nuomonių apie tėvų lankymosi mokyklos renginiuose trukdžius palyginimas (rangais)

Priežastys	Tėvai	Mokytojai
Netrukdo niekas	2,43	2,67
Trūksta geros valios	4,6	3,30
Nepatogus renginių laikas	4,5	5,22
Dirba iki vėlumos	4,19	3,39
Informacijos stoka	5,21	6,67
Per vėlai gaunama informacija apie vykstančius renginius	5,48	6,61
Nemato prasmės lankytis renginiuose	6,09	4,46
Neina, nes nesilanko ir kiti tėvai	6,11	6,0
Vaikas paprašo, kad neitų	6,4	6,69

Tyrimo duomenų analizė parodė, kad mokytojai skirtingai negu tėvai vertino kai kurias priežastis, galinčias trukdyti ar riboti tėvų galimybes lankytis mokyklos renginiuose. Mokytojai žymiai labiau, negu tėvai, linkę manyti, kad lankymąsi mokyklos renginiuose riboja geros valios trūkumas bei prasmės nematymas. Be to, mokytojai linkę nesutikti, kad tėvų lankymąsi mokyklos renginiuose gali riboti informacijos stoka ar jos vėlavimas bei nepatogus renginių laikas. Toks tėvų ir mokytojų nuomonių neatitikimas gali ribojančiai sąlygoti mokyklos ir šeimos bendradarbiavimą.

Analizuojant tėvų dalyvavimą mokyklos renginiuose, buvo nagrinėjami tėvų lūkesčiai ir požiūris apie tai, kaip jie jaučiasi bendradarbiaudami su mokykla. Mokytojų apklausos metu buvo siekiama patikrinti, kiek tėvų lūkesčiai atitinka mokytojų požiūrį ir nuostatas bendradarbiavimo su tėvais aspektu. Analizės rezultatai vaizduojami 19ame paveiksle. Jie rodo, kad mokytojai labiau, negu tėvai linkę manyti, reiškia susidomėjimą tėvų vertinimais, liečiančiais jos darbą, vaiką, klasę, kurioje vaikas mokosi. Be to, mokytojai linkę teigti, kad jie dažniau rodo asmeninę iniciatyvą tėvų ir mokytojų bendradarbiavimo procese, linkę nesutikti su tėvų nuomone, jog jie nediršta žengti pirmo žingsnio bendradarbiavimo link ir kad tėvams neverta rodyti iniciatyvos, nes liks nesuprasti.

19 pav. Tėvų ir mokytojų nuomonių palyginimas apie tėvų vertinimą mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo procese

Šie tyrimo rezultatai atspindi tam tikrus tėvų lūkesčių mokytojų atžvilgiu ir mokytojų nuostatų neatitikimus. Mokytojai savo nuomonėse reiškia didesnę geranoriškumą ir bendradarbiavimo nuostatas, negu tėvai lūkesčiai. Toks tėvų lūkesčių ir mokytojų nuostatų neatitikimas neabejotinai sąlygoja bendradarbiavimo procesą.

Mokyklos vykdomo tėvų informavimo ir švietimo vertinimas. Analizuojant mokytojų nuomonę apie mokyklos vykdomą tėvų informavimą ir švietimą, ji buvo gretinama ir lyginama su tėvų pareikšta nuomone, atspindinčia tyrimo rezultatuose.

15 lentelė

Pedagogų požiūris į tėvų informacijos šaltinius (rangais)

Informacijos šaltiniai	Tėvų vertinimai		Mokytojų vertinimai	
	Gauna	Priimtinausi	Gauna	Tinkamiausi
Mokyklos parašytas laškas tėvams	3,34	3,54	3,35	3,09
Kasdieniniai įrašai pasiekimų knygelėse, sąsiuvinuose	4,78	4,76	4,91	4,98
Kasmėnesiniai įrašai vaikų pasiekimų knygelėse	4,48	4,09	3,69	2,65
Dalyvavimas klasės ir mokyklos renginiuose	3,88	2,37	4,35	4,65
Dalyvavimas klasės valandėlėse, pamokose, būreliuose	2,42	2,37	2,13	2,20
Stebint parodomąsias pamokas	2,1	2,48	2,57	3,43

15-oje lentelėje vaizduojami tyrimo rezultatai, atspindintys mokytojų nuomonę apie tai, iš kokių šaltinių tėvai gauna informaciją ir jų tinkamumu vertinimus. Šie rezultatai lyginami su tėvų apklausos rezultatais. Duomenys pateikiami rangais, didesnis rangas reiškia didesnę pritarimą. Rezultatų analizė rodo, jog tėvų vertinimu, daugiausiai informacijos jie gauna iš įrašų vaikų pasiekimų knygelėse, kuriais ir vertina kaip jiems tinkamiausią informacijos šaltinį. Mokytojų manymu, ne ką mažiau informacijos tėvai gauna ir lankydami klasės ir mokyklos renginiuose, kuriuos, kartu su kasdieniniais įrašais vaiko pasiekimų knygelėse vertina kaip tinkamiausią informacijos pateikimo tėvams šaltinį.

Analizuojant būdus, kuriais tėvams mokykla pateikia informaciją, nustatyta, kad dažniausiais tėvų informavimo būdais mokytojai nurodė esant asmeninius susitikimus su tėvais ir bendravimą telefonu. Juos kartu su informacijos pateikimu specialiu laišku mokytojai manė esant tinkamiausiais tėvų informavimo būdais.

16 lentelė

Pedagogų ir tėvų požiūris į tėvų informavimo būdus (rangais)

Informacijos gavimo būdai	Tėvų vertinimai		Mokytojų vertinimai	
	Gauna	Priimtinausi	Gauna	Tinkamiausi
Telefonu	5,79	6,04	5,83	5,59
Elektroniniu paštu	3,65	3,16	2,98	3,65
Papasakoja pats vaikas	5,93	4,96	3,50	3,13
Individualiuose mokytojo ir tėvų susitikimuose	6,54	6,04	5,96	5,72
Internetinėse klasės svetainėse	3,15	3,58	2,85	2,61
Raštu specialiu laišku	3,68	3,84	3,89	4,69
Viešai susirinkimuose girdint kitiems tėvams	3,99	3,36	2,98	2,61

Iš dalies tai atitinka tėvų apklausos metu gautus rezultatus. Tėvai nurodė, kad dažniausiai gauna informaciją asmeninių susitikimų su mokytoja metu, dalį informacijos gauna bendraudami su ja telefonu. Tačiau antrą pagal informacijos prieinamumą būdą tėvai nurodė informacijos gavimą iš vaiko pasakojimų ir mano jį esant vienu iš trijų priimtinausių informacijos gavimo būdų. Mokytojų įvertintas kaip tinkamas tėvų informavimas specialiu laišku, remiantis tėvų nuomone, nėra toks priimtinas.

Analizuojant tėvų gaunamos ir jiems tikslingos gauti informacijos pobūdį, tyrime dalyvavusių mokytojų vertinimai buvo suranguoti naudojant neparametrinį Friedman testą ir palyginti su tėvų apklausos rezultatais.

17 lentelė

Tėvų ir pedagogų požiūrio palyginimas tėvų gaunamos ir tikslingos gauti informacijos aspektu (rangais)

Informacijos pobūdis	Tėvų vertinimai		Mokytojų vertinimai	
	<i>Gaunama informacija</i>	<i>Pageidautina informacija</i>	<i>Gaunama informacija</i>	<i>Tikslinga informacija</i>
Apie mokyklos veiklos tikslus, planus	10.24	11.13	10,17	10,93
Apie ugdymo programas, pagal kurias mokomi vaikai	7.88	9.10	7,20	9,44
Mokyklos vidaus tvarkos taisyklės	8.40	8.76	8,11	8,13
Mokinių skatinimo ir drausminimo sistemą	8.41	8.42	8,11	8,13
Mokinių mokymosi pasiekimų vertinimą	6.84	8.35	7,26	9,28
Pamokų tvarkaraščius	7.72	11.17	10,78	11,89
Mokytojų turimą kvalifikaciją	13.56	11.68	13,39	10,52
Įvairių mokomųjų dalykų konsultacijas	14.12	12.40	13,81	10,35
Apie šeimai suteikiamas lengvatas auginant mokyklinio amžiaus vaikus	11.93	10.14	11,87	9,50
Apie vaikų maitinimo mokykloje kokybę	12.09	9.01	12,74	8,33
Apie vaikų tarpusavio santykius	8.96	8.56	7,80	8,15
Apie vaikų ir mokytojų tarpusavio santykius	10.12	9.58	9,63	10,04
Apie mokykloje vykstančius renginius	8.01	9.13	7,81	9,94
Apie mokyklos darbo grafiką	10.19	11.14	9,74	11,52
Apie tai, kaip vaikas jaučiasi mokykloje	8.18	7.84	8,00	8,59
Apie vaiko amžiaus tarpsniui būdingas problemas ir jų galimus sprendimus	9.70	8.59	8,93	8,70
Konkrečiai apie savo vaiko problemas	7.44	7.80	6,94	7,57
Apie būrelius, kitą papildomą ugdymą	7.22	8.21	8,70	9,98

17-oje lentelėje pateikta informacija rodo, kad tėvai daugiausiai informacijos gauna apie mokinių mokymosi pasiekimų vertinimą, savo vaiko problemas ir papildomą ugdymą. Tačiau aktualiausia laiko informaciją apie savo vaiką, jo savijautą mokykloje ir papildomą ugdymą. Mokytojų manymu, tėvai daugiausiai informacijos gauna apie savo vaiko problemas, ugdymo programas ir vaiko pasiekimų vertinimą. Taigi, iš dalies mokytojų ir tėvų nuomonės sutampa, išskyrus informaciją, susijusią su ugdymo programomis. Tikslinga išsamiai informuoti tėvus, mokytojų manymu, apie jų vaikų problemas, vaikų tarpusavio santykius, mokyklos vidaus tvarkos taisykles ir mokinių skatinimo bei drausminimo sistemą. Tai reikštų, kad mokytojai norėtų per pateikiamą informaciją labiau įtraukti tėvus ne tik į vaikų ugdymo, bet ir į auklėjimo procesą, bendradarbiaujant vaiko drausminimo, socialinių elgesio normų diegimo klausimais.

Siekiant įvertinti kas mokykloje vykdo ir turėtų vykdyti tėvų švietimą bei kokias tėvams priimtinas švietimo formas taiko mokytojai, buvo ranguojami pedagogų atsakymai į atitinkamus klausimus ir lyginami su tėvų apklausos rezultatais. Analizės rezultatai pateikiami 19-oje lentelėje, mažesnis rangas reiškia didesnę pritarimą teiginiui.

18 lentelė

Tėvų ir pedagogų požiūrio palyginimas į tėvų švietimą vykdančius asmenis (rangais)

Tėvų švietimą vykdančios subjektais	Tėvų vertinimai		Mokytojų vertinimai	
	Vykdo	Turėtų vykdyti	Vykdo	Turėtų vykdyti
Pradinių klasių mokytoja	1,72	3,69	2,22	3,98
Psichologas	5,01	4,16	6,04	4,11
Logopedas	5,07	4,79	4,54	4,52
Socialinis darbuotojas	4,41	3,88	4,59	4,11
Mokyklos administracija	4,36	4,22	4,78	4,28
Žinios pasiekiamos mokyklos internetinėje svetainėje	4,33	4,49	3,48	4,74
Savivaldybės darbuotojai	5,81	5,6	5,35	5,63
Švietimo skyriaus darbuotojai	5,16	5,28	5,00	4,63

Tyrimo rezultatai rodo, kad mokytojai sutinka su tėvų nuomone, kad tėvų švietimą daugiausiai vykdo pradinių klasių mokytojai. Be to, mokytojų apklausa išryškino dar vieną plačiai prieinamą informacijos šaltinį – mokyklos internetinę svetainę, kurią tėvai taip pat pakankamai aukštai vertina. Apklausoje dalyvavę pedagogai pripažįsta, kad pradinių klasių mokytojas yra tinkamiausias asmuo vykdyti tėvų švietimo funkciją, o jam talkinti turėtų mokykloje dirbantys specialistai ir mokyklos administracija. Šie tyrimo rezultatai atspindi tėvų ir mokytojų nuomonių tapatumą ir toks požiūrių suartėjimas gali palankiai veikti šeimos ir mokyklos bendradarbiavimą per informacijos teikimą tėvams ir jų švietimą.

Analizuojant, kokias pedagoginio švietimo formas bendradarbiaudami su tėvais taiko pradinį klasių mokytojai, buvo nustatyta, kad iš esmės mokytojai nurodo tokias pat dažniausias švietimo formas, kaip ir tėvai.

19 lentelė

Pradinį klasių mokytojų vykdomo tėvų švietimo formų vertinimas (rangais)

Švietimo formos	Tėvų vertinimai	Mokytojų vertinimai
Mokymai per klasės tėvų susirinkimus	3,26	2,78
Tėvų ir vaikų diskusija	4,04	4,80
„Tėvai –tėvams“ – gerosios patirties sklaida	4,17	3,09
Teorinė paskaita	5,11	4,24
Seminaras	6,23	7,06
Patarimai mokyklos laikraštyje	6,11	7,02
Patarimai mokyklos internetinėje svetainėje	5,4	6,43
Kursai tėvams	6,3	6,85
Pedagoginių žinių įgijimas skaitant rekomenduotą literatūrą	4,4	2,74

19-oje lentelėje pateikti mokytojų apklausos rezultatai, gretinant juos su tėvų apklausos rezultatais. Mažesnis rangas reiškia didesnę pritarimą teiginiui. Tyrimo rezultatai rodo, kad tėvai priimtinausia švietimo forma mano esant mokymus per klasės tėvų susirinkimus, diskusijas ir gerosios patirties sklaidą. Tačiau mokytojai į pirmą vietą iškelia pedagoginės literatūros skaitymą, tiesiogines tėvų švietimo formas, minimas tėvų kaip tinkamiausias, tarsi nustumdami į antrą planą. Iš esmės sutampa tėvų ir mokytojų vertinimai teorinių švietimo formų – seminarų, paskaitų, etc – aspektu. Jos laikomos mažiau priimtiniomis, negu „labiau aktyvios“ formos.

Teigiamų tėvų švietimo ir informavimo padarinių vertinimas. Tyrimo duomenų analizė parodė, kad egzistuoja tam tikri skirtumai tarp mokytojų ir tėvų teigiamų bendradarbiavimo padarinių vertinimų.

20 lentelė

Teigiamų tinkamo tėvų informavimo ir švietimo padarinių vertinimas (rangais)

Švietimo formos	Tėvų vertinimai	Mokytojų vertinimai
Gerės vaikų mokymosi pasiekimai ir elgesys	5,18	4,87
Išsaugų tėvų pasitikėjimas mokykla ir jos pedagogais	5,13	5,26
Stiprės mokyklos bendruomenė	5,93	5,56
Lengviau bus sprendžiamos iškilusios problemos	5,06	4,87
Tėvai galės geriau kontroliuoti vaikus	5,66	7,09
Tėvai galės geriau kontroliuoti mokytojos darbą	8,62	9,70
Tėvai galės daugiau padėti vaikui mokytis namuose	5,46	7,07
Tėvai galės jaustis pilnaverčiais mokyklos bendruomenės nariais	6,43	5,69
Bus kokybiškesnis mokyklos ir šeimų bendradarbiavimas	5,97	4,69
Mokykla galės geriau planuoti bendradarbiavimui skirtas	5,97	4,69

veiklas		
Daugiau tėvų įsitrauks į mokyklos veiklą	6,6	6,52

Tėvai labiausiai linkę tikėtis teigiamų bendradarbiavimo padarinių, susijusių su jų vaikų mokymu ir ugdymu. Didžiausius įverčius jie skyrė gerėšančiam kylančių problemų sprendimui, didesniems vaikų pasiekimams ir augančiam pasitikėjimui pedagogais ir mokykla. Tačiau mokytojai, pritardami tėvų nuomonei, atkreipia dėmesį ir į teigiamus bendradarbiavimo proceso padarinius, nurodydami, kad tinkamas tėvų informavimas ir švietimas gali kokybiškesniu padaryti mokyklos ir šeimų bendradarbiavimą, o tai leistų mokyklai geriau planuoti tam skirtas veiklas.

Tėvų ir mokytojų požiūrio į šeimos ir mokyklos bendradarbiavimą kokybinė duomenų analizė. Tėvams ir mokytojams tyrimo metu buvo užduotas analogiškas klausimas: ką jie keistų mokyklos darbe su tėvais. Tyrimo duomenų analizė atlikta naudojant content analizės metodą, išskirtos pagrindinės kategorijos, subkategorijos ir atsakymų dažniai. Kategorijas įrodantys teiginiai buvo suskaičiuoti. Siekiant palyginti tėvų ir mokytojų pokyčių mokyklos ir šeimos bendradarbiavime sąvokinių dažnius, buvo palyginti subkategorijų dažniai, remiantis χ^2 kriterijumi.

Tėvų ir mokytojų požiūris į šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kaitos galimybes

21 lentelė

Kategorija	Tiriamųjų grupė	Teiginių skaičius	Tipiški pavyzdžiai
Nieko nekeistų	Tėvai	25	Nieko; Tikriausiai nieko; viskuo esu patenkinta; Nieko nekeisčiau; manau mokytoja puikiai susitvarko; Tinka viskas; nieko nekeisčiau; Nieko, nes mokykloje dirba specialistai išmanantys savo darbą ir jų darbu esu patenkinta; Kol kas viskas tenkina; Nieko; Nieko; Aš asmeniškai nieko nekeisčiau, Nieko; šiuo metu viskas gerai; Darbu su tėvais patenkinta; Nieko; Tinka esama situacija; Mane tenkina; Mane tenkina dabartinė tvarka; Nekeisčiau nieko; Viskas tenkina; Nieko viskas gerai; Nieko; nieko nekeisčiau.
	Mokytojai	1	Manau, kad bendravimas su tėvais yra pakankamai teigiamas ir pozityvus
p		0,17	
Keistų bendradarbiavimo formas	Tėvai	17	Vykdyčiau daugiau projektų, kuriuose skatinčiau dalyvauti tėvus; Reikia organizuoti daugiau bendrų tėvų renginių, vienijančių bendrai veiklai; Gal dažniau organizuočiau susirinkimus, kad tėveliai realiai matytų vaikų pasiekimus, atmosferą klasėje; Organizuočiau asmeninius susitikimus tarp mokytojų ir tėvų; Perrinkčiau tėvų komiteto sudėtį, padėčiau mokytojais bendradarbiauti su tėvais; bandyčiau atskirai susitikti su tėvais ir kalbėti apie šeimos problemas; dažniau susitikčiau su tėvais; Dažniau kviesčiau tėvus į klasės renginius, skatinčiau bendradarbiavimą; Numatyčiau tėvų priėmimo valandas betarpiškam bendravimui; Pirmokams ir jų tėvams pravesčiau "ekskursiją" po mokyklą; Supažindinčiau su psichologu, soc. Darbuotoju,

			suteikčiau jų kontaktinius duomenis; Rodyčiau, kad vaikų saugumas mokykloje yra tėvų ir mokyklos bendras reikalas; Įtraukčiau tėvus į m-klos valdymą; Kad būtų privaloma lankytis tėvų susirinkimuose; Taip pat būtų privaloma bendram m-klos susirinkime išsirinkus tarybą, kuri atstovautų tėvus, kartu su pedagogais, soc. Darbuotojais, vadovybe, bei prireikus ir teisininkais, paruošt m-klos taisykles ir nustatyti visiems ją lankantiems privalomą tvarką, už kurios nesilaikymą būtų skiriamos nuobaudos (iki pašalinimo iš m-klos); daugiau teisių pedagogams savo nuožiūra tvarkytis su "sunkiais" vaikais; Ieškočiau bendraminčių kad suvienyčiau tėvus;
	Mokytojai	12	Keisčiau susirinkimų formas; Susirinkimus leisčiau organizuoti tada, kada yra būtinybė arba poreikis, o ne vadovų nustatyta diena ir valanda; Keisčiau susirinkimų formas. Ieškočiau būdų, kaip tėvus įtraukti į bendrą veiklą, kad jaustųsi svarbūs ir reikalingi, labiau vertinčiau jų iniciatyvą; Organizuočiau daugiau renginių (pvz.seminarų, diskusijų, pokalbių su specialistais, psichologais) skirtų specialiai tėvų švietimui; suteikčiau daugiau laisvės įvairiuose problemų sprendimuose, renginių organizavime, pokalbiuose, diskusijose; Keisčiau bendravimo ir bendradarbiavimo formas (klasės susirinkimai manau, kad tai atgyvena). Ieškočiau būdų, kad tėvai noriai dalyvautų mokyklos veikloje; Burčiau tėvus į savanoriškus būrelius, kurie turėtų idėjų ir energijos bent iš dalies išjudinti tėvelius bendram tikslui; Reikėtų pagalvoti apie mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo programų kūrimą ir jų įgyvendinimą, informacijos sklaidą, šeimos ir mokyklos kontaktų stiprinimą;
p		0,001	
Didesnis dėmesys tėvams	Tėvai	6	Spręstume problemas su vaikais ir tėvais kartu; kalbėtis su mokytoja ir neatitrūkti nuo klasės ir mokyklos gyvenimo, Įsiklausyčiau į tėvų nuomonę kalbant apie vaiką ir kreipčiau į tai daugiau dėmesio; Daugiau atsakomybės už organizuojamus renginius, ekskursijas ar kitas pramogas tėvams; stengčiausi pakeisti tėvų požiūrį bendradarbiaujant su m-kla .norėtųsi, kad kuo daugiau tėvų įsijungtų į m-klos gyvenimą; Norėtųsi, kad patys tėveliai, netgi tarpusavyje, dažniau rastų laiko pabendravimui ir suartėjimui dėl bendro tikslo- vaikų gerovės.
	Mokytojai	6	Keisčiau tėvų požiūrį į pedagogo darbą, į mokymąsi, nes nuo jų požiūrio, priklauso ir vaikų pažiūros į viską; Įtraukčiau tėvus aktyviau dalyvauti mokyklos gyvenime; Kažkokiu būdu skatinčiau tėvus aktyviau dalyvauti vaikų gyvenime (organizuoti, dalyvauti šventėse, išvykose...); Tėvai turėtų būti giriami už vaikų gerą elgesį, mokymąsi, o už aplaidų rūpinimąsi vaiku, ar blogą vaiko elgesį išreikalaujama atsakomybė iš tėvų (moralinė –finansinė) už padarytą žalą. Pačioje mokykloje turi jaustis bendradarbiavimo atmosfera, kad tėvai pasijustų kviečiami kurti ilgalaikę ir nuoširdumu pagrįstą partnerystę; kad patys tėveliai dažniau domėtųsi savo vaikais ir skirtų daugiau jiems dėmesio , o ne reikalautų vien tik iš mokytojų
p		0,001	
Informacijos sklaidos didinimas	Tėvai	5	Manau keisčiau, ar patobulinčiau m-klos internetinį puslapį, kuriame būtų patalpinta visa informacija susijusi su m-klos darbu, organizuojamais renginiais, išsamios

			mokymo programos, diskusijos, tėvams bei mokiniams svarbi, aktuali informacija; Suteikčiau tėvams daugiau inf. apie mokyklą; Suteikčiau tėvams daugiau inf. apie mokyklą; Didinčiau informavimą apie m-klos veiklą, joje vykstančius renginius, daugiau švietimo programos skirtos tėvams;
	Mokytojai	1	Reikėtų visai mokyklos bendruomenei vieningai stiprinti viešuosius ryšius.
p		0,001	

Tyrimo duomenų analizė parodė, kad statistiškai skiriasi tėvų ir mokytojų atsakymai visose išskirtose kategorijose, išskyrus vieną: „Nieko nekeisčiau“. Tyrimo rezultatai rodo, kad tėvai santykinai dažniau linkę nieko nekeisti, tuo tarpu mokytojai labiau negu tėvai linkę keisti mokyklos ir šeimos bendradarbiavimą keisdami bendradarbiavimo formas, didindami informacijos sklaidą bei daugiau dėmesio ir atsakomybės deleguodami tėvams.

Apibendrinant tyrimo duomenų analizę, galima teigti, kad tyrimo rezultatai atskleidžia platų ir išsamų mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo gerinant tėvų informavimą ir švietimą vaizdą. Kiekybinės ir kokybinės analizės metu, gretinant tėvų ir mokytojų apklausos duomenis, buvo nustatyta, kad bendradarbiavimo procese aktyvesnį vaidmenį vaidina mokytojų ir mokyklos iniciatyvos, o tėvai linkę tenkintis pasyvesniu vaidmeniu. Ši teiginį pagrindžia tėvų ir mokytojų tyrimo duomenys, rodantys santykinai nedažną tėvų lankymąsi mokykloje, kuris vaikui augant darosi vis retesnis. Nustatyta, kad dažniausiai tėvai lankosi mokykloje iškilus būtinybei ar jo vaikui pakliuvus į probleminę situaciją, o tėvų susitikimų su mokytojais ir kitais mokyklos specialistais iniciatoriais dažniausiai būna pradinių klasių mokytojai. Svarbiu darbo pasiekimu yra tai, kad tyrimo metu buvo išskirti du tėvų bendradarbiavimo su mokykla tipai: mažiau bendradarbiauti linkę ir daugiau bendradarbiauti linkę tėvai. Pastebėta, kad skiriasi labiau ir mažiau bendradarbiauti linkusių tėvų nuomonės mokyklos lankymosi dažnumo, informacijos gavimo būdų ir kitais aspektais. Labiau bendradarbiauti linkę tėvai dažniau lankosi mokykloje, jiems aktualią informaciją šio tipo tėvai gauna ir norėtų gauti asmeniškai bendraudami su vaiko mokytoja, tuo tarpu mažiau bendradarbiaujančiam tipui priskirtini tėvai tenkinasi informacija, gaunama per įrašus vaiko pasiekimų knygelėje. Šie tyrimo rezultatai atitinka mokslinės literatūros analizės metu nustatytus tėvų bendradarbiavimo tipus.

Kiekybinė ir kokybinė tyrimo duomenų analizė parodė, kad tėvai linkę teigiamai vertinti mokyklos ir šeimos bendradarbiavimą ir informacijos iš mokyklos gavimą. Aktyviausiais bendradarbiavimo agentais tėvai linkę laikyti pradinių klasių mokytojus, iš kurių sulaukia plačiausios ir intensyviausios informacijos. Mokykloje dirbantys kiti specialistai ir mokyklos administracija laikomi antraeiliais bendradarbiavimo proceso dalyviais. Analizuojant gaunamos ir

tėvams aktualios informacijos pobūdį, buvo nustatyta, kad tėvams aktualiausia yra informacija, tiesiogiai susijusi su jų vaiko ugdymu ir auklėjimu bei šiuose procesuose iškylančiomis problemomis. Kitos su mokykla susijusios informacijos pobūdis tėvams mažiau aktualus, tačiau vertinamas kaip reikalingas ir dominantis. Tą patvirtina ir mokytojų apklausos rezultatai, rodantys, kad mokytojai dažniausiai bendrauja su tėvais tik iškilus būtinybei arba planiškai rengdami klasės tėvų susirinkimus bei teikdami informaciją, susijusią tiesiogiai su vaiku ir iš dalies – su klasės gyvenimu. Šie tyrimo rezultatai rodo, kad tiek tėvai, tiek mokytojai bendradarbiaudami reprezentuoja atsiribojusį dalyvavimo tipą, kai ieškoma ir pateikiama informacija, susijusi tik su aktualių siauram asmenų ratui problemų sprendimu. Šį vertinimą patvirtina tėvų ir mokytojų apklausos rezultatai, rodantys, kad tėvai labiausiai domisi su jų vaiku susijusia informacija, o mokytojai linkę jiems tokią informaciją teikti, naudodami santykinai siaurą informacijos perteikimo būdų įvairovę.

Tyrimo duomenų analizė atskleidė keletą šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo probleminių aspektų. Rezultatai rodo, kad egzistuoja neatitikimai tarp tėvų ir mokytojų nuomonių tokiais klausimais kaip tėvų suinteresuotumas ir galimybės dalyvauti mokyklos veikloje, tėvus dominančios informacijos pobūdis, tėvų lūkesčiai, susiję su dalyvavimu mokyklos gyvenime. Nustatyta, kad mokytojų požiūris dažnai yra siauresnis, atstovaujantis gynybišką poziciją ir iš dalies nuvertinantis tėvų vaidmenį bendradarbiavimo procese. Mokytojai linkę nuvertinti tėvų informacijos interesų ratą, susiaurindami jiems aktualios informacijos pobūdį. Tyrimo rezultatai rodo, kad tėvams aktuali ir informacija, susijusi su mokyklos gyvenimu, pradiniu ugdymu, vaiko raidos tarpsniui būdinga problematika, tačiau mokytojų apklausos duomenys rodo, jog mokytojai to nepastebi ir neįvertina. Jie linkę neįvertinti objektyvių priežasčių, trukdančių ar ribojančių tėvų galimybes dalyvauti mokyklos veikloje, o tai rodo rigidišką mokytojų požiūrį į tėvus kaip bendradarbiavimo partnerius. Akivaizdu, kad tyrimo metu nustatyti tėvų ir mokytojų požiūrių neatitikimai gali neigiamai sąlygoti bendradarbiavimo sėkmingumą, susiaurindami tiek bendradarbiavimo formų naudojimą, tiek tėvams teikiamos informacijos srautus. Kita vertus, mokytojai mato platesnes, negu tėvai, mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo perspektyvas. Jų manymu, geresnė informacijos sklaida ir tėvų švietimas bei didesnis dėmesys tėvams, iniciatyvos ir atsakomybės jiems delegavimas leistų ne tik pagerinti įvairius vaiko ugdymo aspektus, bet ir pagerintų patį bendradarbiavimo procesą. Tai patvirtina tiek kiekybinio, tiek ir kokybinio tyrimo duomenys.

Tyrimo metu nustatyta, kad aktualiausiomis ir prasmingiausiomis tėvų informavimo ir švietimo formomis laikytinos tos, kurioms būdingas tiesioginis tėvų ir mokytojų komunikavimas: asmeniniai susitikimai, klasės tėvų susirinkimai ir pan. Visiškai neprasmingomis tiek tėvai, tiek

mokytojai mano esant teorinio pobūdžio švietimo ir informavimo formas, tokias kaip seminarai, konferencijos, paskaitos ir kursai. Kokybinio tyrimo duomenų analizė parodė, kad siekiant geresnio šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo verta ir prasminga ieškoti naujų bendradarbiavimo formų, pvz., darbo grupių sukūrimo. Tyrimo metu atskleista, kad prasminga ir pageidautina į tėvų informavimo ir švietimo procesą labiau įtraukti mokyklos specialistus: psichologą, socialinį darbuotoją ir kt. Tai leistų tėvams gauti tikslesnės ir vertingesnės informacijos, susijusios su juos dominančiais vaiko raidos, ugdymo, socialinių paslaugų šeimai klausimais, kurių ne visada kompetentingai suteikti pradinių klasių mokytojai. Kaip rodo tyrimo rezultatai, iš esmės pradinių klasių mokytojas gali būti vertinamas kaip tarpininkas tarp tėvų ir mokyklos, kurio funkcija būtų ne tik pačiam teikti informaciją tėvams ir vykdyti jų švietimą, bet organizuoti patį procesą, į jį įtraukiant ir kitus švietimo sistemos ir mokyklos bendruomenės subjektus.

3. ŠEIMOS IR MOKYKLOS BENDRADARBIAVIMO TIRIANT TĖVŲ POREIKĮ INFORMACIJAI IR ŠVIETIMUI KOKYBĖS VERTINIMO MODELIAVIMAS

Kokybės vertinimo modelio sudarymas. Konstatuojamasis tyrimas leido išskirti tam tikras problemines sritis kiekviename kokybės vertinimui numatytame rodiklyje ir taip sudaryti jo vertinimo matricą. Tačiau esant ribotoms tyrimo galimybėms (vertinant laiko ir žmogiškųjų išteklių požiūriu) tikslingai buvo pasirinktas vienas rodiklis, kuris konstatuojamojo tyrimo pagrindu buvo detalizuotas į požymius bei juos apibūdinančias sudedamąsias – dalinius požymius. Tokiu pat principu konstatuojamasis tyrimas leidžia detalizuoti kiekvieną rodiklį.

22 (3) lentelė

Rodiklio „Informacijos apie tėvų švietimo ir informavimo situaciją valdymas“ požymiai

1 rodiklis: Informacijos apie tėvų švietimo ir informavimo situaciją valdymas	
Rodiklį apibūdinantis požymis ir jo tyrimo tikslas	Daliniai požymiai
<p>1. Duomenų apie tėvus konkrečioje ugdymo institucijoje rinkimas.</p> <p><i>Tuo siekiama išsiaiškinti, ar yra sudarytos galimybės pagrįstai formuoti šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo strategiją remiantis visapusišku tėvų pažinimu ir atsižvelgiant į jų individualius poreikius informacijai ir švietimui.</i></p>	1. Tėvų, kurių vaikai lanko mokyklą pažinimas yra mokyklos bendradarbiavimo su šeima strategijos dalis (pasireiškia strateginiuose mokyklos dokumentuose);
	2. Renkama reguliariai, tikslingai ir patikimai informacija apie mokyklą lankančių vaikų tėvus (jų demografinę, kultūrinę, socialinę, ekonominę situaciją);
	3. Duomenų rinkimas apie tėvus yra atliekamas pagal iš anksto nustatytus ir suderintus rodiklius ir metodiką.;
	4. Surinkti duomenys panaudojami tėvų informavimo ir švietimo tikslais.
<p>2. Atliekami tyrimai apie tėvų poreikius ir lūkesčius gaunant informaciją bei vykdant švietimo programas bei jų kontekste atsirandančius bendradarbiavimo su mokykla ypatumus.</p> <p><i>Leidžia įvertinti ir prognozuoti pagrindines tėvų informavimo ir švietimo organizacijoje tendencijas, poreikius ir lūkesčius bei jų kontekste atsirandančius šeimos ir mokyklos bendradarbiavimą lemiančius veiksnius ir tendencijas, situacijos pokyčius.</i></p>	1. Tėvų poreikių informacijai ir švietimui tyrimai yra <i>bendra ir planinė visos institucijos</i> , o ne atskiros klasės darbo su tėvais dalis;
	2. Institucijoje <i>sistemiškai</i> atliekami tėvų poreikių informacijai ir švietimui tyrimai (nustatytas ir patvirtintas tyrimų dažnumas);
	3. Tėvų poreikiai informacijai ir švietimui atliekami <i>pagal iš anksto aptartą ir suderintą (patvirtintą) tyrimo metodiką</i> ;
	4. tyrimo rezultatus viešai informuojama visa mokyklos bendruomenė.
	5. Tyrimų rezultatais remiamasi rengiant informaciją ir švietimo programas tėvams

<p>3. Informacijos viešinimas ir jos prieinamumo didinamas atsižvelgiant į tėvų kaip vartotojų individualumus.</p> <p><i>Leidžia įvertinti keitimąsi informacija tarp vaiko ugdymu suinteresuotų grupių, pagrindines informacijos sklaidos formas ir turinį, jos prieinamumą ir suprantamumą tėvams, kaip vaiką atstovaujančiai ir tarpininkaujančiai pusei.</i></p>	1. Tėvų švietimo ir informavimo <i>formas</i> atitinka tėvų, kaip vartotojų individualumus (vartotojo tipą, išsilavinimą, socialinę padėtį).
	2. Tėvų švietimo programų ir jiems pateikiamos informacijos <i>turinys</i> atitinka individualius tėvų poreikius.
	3. Tėvams pateikiama informacija yra suprantama.
	4. Tėvams informacija pateikiama <i>įvairiomis priemonėmis</i> (ypač tyrimais išsiaiškintomis veiksmingiausiomis priemonėmis) siekiant pasiekti visus tėvus

Pavyzdžiui, detalizuojant antrąjį rodiklį „Tėvų informavimo ir švietimo įgyvendinimo strateginis planavimas“ konstatuojamasis tyrimas parodė, kad tikslinga būtų išskirti tokius jį apibūdinančius požymius: išskirti tėvų informavimo ir švietimo prioritetus, jų raišką mokyklos dokumentuose, suinteresuotų šalių įtrauktis ir pan.

Kokybės vertinimo modelio praktinis išbandymas. Tėvų informavimą ir švietimą sąlygojantys veiksniai suponavo būtinybę išskirti tam tikrus kokybės valdymo kriterijus, kuriuos, vadovaujantis Bendrojo vertinimo modeliu (BVM; angl. CAF-Common Assessment Framework), galima būtų pritaikyti ir šeimos bei mokyklos bendradarbiavimo kokybei keisti. Tam tikslui į ekspertų grupę buvo pakviesti aktyviai su tėvais bendradarbiaujančios dvi pradinėjų klasių mokytojos, mokyklos pavaduotoja pradiniam ugdymui ir dvi tėvų komiteto narės. Jų atsakymai užkoduoti E raidėmis ir skaičiais nuo 1 iki 5. Atsitiktinai atrinkti nebuvo galimybių, nes kalbinami pedagogai, tėvai nenoriai sutiko dalyvauti. Be to, tyrimo eigoje išryškėjo, kad sukviesti bendrai diskusijai ir suvesti bei argumentuoti vertinimo rezultatus nėra galimybių. Iš pokalbių su ekspertais paaiškėjo, kad tiek tėvai, tiek ir pedagogės bijojo išsakyti savo nuomonę atvirai, argumentuoti savo vertinimą. Savo atsisakymą argumentavo tuo, kad bijo atvirauti, nes nežinia ko galima ateityje sulaukti. Tai rodo, kad mokyklos bendruomenė nėra pasirengusi dalyvauti atvirame dialoge, yra sąlygojama baimių dėl savo (pedagogės) ar savo vaikų (mamos) ateities.

Todėl tyrimo modeliavimo eigoje autorei teko keisti tyrimo strategiją. Buvo parengta dar viena vertinimo raštu matrica (žr.5 lentelę). Jos esmė – ekspertas pagal tą pačią vertinimo metodiką suteikia požymiui skaitinį įvertį ir šalia užrašo argumentus, kodėl ir už ką būtent tiek balų skyrė. Tyrimo pabaigoje pati darbo autorė suveda gautų vertinimų aritmetinius vidurkius ir atlieka kokybinę vertinimo argumentų analizę.

Remiantis teorine analize ir tėvų bei mokytojų apklausos rezultatais, buvo išskirti trys pagrindiniai požymiai, kuriais siekta nusakyti ir įvertinti šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo tiriant tėvų poreikį informacijai ir švietimui kokybę:

- Duomenų apie tėvus konkrečioje ugdymo institucijoje rinkimas
- Atliekami tyrimai apie tėvų poreikius ir lūkesčius gaunant informaciją bei vykdant švietimo programas bei jų kontekste atsirandančius bendradarbiavimo su mokykla ypatumus
- Informacijos viešinimas bei jos prieinamumo didinimas atsižvelgiant į tėvų kaip vartotojų individualumus.

Toliau pateikiama šių požymių vertinimo analizė.

Duomenų apie tėvus konkrečioje ugdymo institucijoje rinkimas. Šio požymio vertinimo tikslas buvo išsiaiškinti, ar yra sudarytos galimybės pagrįstai formuoti šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo strategiją remiantis visapusišku tėvų pažinimu ir atsižvelgiant į jų individualius poreikius informacijai ir švietimui. Keturi ekspertai iš penkių pateikė itin skirtingus šio požymio dalinių požymių vertinimus, kurie svyravo nuo 15 balų iki 91,25 balo. Vienas ekspertas dėl kompetencijos trūkumo šių įvertinimų nepateikė. Bendras požymio vertinimų vidurkis yra 49,56 balo šimtabalėje skalėje. Ekspertų pateiktų išvadų suvestinė vaizduojama 23-oje lentelėje.

23 lentelė

Požymio „Duomenų apie tėvus konkrečioje ugdymo institucijoje rinkimas“ vertinimų suvestinė

Dalinis požymis	Stipriosios pusės	Problemos	Problemų sprendimo keliai, atsakingi asmenys, laikas
Tėvų, kurių vaikai lanko mokyklą pažinimas yra mokyklos bendradarbiavimo su šeima strategijos dalis (pasireiškia strateginiuose mokyklos dokumentuose).	Veiklos programoje numatyta keletas priemonių tėvų pažinimui (anketos, individualūs pokalbiai, lankymas namuose) (E1); Mokyklos metinėje veiklos programos tiksluose ir tikslų įgyvendinimo priemonėse numatyta mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo formos (E2); Mokykloje vykdoma tinkama bendradarbiavimo politika (E3);	Tėvų pažinimas turėtų būti bendradarbiavimo su šeima strategijos dalis, taip parašyta ir mokyklos dokumentuose, tačiau kartais tai ir tebelieka tik mokyklos plane (E4)	Reikalinga sukurti mokykloje vieningą tyrimo metodiką ir bendrus kriterijus (E1); Reikalinga sukonkretinti atlikimo terminus ir atsakingus už šią sritį (E2); Kiek tas planas bus įgyvendintas priklausys nuo atskiro pedagogo (E4)
Renkama reguliariai, tikslingai ir patikimai	Informacija renkama apie naujai atvykusių mokinių šeimas ir pasikeitus gyvenimo	Informacija renkama epizodiškai. Ji nėra tiksli, surinktus duomenis naudoja tik atskiri	Numatyti tyrimų epizodiškumą ir atsiskaitymo laikotarpius (E1); Numatyti tyrimų

<p>informacija apie mokyklą lankančių vaikų tėvus (jų demografinę, kultūrinę, socialinę, ekonominę situaciją)</p>	<p>sąlygoms po individualių pokalbių su mokiniais ir tėvais (E2)</p>	<p>asmenys, mokyklos mastu neapibendrinami (E1); mokykloje nėra nustatytų ir suderintų rodiklių ir tyrimo metodikos (E2). Informacija apie tėvus, dažniausiai ribojasi duomenimis, kuriuos reikia pateikti dienyuose ir socialiniame tėvų pase. Informacija rankama nereguliariai, sakyčiau, kad net netiksliai, pagal kiekvieno pedagogo sugalvotus rodiklius, o jos patikimumas priklauso tiek nuo pedagogo etiškumo, pasiūlytų formų, tiek ir nuo tėvų, kiek tiksliai ją pateikė (E4). Mano vaiko mokytoja individualių, bendrų susitikimų ir anketinės apklausos būdu stengiasi kuo daugiau sužinoti apie vaiką ir jo tėvus. Nežinau, ar tai atliekama pagal vieną metodiką, bet kiek teko bendrauti su kitais tėvais, tai kiekviena mokytoja daro savaip (E5).</p>	<p>epizodiškumą ir atsiskaitymo laikotarpius, Sudaryti vieningus kriterijus ir metodiką (E2) Viskas vyksta gerai, tik reikėtų vieningos metodikos (E3)</p>
<p>Duomenų rinkimas apie tėvus yra atliekamas pagal iš anksto nustatytus ir suderintus rodiklius ir metodiką.</p>	<p>Tėvų duomenys įvedami į duomenų bazę (vardas, pavardė, gimimo metai...) visi kiti duomenys socialiniai, kultūriniai yra prad. klasių pedagogo žinioje (E4)</p>	<p>Ji nėra tiksli, surinktus duomenis naudoja tik atskiri asmenys, mokyklos mastu neapibendrinami (E1); Korekcijos atliekamos, bet tai įtakoja tėvų kintama situacija (E3); Tikrinimas priklauso nuo kintamų rodiklių, todėl sudėtinga patikrinti (E3) Ne visada jie panaudojami tėvų informavimo ir švietimo tikslais, kartais taip ir lieka stalčiaus dugne. Ne visi pedagogai atsižvelgia į individualius tėvų poreikius bendradarbiavimo klausimais (E4) Labai sunku koreguoti, kai duomenys nėra renkami pagal vienodus rodiklius ir metodiką, tada ir gauti rezultatai negali būti tiksliai apibendrinti, tad gauti duomenys tampa nelabai patikimi ir dažnai nepanaudojami tėvų informavimo ir švietimo tikslais.</p>	<p>Viskas vyksta gerai, tik reikėtų vieningos metodikos (E3) Sudaryti vieningus kriterijus ir metodiką (E2)</p>

<p>Surinkti duomenys panaudojami tėvų informavimo ir švietimo tikslais.</p>	<p>Duomenys panaudojami prevencinei programai parengti, tėvų švietimo tematikai numatyti (E2);</p>	<p>Tik dalinai informacija panaudojama prevencinių priemonių plano sudarymui (E1); Už surinktą informaciją nereikalaujama atsiskaityti, ji lieka klasės vadovo žinioje, dalis perduodama soc. pedagogui (E1). Labai sunku koreguoti, kai duomenys nėra renkami pagal vienodus rodiklius ir metodiką, tada ir gauti rezultatai negali būti tiksliai apibendrinti, tad gauti duomenys tampa nelabai patikimi ir dažnai nepanaudojami tėvų informavimo ir švietimo tikslais (E4).</p>	<p>Gautus duomenis reikėtų panaudoti mokyklos veiklos planavime ir tobulinime (E1); Reikėtų numatyti informacijos sklaidą mokyklos bendruomenei (E2); Gautus duomenis reikėtų tikslingiau panaudoti mokyklos veiklos planavime ir tobulinime (E2)</p>
---	--	--	---

Iš 23-oje lentelėje pateikiamos informacijos galima spręsti, kad duomenų apie tėvus konkrečioje institucijoje rinkimas gali būti vertinamas kaip problematiškas. Ekspertai išskiria kai kuriuos šios veiklos privalumus, tokius, kaip duomenų apie tėvus rinkimas, jų suvedimas į duomenų bazę, naujai atvykusių mokinių ir jų tėvų duomenų rinkimas (kas vertintina kaip esamos duomenų bazės papildymas) bei tų duomenų panaudojimas prevencinių programų kūrimui, ryškėja ir problemiški aspektai. Vienas svarbiausių – institucijoje nėra nustatyta ir reglamentuota konkrečių kriterijų sistema. Todėl duomenų apie tėvus rinkimas vyksta kiek chaotiškai, kiekvienas specialistas tai daro remdamasis tik savo suvokimu ir poreikiais. Kitas svarbus dalykas – surinkti duomenys nėra apibendrinami visos institucijos mastu, kiekvienas duomenų rinkėjas (pradinių klasių mokytojas, socialinis pedagogas, etc) rengia nuosavą duomenų suvestinę ir ją naudoja savo poreikiams. Dėl to ryškėja dar vienas probleminis aspektas – surinktus duomenis sunku panaudoti tėvų informavimo ir švietimo tikslais: nesant tinkamos duomenų bazės kaip atsparos taško, kyla sunkumų duomenų patikimumo, koregavimo srityse, kartais surinkti duomenys išvis nepanaudojami. Taigi, *pagrindinė problema galėtų būti įvardinta kaip duomenų rinkimo sistemiškumo nebuvimas*. Akivaizdu, kad sistemiškumas yra mokyklos administracijos prerogatyva. Tai atsispindi ir ekspertų pateikiamuose pasiūlymuose. Juose kaip pagrindiniai kylančių problemų sprendimo būdai yra įvardijamas *vieningų duomenų apie tėvus rinkimo kriterijų nustatymas ir vienos, visai institucijai tinkamos metodikos nustatymas*. Kitas svarbus ir prasmingas pasiūlymas yra *terminų sistemos įvedimas*. Tai reiškia, kad siekiant sistemiškumo, turi būti nustatyti terminai, kada ir kokius duomenis rinkti. Tikslus terminų nustatymas leistų institucijai geriau planuoti tėvų informavimo procesą, koreguoti duomenų pokyčius, dingtų duomenų apie tėvus rinkimo chaotiškumą. Kita vertus, tai sudarytų galimybę institucijos specialistams gauti jiems reikalingą informaciją, pasižyminčią tikslumu,

detalumu: kiekvienas duomenų bazėje rastų jam reikalingus duomenis ir galėtų naudoti savo profesinės veiklos reikmėms. Dar vienas svarbus ir ne mažiau prasmingas ekspertų pasiūlymas – *atsakomybės delegavimas konkretiems asmenims*. Tai reiškia, kad siekiant sistemiškumo, būtina nustatyti, kokie asmenys bus atsakingi už informacijos rinkimą, jos suvedimą į duomenų bazę, naujų duomenų papildymą, koregavimą ir t.t. Visi minėti siūlymai turėtų detalizuotai atsispindėti strateginiuose institucijos veiklos dokumentuose.

Atliekami tyrimai apie tėvų poreikius ir lūkesčius gaunant informaciją bei vykdant švietimo programas bei jų kontekste atsirandančius bendradarbiavimo su mokykla ypatumus. Kaip parodė tėvų apklausos analizė, jų poreikiai ir lūkesčiai gaunant informaciją ir bendradarbiaujant su mokykla ne visada atitinka konkrečią mokyklos vykdomą tėvų informavimo ir švietimo veiklą. Todėl labai svarbu išsiaiškinti ir įvertinti tėvų lūkesčius informacijai ir švietimui. Paprasčiausias būdas tai padaryti – atlikti tėvų poreikių ir lūkesčių gauti informaciją ir dalyvauti švietimo programose bendradarbiavimo su mokykla rėmuose tyrimą. Ekspertai šį požymį vertino nuo 10 iki 82,5 balo šimtabalėje sistemoje. Vertinimo tikslas - prognozuoti pagrindines tėvų informavimo ir švietimo organizacijoje tendencijas, poreikius ir lūkesčius bei jų kontekste atsirandančius šeimos ir mokyklos bendradarbiavimą lemiančius veiksnius ir tendencijas, situacijos pokyčius. Vertinimų vidurkis 38,45 balo. Ekspertų pateikti šio požymio vertinimai detalizuojami 24-oje lentelėje.

24 lentelė

Požymio „Atliekami tyrimai apie tėvų poreikius ir lūkesčius gaunant informaciją bei vykdant švietimo programas bei jų kontekste atsirandančius bendradarbiavimo su mokykla ypatumus“ vertinimų suvestinė

Dalinis požymis	Stipriosios pusės	Problemos	Problemų sprendimo keliai, atsakingi asmenys, laikas
Tėvų poreikių informacijai ir švietimui tyrimai yra <i>bendra ir planinė visos institucijos</i> , o ne atskiros klasės darbo su tėvais dalis	Mokyklos dokumentuose neišskirti tėvų poreikių informacijai ir švietimui tyrimai, tačiau jie numatyti klasių vadovų planuose (E2)	Mokyklos dokumentuose nėra planuota tėvų poreikių informacijai ir švietimui tyrimai (E1) Tyrimai vykdomi atskirų klasių, grupių koncentruose (E3) Apklausą vykdo tik atskiros mokytojos, pagal poreikį ir kaip kiekviena tai išmano, taip ir planuoja bei atlieka (E4)	Parengti mokyklos ir tėvų bendradarbiavimo strategiją, ją patvirtinti mokyklos taryboje (E1; E2)

<p>Institucijoje <i>sistemiškai</i> atliekami tėvų poreikių informacijai ir švietimui tyrimai (nustatytas ir patvirtintas tyrimų dažnumas);</p>	<p>Tyrimai vykdomi 2 kartus (E2)</p>	<p>Tyrimai atliekami, bet retai ir nereguliariai (E3) Nenumatytas tyrimų dažnumas (E4)</p>	<p>Numatyti konkrečių tyrimų laikotarpį ar klasių grupes ir jų tikslumą, apibendrintus tyrimo rezultatus pateikti mokyklos bendruomenei (E2)</p>
<p>Tėvų poreikiai informacijai ir švietimui atliekami <i>pagal iš anksto aptartą ir suderintą (patvirtintą) tyrimo metodiką</i></p>	<p>Mokykloje nepatvirtinta bendra tyrimo metodika, bet metodinėse grupėse aptariami tyrimo kriterijai ir metodika (E2)</p>	<p>Nėra iš anksto numatytos ir patvirtintos bendros tyrimo metodikos (E1) Tyrimo metodika ne visada tinkama ir vienoda (E3) Visas darbas su tėvais, metodika, perkeliamas klasės mokytojų atsakomybėn (E4)</p>	<p>Sudaryti ir patvirtinti tėvų poreikių tyrimo metodiką ir vieningus rodiklius (E1;E2)</p>
<p>Apie tyrimo rezultatus viešai informuojama visa mokyklos bendruomenė</p>		<p>Tyrimai atliekami epizodiškai ir su rezultatais supažindinama tik klasės bendruomenė (E1)</p>	<p>Numatyti tyrimų laikotarpius ar klasių grupes, apibendrinti tyrimo rezultatus ir pateikti informaciją mokyklos bendruomenei (E1)</p>
<p>Tyrimų rezultatais remiamasi rengiant informaciją ir švietimo programas tėvams</p>	<p>Dalis gautos informacijos klasėse panaudojama sudarant tėvų susirinkimų tematiką (E1) Įgyvendinami atskiruose klasių, grupių centruose, o visoje mokykloje šiek tiek trūksta (E3) Kadangi kiekviena mokytoja stengiasi, tai jų dėka korekcija vyksta atskirose klasėse, tariantis su tėvais (E4)</p>	<p>Gauta informacija tik dalinai panaudojama mokyklos veiklos planavime (E2) gauti duomenys yra tik tos klasės mokytojos darbo su tėvais dalis. Jų dėka gali planuoti tolimesnį savo darbą (E4)</p>	<p>Atlikus tyrimus, pravartu būtų tyrimų rezultatus panaudoti mokyklos veiklai su tėvais tobulinti (E1) Tyrimų rezultatus efektyviau reikia panaudoti mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo tobulinimui, naujų formų paieškai (E2)</p>

Iš 24-oje lentelėje pateikiamos informacijos matyti, kad, ekspertų nuomone, tyrimai tėvų lūkesčių ir poreikių informacijai ir švietimui aspektu institucijoje atliekami, tačiau nesistemiškai. Šis procesas deleguotas atskiriems mokytojams, klasių vadovams, tačiau nėra bendros mokyklos strategijos ir sistemos dalis. Šią tendenciją atspindi ir tai, kad tėvų poreikio informacijai ir švietimui tyrimai įtraukti į klasių vadovų darbo planus, bet jie neatsispindi bendruosiuose institucijos veiklos strateginiuose dokumentuose. Tyrimų kriterijai ir metodinės formos aptariamos institucijos metodinėse grupėse ir tai yra vykdomų tyrimų privalumas, tačiau siekiant sistemiskumo, šie

kriterijai nėra perkeliama visos institucijos mastu. Dėl išvardintų priežasčių atsiranda tyrimais gautos informacijos sklaidos ribotumas: su tyrimų rezultatais supažindinamos atskirų klasių bendruomenės, jais naudojasi klasių vadovai ir paskirti tyrimą vykdančios mokytojos, tačiau institucijos mastu tyrimų rezultatų sklaida stringa. To pasekmė – gauta informacija tik dalinai panaudojama institucijos veiklos planavime. Ekspertų manymu, problemų sprendimas glūdi tėvų poreikių ir lūkesčių informacijai ir švietimui tyrimų sistemiškumo įvedime. Tikslinga nustatyti bendrus visai institucijai tyrimų kriterijus, parengti tyrimo metodiką ir įvesti tyrimų periodiškumą, numatant konkrečius tyrimų vykdymo terminus. Tokiu atveju gauti tyrimų rezultatai leistų planuoti ir koreguoti mokyklos bendradarbiavimo su šeimomis veiklą, atsižvelgiant į konkrečius tėvų poreikius informacijai ir švietimui.

Informacijos viešinimas bei jos prieinamumo didinimas atsižvelgiant į tėvų kaip vartotojų individualumą. Teorinė analizė ir tėvų apklausos rezultatai parodė, kad informacija ir jos prieinamumo poreikis nėra vienodas visiems tėvams. Tėvų grupė nėra homogeniška informacijos poreikio atžvilgiu, tai parodė ir klasterinė analizė, kurios metu buvo išskirti du tėvų bendradarbiavimo tipai. Šie tipai reiškia netapačius informacijos turinio ir prieinamumo poreikius. Todėl siekiant glaudesnio šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo, tikslinga atsižvelgti į tėvų kaip informacijos vartotojų individualumą. Šis aspektas kaip bendradarbiavimo tarp šeimos ir mokyklos kokybės požymis buvo vertinamas ekspertų. Jų įverčiai balais svyravo nuo 30 iki 72,5 šimtabalėje sistemoje, vertinimų vidurkis 44,19. Vertinimo tikslas - įvertinti keitimąsi informacija tarp vaiko ugdytu suinteresuotų grupių, pagrindines informacijos sklaidos formas ir turinį, jos prieinamumą ir suprantamumą tėvams, kaip vaiką atstovaujančiai ir tarpininkaujančiai pusei. Ekspertų vertinimo analizė vaizduojama 25-oje lentelėje.

Požymio „Informacijos viešinimas bei jos prieinamumo didinimas atsižvelgiant į tėvų kaip vartotojų individualumus“ vertinimų suvestinė

Dalinis požymis	Stipriosios pusės	Problemoms	Problemų sprendimo keliai, atsakingi asmenys, laikas
Tėvų švietimo ir informavimo <i>formas</i> atitinka tėvų, kaip vartotojų individualumus (vartotojo tipą, išsilavinimą, socialinę padėtį)	Retsykliais užsiėmimai diferencijuojami pagal tėvų poreikius ir socialinę padėtį (E1) Informacija yra pateikiama vadovų numatyta forma (E4)	Planuojama veikla, bet ne visada atsižvelgiama į tėvų socialinę padėtį ir jų poreikius. Neapgalvotos tėvų švietimo programos (E3) Mokykloje trūksta įvairesnių, tėvų poreikius, išsilavinimą, soc. padėtį, atitinkančių informavimo formų ir būdų (E4) Planuojama, tik tas planavimas vyksta skubotas, nesitarant su bendruomene (E4) Norint keisti formą, laiką, vietą, reikia gauti direktorės pritarimą (E4)	Galima būtų jas diferencijuoti pagal tėvų išsilavinimą ir individualius poreikius (E1);
Tėvų švietimo programų ir jiems pateikiamos informacijos <i>turinys</i> atitinka individualius tėvų poreikius	Mano vaiko mokytoja individualių susitikimų metu informuoja apie viską, yra dėmesinga ir aš patenkinta jos bendravimu ir bendradarbiavimu. Aptarėm informacijos gavimo būdus ir priimtinas pateikimo formas (E5)	Institucijoje tėvų informavimo formos dalinai atitinka tėvų individualumą (E1) Mažai analizuojama atlikta veikla ir rezultatai, kurie koreguotų tolimesnę veiklą (E1) Tėvų švietimo programų turinys suprantamas, bet ne visada atitinka tėvų poreikius (E2) Turinys nepilnai atitinka individualius tėvų poreikius (E3) Informacija nėra pateikiama pagal tėvų poreikius, neatsižvelgiama į tėvų socialinę padėtį, laikmetį, gyvenamą vietą, laiką (E4)	Reikėtų tėvų švietimo programas sudaryti pagal tėvų poreikius ir diferencijuoti pagal išsilavinimą bei socialinę padėtį (E2)
Tėvams pateikiama informacija yra	Pateikiama informacija yra suprantama (E1)	Per mažai tiriama atliktos veiklos	

suprantama		rezultatai, kurie koreguotų tolimesnę veiklą (E2) Trūksta tėvų švietimo programų, vieningo požiūrio į kokybišką bendradarbiavimą ir informacijos pateikimą (E4)	
Tėvams informacija pateikiama įvairiomis priemonėmis (ypač tyrimais išsiaiškintomis veiksmingiausiomis priemonėmis) siekiant pasiekti visus tėvus	Tėvams informacija pateikiama įvairiomis priemonėmis: laiškai, pasiekimų knygelėse, internetinis puslapis, elektroninis dienynas ir individualūs pokalbiai (E1) Tėvams informacija pateikiama įvairiomis priemonėmis (E2) Kasmet aptariama informacijos pateikimo priemonių atnaujinimas ir prieinamumas (E2)	Trūksta įvairesnių švietimo programų, ir įvairesnių informacijos pateikimo priemonių (E3)	Reikalinga tirti tų priemonių efektyvumą ir poveikį tėvams (E2)

Vertindami šį požymį, ekspertai atkreipė dėmesį į keletą privalumų. Jie nurodė, kad kai kuriais atvejais tėvams pateikiama diferencijuota informacija, atsižvelgiant į jų individualumus (išsilavinimą, socialinę padėtį, informacijos poreikį ir t.t.). Tokią informacijos diferenciaciją dažniausiai vykdo paskiri mokytojai, kurie geriausiai susipažinę su individualiais tėvų poreikiais. Institucijos mastu yra nustatyta standartizuota informacijos pateikimo forma ir tai yra privalumas, tačiau siekiant geriau patenkinti tėvų poreikius informacijai ir švietimui, ši forma ne visada atitinka realios situacijos reikalavimus. Dar vienas privalumas – informacijos pateikimo priemonių įvairovė. Ekspertai pažymėjo, kad tėvai gali gauti informaciją įvairiomis priemonėmis: laiškais, pasiekimų knygelėmis, elektroniniu dienynu, internetiniame puslapyje ir t.t. Tačiau atkreipiamas dėmesys, jog netgi tokia informacijos pateikimo priemonių įvairovė ne visada tenkina tėvų poreikius: ne visi tėvai namuose turi internetą, ne visi turi galimybę esant poreikiui individualiai susitikti su mokytoja ir pan. Todėl verta ir prasminga dar labiau išplėsti informacijos pateikimo priemonių arsenalą, apie jį informuojant tėvus, tiriant tų priemonių efektyvumą ir poveikį. Prasminga ne turėti ir naudoti kuo daugiau informacijos pateikimo tėvams priemonių, bet naudoti tas, kurios yra labiausiai priimtinos tėvams ir leidžia maksimaliai patenkinti jų poreikį informacijai. Todėl informacijos priemonių arsenalas ir efektyvumas turėtų būti derinama su visa institucijos bendruomene, atsižvelgiant į kiekvieno poreikius, interesus ir galimybes.

Apibendrinant ekspertinį šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės požymių vertinimą, galima teigti, kad ekspertai atkreipė dėmesį į kai kuriuos institucijos inicijuotus šeimos ir mokyklos

bendradarbiavimo kokybę užtikrinančius aspektus, tokius kaip periodišką tėvų nuomonės tyrimų vykdymą, jų reglamentavimą klasių vadovų ir mokytojų darbo planuose, informacijos sklaidą tėvų tarpe. Tačiau ekspertų dėmesys buvo labiau fokusuotas į bendradarbiavimo kokybės problematiką. Pagrindinis ekspertų išryškintas negatyvus kokybės veiksnys – sistemiškumo nebuvimas. Institucijoje nėra nustatyta standartizuota tėvų nuomonės tyrimų procedūra, kurį apimtų tyrimo rodiklius, formas, turinį, tyrimų periodiškumą, laiką, atsakingus asmenis ir t.t. Būtent su sistemiškumo nebuvimu sietinas vykdomų tyrimų savotiškas chaotiškumas, kai kiekvienas darbuotojas atlieka tyrimus savo reikmėms taip, kaip jis moka ir supranta, o rezultatus pateikia sąlyginai siauram ratui, o ne visai institucijos bendruomenei. Sistemos sukūrimas turėtų atsispindėti institucijos strateginiuose dokumentuose ir tai įgalintų instituciją standartizuoti įvairias tėvų nuomonės tyrimų, informacijos apdorojimo, pateikimo formų, turinio ir sklaidos procedūras. Be to, tokios sistemos sukūrimas ir standartizavimas palengvintų paskirų institucijos padalinių ir darbuotojų veiklą: jie turėtų prieigą prie išsamios duomenų bazės, iš kurios galėtų gauti reikalingus duomenis. Duomenų pateikimas turėtų būti varijuojamas priklausomai nuo vartotojų poreikių: ekspertai pažymi, jog informacijos pateikimo forma ir turinys mokyklos bendruomenei turėtų būti diferencijuojamas atsižvelgiant į individualius tėvų poreikius bei jų socialinius ypatumus.

Ekspertai atkreipė dėmesį į itin pozityvų informacijos pateikimo tėvams aspektą – platų informacijos perteikimo priemonių arsenalą. Tačiau tuo pačiu pažymėjo, jog nėra aišku, kiek tėvams yra aktualus šis arsenalas, ar visos informavimo priemonės yra efektyvios, lengvai prieinamos. Todėl prasminga įvertinti informacijos perteikimo tėvams priemonių veiksmingumą įvairiais aspektais, tame tarpe ir prieinamumo, naudojimo dažnumo ir t.t. Galbūt vertėtų palikti tik tokias tėvų informavimo priemones, kurios turi didžiausią veiksmingumą, atsisakant kai kurių neefektyvių ir tėvams nepriimtinių priemonių. Veikiausiai tai leistų sumažinti ir laiko bei darbo sąnaudas.

Atsižvelgiant į ekspertų nuomones, darytina išvada, kad institucijos iniciatyvos šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo procese turėtų būti daugiau standartizuotos, o informacijos pateikimas ir tėvų švietimas – labiau individualizuotas. Savaime suprantama, kad tai yra dilema, kurią spręsti turi pati mokyklos bendruomenė, vėlgi pasitelkdama glaudų bendradarbiavimą.

IŠVADOS

Teorinis ir empirinis tyrimas patvirtino hipotezę: šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės valdymą galima modeliuoti tiriant tėvų poreikius informacijai ir švietimui.

Teorinės literatūros analizė parodė, kad:

1. Ugdymas (bei su juo susijusios kitos mokyklos plotmėje vykdomos veiklos, tame tarpe tėvų informavimas ir švietimas) yra švietimo paslauga, kuri suprantama kaip veikla, turinti poreikį ir paklausą, todėl galima teigti, kad joms taikomi socialinio pobūdžio paslaugoms būdingi administravimo ir vadybos principai, o paslaugų kokybė gali būti išreiškiama kiekybiniais ir kokybiniais rodikliais.
2. Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybė tiriant tėvų poreikius informacijai ir švietimui yra pavaldi bendriesiems paslaugų kokybės valdymo principams. Kokybės samprata yra daugiau sutartinis dalykas, todėl tai didele dalimi priklauso nuo procese dalyvaujančių abiejų pusių bendradarbiavimo kokybės supratimo.
3. Šeimą (tėvus) ir mokyklą (pedagogus) jungia tas pats ugdymo objektas – vaikas. Todėl tėvų dalyvavimas ugdymo procese yra viena svarbiausių sąlygų siekiant įgyvendinti demokratinio ugdymo tikslus mokykloje, kai šis procesas grindžiamas namuose įgyta patirtimi bei žiniomis. Šiandieninėje visuomenėje šeima suprantama kaip lygiavertė mokyklos partnerė, nes ugdymas namuose ir mokykloje yra vienas kitą papildantis. Šiame kontekste svarbiu reiškiniu tampa pasikeitimas informacija.
4. Vadovaujantis švietimo kokybės vadybos dėsningumais galima teigti, kad abipusiai naudingo ir sėkmingo bendradarbiavimo vienas iš svarbesnių veiksnių yra kokybiškas pasikeitimas informacija.
5. Tėvų, kaip informacijos vartotojų pažinimas bei jų poreikių informacijai ir švietimui turinio, formų, būdų analizė tampa reikšmingu veiksmu siekiant šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės, jų būtina paisyti strateguojant bendradarbiavimo kokybės kaitą.
6. Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybei yra svarbūs informacijos apie tėvų švietimo ir informavimo situaciją valdymas; tėvų informavimo ir švietimo įgyvendinimo strateginis planavimas; atsakingų už šeimos informavimą ir švietimą asmenų (jei nėra – mokyklos vadovo) veikla; klasės mokytojo veiklai informuojant tėvus ir vykdant jų švietimą sąlygų užtikrinimas; tėvų dalyvavimui sąlygų sudarymas.

7. Galimybės suteikimas tėvams, pedagogams bei administracijos darbuotojams vertinti ugdymo kokybę turi didelės reikšmės tiek ugdymo proceso, tiek ir švietimo sistemos tobulinimu bei visuomenės demokratiškumui.

Tėvų ir pedagogų požiūrio konstatuojamasis tyrimas parodė, kad:

8. Konstatuojamas tėvų poreikio informacijai tyrimas leido sukonkretinti teorinėje dalyje išskirtus šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės rodiklius priskiriant jiems konkrečius su tėvų informacija ir švietimu susijusius požymius bei pastaruosius sukonkretinant daliniais požymiais.
9. Egzistuoja du tėvų bendradarbiavimo su mokykla tipai: labiau bendradarbiaujantys ir mažiau bendradarbiaujantys tėvai. Labiau bendradarbiauti linkę tėvai dažniau lankosi mokykloje, jiems aktualią informaciją šio tipo tėvai gauna ir norėtų gauti asmeniškai bendraudami su vaiko mokytoja, tuo tarpu mažiau bendradarbiaujančiam tipui priskirtini tėvai tenkinasi informacija, gaunama per įrašus vaiko pasiekimų knygelėje.
10. Tėvų poreikiai informacijai ir švietimui gali būti identifikuojami pagal jų elgsenos tipą, todėl siekiant valdyti bendradarbiavimo procesus svarbu nustatyti tėvų, kaip paslaugos vartotojų tipą.
11. Egzistuoja neatitikimai tarp tėvų ir mokytojų nuomonių tokiais klausimais kaip tėvų suinteresuotumas ir galimybės dalyvauti mokyklos veikloje, tėvus dominančios informacijos pobūdis, tėvų lūkesčiai, susiję su dalyvavimu mokyklos gyvenime. Tėvams aktuali informacija, susijusi su mokyklos gyvenimu, pradiniu ugdymu, vaiko raidos tarpsniu būdinga problematika, tačiau mokytojų apklausos duomenys rodo, jog mokytojai to nepastebi ir neįvertina.
12. Aktualiausiomis ir prasmingiausiomis tėvų informavimo ir švietimo formomis laikytinos tos, kuriems būdingas tiesioginis tėvų ir mokytojų komunikavimas: asmeniniai susitikimai, klasės tėvų susirinkimai ir pan.
13. Visiškai neprasmingomis tiek tėvai, tiek mokytojai mano esant teorinio pobūdžio švietimo ir informavimo formas, tokias kaip seminarai, konferencijos, paskaitos ir kursai. Siekiant geresnio šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo, verta ir prasminga ieškoti naujų bendradarbiavimo formų, pvz., darbo grupių sukūrimo.
14. Pagrindinis negatyvus šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės veiksnys yra tėvų poreikių tyrimų, informacijos rinkimo sistemiškumo nebuvimas, nusakomas normų, standartų, kriterijų, informacijos pateikimo formos ir turinio reglamentavimo nebuvimu.

15. Institucijos iniciatyvos šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo procese turėtų būti daugiau reglamentuotos, planuojamos, o informacijos pateikimas ir tėvų švietimas – labiau individualizuotas, atsižvelgiant į tėvų poreikius, interesus ir jų psichologinius ir socialinius ypatumus bei kitus skirtumus.
16. Tėvai mato dideles galimybes gerinti šeimos ir mokyklos bendradarbiavimui, tačiau tam jiems reikalinga išsami informacija konkrečiai apie vaiko raidą, veiklą, pasiekimus ir bendravimą. Tėvai šias funkcijas deleguoja jų vaiką ugdančiam pedagogui, tikisi, kad būtent jis bus pagrindinis informacijos teikėjas, konsultantas.

Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės vertinimo modelio išbandymas parodė, kad:

17. Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės vertinimas yra sudėtingas ir daug laiko bei žmogiškųjų išteklių reikalaujantis procesas.
18. Siekiant vykdyti šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės vertinimą įtraukiant į jį pagrindines suinteresuotas puses būtina laikytis anonimiškumo ir diskretiškumo. Be to svarbu šiam procesui laipsniškai ruošti šviečiant ne tik tėvus, bet ir pedagogus, juos atitinkamai informuojant (pvz.: kur galima rasti šiuos procesus reglamentuojančius dokumentus, susitarti dėl kokybės sampratos ir pan.).
19. Mokyklos yra nepasirengę dalyvauti šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės vertinimo procesuose, kai galutiniame etape vykdomos atviros diskusijos, nes nėra pasitikėjimo tarp atskirų grupių – tėvų ir pedagogų, tėvų ir administracijos darbuotojų, pedagogų ir administracijos darbuotojų.

REKOMENDACIJOS

1. Rekomenduojama mokyklose ugdyti pasitikėjimu ir savitarpio supratimu bei konstruktyvia kritika pagrįstą veiklos kokybės vertinimo kultūrą, jos pradėti siekti palaipsniui.
2. Į šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės vertinimo procesus rekomenduotina įtraukti tėvus, daugiau jais pasitikėti kaip lygiaverčiais vaikų ugdymo partneriais.
3. Siekiant didesnės šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės, rekomenduojama nusistatyti prioritetus bei apsibrėžti principus, kuriais remiantis būtų renkama informacija apie tėvų poreikį švietimui, informacijos turiniui, formoms bei sklaidos priemonėms.
4. Tikslinga įtvirtinti švietimo institucijoje standartizuotas procedūras, nusakančias tėvų poreikio informacijai ir švietimui įvertinimo dažnumą, periodiškumą, terminus ir atsakingus asmenis.
5. Siekiant atviro bendravimo, rekomenduojama sukurti mokykloje tėvų poreikių švietimui ir informacijai kompiuterinę duomenų bazę, atvirą anoniminį diskusijų portalą ir pan..
6. Rekomenduojama atlikti informacijos pateikimo tėvams priemonių efektyvumo įvertinimą.
7. Planuojant šeimos ir mokyklos bendradarbiavimą, tikslinga remtis išsamiais tėvų nuomonių tyrimais informacijos ir švietimo turinio, formų, pateikimo priemonių ir kitais aspektais.
8. Vykdyti mokyklos bendruomenės švietimo programas, mokymus pristatant galimus šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybės tyrimo instrumentus, procedūras ir pan.

LITERATŪRA

1. Adomonienė R. (2002). *Personalo valdymas*. Kaunas.
2. Aiškinamasis žodynėlis. Prieiga per internetą: <http://www.straipsniai.lt/filosofija/puslapis/5046>
3. Ališauskienė S. (2003). Specialistų ir šeimų bendradarbiavimo modelio konstravimas: metodologiniai ir reflektyviosios praktikos pagrindai. *Specialusis ugdymas*. Nr. 2 (9). P. 11 – 23.
4. Ališauskienė S. (2003). *Tėvų, specialistų ir specialiųjų poreikių turinčių vaikų bendradarbiavimo plėtotė ugdymo institucijose (ankstyvosios reabilitacijos tarnybose ir bendrojo lavinimo mokyklose): tyrimo ataskaita*. Šiauliai.
5. Bajoriūnas Z. (1997). *Šeimos edukologija*. Vilnius.
6. Bakanauskienė I., Petkevičiūtė N. (2003). *Vadovo darbas*. Kaunas.
7. *Bendrojo lavinimo mokyklos vidaus audito metodika*. (2002). I dalis. Vilnius.
8. Bitinas B. *Ugdymo filosofija*. (2000). Vilnius. Enciklopedija.
9. Būdienė V., Zaborskis A., Želvys R. (2001). *Moksleivių tėvų požiūris į dabartinės švietimo problemas*. Tyrimo ataskaita. Vilnius.
10. Černius V. J. (1993). *Mokykla: organizacija, bendravimas, vadovavimas*. Vilnius.
11. Dapkienė S. (2002). *Klasės auklėtojas ir tėvai – partneriai*. Šiauliai.
12. Dapkienė S. (2002). *Papildomojo ugdymo formos. Antrasis papildytas leidimas*. Šiauliai.
13. Dobranskienė R. (2002). *Mokyklos bendruomenės vadyba: monografija*. Šilutė.
14. Dukynaitė R. (2002). Bendruomenės kūrimo gimnazijoje problemos. *Pedagogika*. Nr.60.
15. Everard B., Morris G. (1997). *Efektyvus mokyklos valdymas*. Kaunas.
16. Faber A., Mazlish E. (1999). *Kaip kalbėti, kad vaikai galėtų mokytis namie ir mokykloje*. Kaunas.
17. Gedminienė D., Gumuliauskienė A. (2008). Ugdymo kokybės vertinimas bendrojo lavinimo mokykloje: mokytojų ir mokinių požiūris. *Acta Pedagogica Vilnensia*. T. 21. P. 85.
18. Gliokler M. (2003). *Tarpusavio santykių galia*. Vilnius.
19. Hansen K. A., Kaufmann R. K., Saifer S. (1997). *Ugdymas ir demokratijos kultūra*. Vilnius.
20. Halder A. *Filosofijos žodynas*. Vilnius: Alma littera, 2002.
21. Herm S. (2004). „Sunkūs“ vaikai. *Praktiniai patarimai auklėtojams ir tėvams*. Vilnius.
22. Ivanauskienė F. (2000). *Individualioji klasės auklėtojo veiklos programa*. Šiauliai.

23. Jovaiša L. (1993). *Pedagogikos terminai*. Kaunas.
24. Jovaiša L. (2003). *Hodegetika: auklėjimo mokslas*. Vilnius
25. Jovaiša L. (2001). *Ugdymo mokslas ir praktika: analitinių straipsnių monografija*. Vilnius.
26. Jucevičius R. (1998). *Strateginis organizacijų vystymas*. Kaunas.
27. Kasiulis J., Barvydienė V. (2003). *Vadovavimo psichologija*. Kaunas.
28. Kazakevičius G., Zakarienė S., Gerasimovičienė R. (1999). Tėvai – partneriai. *Mokykla*. Nr. 5 – 6.
29. Kontautienė R. (2006). *Bendradarbiavimo sistema ir jos valdymas mokykloje*. Klaipėda.
30. Krumm V. (1998). Šeima kokybiškai keičiasi. O mokykla? *Mokykla*. Nr. 9. P.
31. Kučinskas V., Kučinskienė R. (2002). *Vadybos įvadas*. Klaipėda.
32. Laužackas R. (2005). *Profesinio rengimo turinio reforma: didaktiniai bruožai*. Kaunas.
33. *Lietuvos bendrojo lavinimo bendrosios programos ir išsilavinimo standartai. Priešmokyklinis, pradinis ir pagrindinis ugdymas*. (2003). Vilnius.
34. *Lietuvos mokytojų didaktinė kompetencija*. (2006). Interaktyvus. [Žiūrėta 2010-04-29].
Prieiga per internetą: <
http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/pr_analize/Mokytoju_didaktine_kompetencij.pdf>.
35. Lietuvos Respublikos Konstitucija. (1992). *Valstybės Žinios*. Nr. 33-1014 (1992-11-30).
36. Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas. (2003). *Valstybės Žinios*. Nr. 63-2853.
37. LR Švietimo ir mokslo ministro 2002 02 28 įsakymas Nr. 302 „Dėl bendrojo lavinimo mokyklos vidaus audito metodikos. (2002). *Valstybės Žinios*. Nr. 98-4348.
38. LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl reikalavimų valstybinių ir savivaldybių mokyklų nuostatom patvirtinimo“, 2004 m. liepos 16 d. Nr. ISAK-1162. (2004). *Valstybės Žinios*. Nr. 124-4495.
39. *Lietuvos švietimo gairės 2003 – 2012 m.* (2003). Interaktyvus. [Žiūrėta 2010-03-23]. Prieiga per internetą: < <http://www.smm.lt/strategija/docs/svietimo.gaires.pdf>>.
40. LR Vyriausybės 2005 m. sausio 24 d. nutarimas Nr. 82 „Dėl valstybinės švietimo strategijos 2003 - 2012 metų nuostatų įgyvendinimo programos patvirtinimo“. (2005). *Valstybės Žinios*. Nr. 12-391.
41. Leliūgienė I. (1997). *Žmogus ir socialinė aplinka*. Kaunas.
42. Martišauskienė E. (2000). *Klasės auklėtojas nūdienos mokykloje. Klasės auklėtojas ugdymo procese: respublikinės konferencijos pranešimų medžiaga*. P. 78 – 87.
43. Miškinis K. (2003). *Šeima žmogaus gyvenime*. Kaunas.

44. Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas. (2005). Interaktyvus. [Žiūrėta 2010-04-03].
Prieiga per internetą:<
http://www.vdu.lt/ssc/download/Mokytojo_kompetencijos_aprasas.pdf>.
45. Montesori M. (1992). *Mokslinės pedagogikos metodas. 2 - asis leidimas*. Kaunas.
46. Organizacijos tobulinimas taikant įsivertinimą, Vidaus reikalų ministerija, Lietuvos viešojo administravimo institutas, Vilnius, 2007. Prieiga per internetą :
http://www.livadis.lt/livadis/user_dir/File/2007/BVM/BVM_2006_VIDUS_n.pdf (Žiūrėta 2010-10- 12)
47. Pališkienė M. (2002). *Bendravimas su tėvais. Žvirbių takas*. Nr. 4.
48. Petrikienė Z. (2004). *Integruoto ugdymo šeimoje savitumas. Žvirbių takas*. Nr.
49. Petrikienė Z. (2004). *Šeimos pagalba organizuojant popamokinę veiklą. Žvirbių takas*. Nr. 6.
50. Pirso Č., Džeimso V. *Pragmatizmo filosofija*. Prieiga per internetą :
<http://www.straipsniai.lt/filosofija/puslapis/5046>
51. Rupšienė L. (2001). *Šeimotyros įvadas*. Klaipėda.
52. Ružeckas P. (2006). Kokybės vadybos modeliai ir jų taikymas organizacijos veiklai tobulinti. Vilnius.
53. Simonaitienė B., Targamadzė V. (2002). *Bendrojo lavinimo mokyklos, kaip besimokančios organizacijos, veiklos charakteristikos teorinis pagrindimas. Tiltai*. Nr. 1.
54. Skerienė D. (2005). *Kaip nuo pedagogo kompetencijos priklauso bendradarbiavimo sklaida. Žvirbių takas*. Nr. 2.
55. Stancikas E. R., Bagdonienė D. (2004). Visuotinės kokybės vadybos metodų taikymas organizacijoje.
56. Stoll L., Fink D. (1998). *Keičiame mokyklą*. Vilnius.
57. Šalkauskis S. (1992). *Rinktiniai raštai*. II d. Vilnius: Mintis.
58. Šiaučiukėnienė L. (1997). *Mokymo individualizavimas ir diferencijavimas*. Kaunas.
59. *Šeimos pedagogika*. (2004). Red. Seliokienė L. Marijampolė.
60. Tereškinas. A. (2004). *Šeimos bei partnerystės formos ir šeimos politika Lietuvos žiniasklaidoje. Šeimos politikos ir teisės iššūkiai Europoje*. Sud. Davidavičius A., Platovas E. Vilnius.
61. Tett R. P., Guterman H. A., Beier A., Murphy P. J. (2000). Development and Content Validations of a ‘Hyperdimensional’ Taxonomy of Managerial Competence. *Human Performance*. Vol. 13. No 3. P. 205 – 251.
62. Uzdila J. (1993). *Dorinis asmenybės ugdymas šeimoje*. Vilnius.

63. Vaitkevičius J. (1995). *Socialinės pedagogikos pagrindai*. Vilnius.
64. Vaitkevičius R., Saudargienė A. (2006). *Statistika su SPSS psichologiniuose tyrimuose*. Kaunas.
65. Vanagas P. (2004). *Visuotinės kokybės vadyba*. Kaunas.
66. Vikipedijos aiškinamasis žodynas, Edmundas Huserlis. Prieiga per internetą :
http://lt.wikipedia.org/wiki/Edmundas_Huserlis)
67. Zakienė A. (2008). *Mokytojo veiklos sėkmė – jo profesinės kompetencijos atspindys*. Interaktyvus. [Žiūrėta 2010-02-03]. Prieiga per internetą:
< http://gimtasiszodis.w3.lt/zaukien_04_1.htm >.
68. Zinkevičienė D. (2002). *Mokyklos bendravimas ir bendradarbiavimas su tėvais*. Žvirbių takas. Nr. 4.
69. Želvyš R. (2003). *Švietimo organizacijų vadyba*. Vilnius.
70. www.mruni.eu/mru_lt.../viesojo.../Svi_b_svietimo_vadyba.ppt
71. <http://www.vsv.lt/mokymas> (Edukologijos/1494.html);

PRIEDAI

ANKETA TĖVAMS ARBA GLOBĖJAMS

Šiaulių universiteto Edukologijos fakulteto magistrantai siekia išsiaiškinti,
KAŲ APIE ŠEIMOS IR MOKYKLOS BENDRADARBIAVIMĄ
GALVOJATE JŪS.

ANKETA YRA ANONIMINĖ

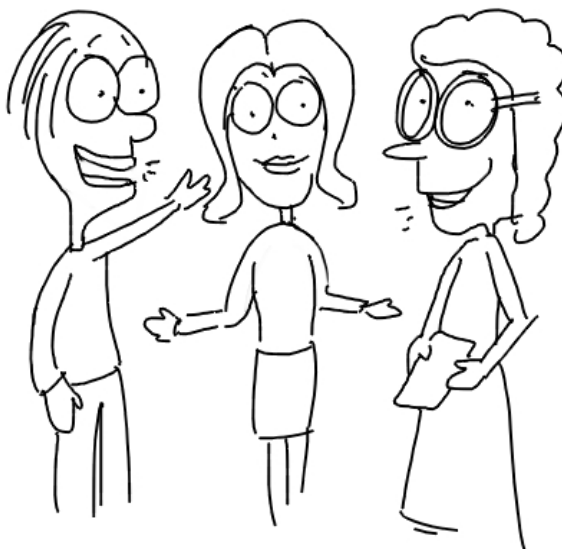
Anketoje žymėti vardo ir pavardės NEREIKIA.

DĖMESIO!

Anketoje nėra „teisingų“ ar „neteisingų“ atsakymų. Jums tiesiog reikėtų išsirinkti ir pažymėti tokį atsakymo variantą, kuris tiksliausiai atspindėtų Jūsų nuomonę, arba įrašyti savo nuomonę.

Mums svarbu, kad Jūs atsakytumėt į visus klausimus.

Dėkojame ir linkime sėkmės!

Iškilus klausimams, galite rašyti tyrimo organizatorei elektroniniu paštu: asta.liepsnele@gmail.com

PILDYTI ANKETĄ PRADĖKITE ČIA

JUMS TINKANTĮ ATSAKYMĄ PAŽYMĖKITE TAIP:

Tėvų/globėjų demografiniai duomenys:

1. Anketą pildo: tėtis/globėjas mama/globėja

2. Jūsų amžius: 18-25 metai 26-35 metai 36-45 metai
 46-55 metai virš 55 metų

3. Išsilavinimas

Išsilavinimo kategorija	Motinos (globėjos)	Tėvo (globėjo)
1. Pradinis (4 klasės)	☐	☐
2. Pagrindinis (10 klasių)	☐	☐
3. Vidurinis (11/12 klasių)	☐	☐
4. Profesinis /spec. vidurinis	☐	☐
5. Aukštesnysis ne universitetinis (technikumas, kolegija)	☐	☐
6. Aukštasis universitetinis	☐	☐

4. Užimtumo grupė (pažymėkite jums tinkantį atsakymą):

Mama/globėja:

- darbininkė,
- tarnautoja,
- verslininkė,
- pensijinio amžiaus,
- namų šeimininkė.

Tėtis/globėjas:

- darbininkas,
- tarnautojas,
- verslininkas,
- pensijinio amžiaus,
- bedarbis.

5. Kaip apibūdintumėte savo šeimos materialinę padėtį:

- gyvename turtingai;
- gyvename pasiturinčiai, bet be prabangos,
- kasdieninems išlaidoms užtenka, bet sunkiai,
- gyvename vargingai,
- kita (įrašykite) _____

6. Jūsų šeimyninė padėtis:

- vedęs/ištekėjusi nevedęs/nesusituokusi
- išsiskyręs/išsituokusi kita...

7. Šiuo metu Jūs gyvenate: mieste kaime už Lietuvos ribų

8. Jūsų sūnus (dukra) :

- pirmokas -ė
 antrokas -ė

- trečiokas -ė
 ketvirtokas -ė

9. Išsirinkite ir pažymėkite tik vieną Jums labiausiai tinkantį teiginį:

- Mokykloje dažniausiai lankausi be atskiro kvietimo, man tiesiog įdomu ir malonu jaustis klasės bendruomenės dalimi;
 Mokykloje dažniausiai lankausi tada, kada yra reikalas, kai reikia spręsti konkrečias su mano vaiku susijusias problemas;
 Mokykloje lankausi retai, jei matau, kad nėra konkretaus reikalo, neinu.

10. Išsirinkite ir pažymėkite tik vieną Jums labiausiai tinkantį teiginį:

- Mokytoja skatina mane dalyvauti mokyklos gyvenime, sukuria palankias sąlygas jaustis klasės bendruomenės dalimi;
 Mokytoja manęs laukia tada, kada yra reikalas, kai reikia spręsti konkrečiai su mano vaiku susijusias problemas;
 Mokytoja nerodo iniciatyvos suburiant tėvus į klasės bendruomenę, kviečia tik tada, kai yra visuotiniai mokyklos susirinkimai.

11. Mokyklos bendradarbiavimą su tėvais visumoje vertinu:

- Teigiamai Vidutiniškai Neigiamai

12. Kokia informacija Jus labiausiai domina (pažymėkite **vieną patį svarbiausią Jums teiginį)?**

- siejasi tik su mano vaiku konkrečiai;
 - siejasi su klase, kurią lanko mano vaikas;
 - siejasi su mokykla, kurią lanko mano vaikas;
 - būdinga mano vaiko amžiaus tarpsniui;
 - susieta su pradinio ugdymo klausimais.

13. Kaip dažnai lankotės mokykloje (pasirinkite **vieną sau tinkamą atsakymo variantą)?**

- Užeinu beveik kiekvieną dieną 1-2 kartus per savaitę 1-2 kartus per mėnesį
 1-2 kartus per metus nesilankau
 kita...

14. Kokiuose mokyklos organizuojamuose renginiuose dažniausiai lankotės ir kokie renginiai Jums yra priimtinausi (Įvertinkite kiekvieną teiginį pasirinkdami po vieną sau labiausiai tinkamą atsakymo variantą)?

Eil. Nr.	TEIGINIAI	DAŽNIAUSIAI LANKAU			PRIIMTINIAUSI		
		Taip	Gal	Ne	Taip	Gal	Ne
1.	Asmeniniuose pokalbiuose su mokytoja ar kitu specialistu						
2.	Mokykloje organizuojamose konferencijose						
3.	Seminaruose						
4.	Klasės tėvų susirinkimuose						
5.	Visuotiniuose mokyklos susirinkimuose						
6.	Klasės ekskursijose, išvykose						
7.	Mokyklos organizuojamuose koncertuose, šventiniuose renginiuose						
8.	Dalyvauju atvirose pamokose ir stebiu jas						
9.	Mokyklos vykdomuose projektuose						
10.	Vakaronėse						
11.	Kita (parašykite)						

15. Kas trukdo lankytis mokyklos organizuojamuose renginiuose (įvertinkite kiekvieną teiginį pasirinkdami sau tinkantį atsakymo variantą)?

Eil. Nr.	TEIGINIAI	SUTINKU	GAL BŪT	NESUTINKU
1.	Netrukdo niekas			
2.	Trūksta geros valios			
3.	Nepatogus renginių laikas			
4.	Dirbu iki vėlumos			
5.	Informacijos stoka			
6.	Per vėlai gaunama informacija apie vyksiančius renginius			
7.	Nematau prasmės ten lankytis			
8.	Neinu, nes nesilanko ir kiti tėvai			
9.	Vaikas paprašo, kad neičiau			
10.	Kita (parašykite)			

16. Ar sutinkate su žemiau išvardintais teiginiais? (įvertinkite kiekvieną teiginį)

Eil. Nr.	TEIGINIAI	SUTINKU	GALBŪT	NESUTINKU
1.	Jaučiu, kad mokykloje esu laukiamas bet kada			
2.	Manau, kad per didelis tėvų aktyvumas „erzina“ mokytojus			
3.	Tėvai gali išsakyti savo nuomonę ir ji „pasiekia“ mokyklos vadovybę			
4.	Tėvų „neįsileidžia“, kai yra priiminėjami vaikams svarbūs sprendimai			
5.	Manau, kad mokytojai patinka, kai domiuosi tik savo vaiko reikalais ir nesikišu į kitų reikalus			
6.	Manau, kad neverta rodyti iniciatyvos domintis klasės reikalais, mokytoja nesupras			
7.	Iniciatyva skatinant mokyklos ir tėvų bendradarbiavimui priklauso klasės mokytojai			
8.	Klasės mokytojos ir mano individualiam susitikimui iniciatyvą dažniausiai rodau aš			
9.	Man sunku žengti pirmąjį žingsnį inicijuojant susitikimą su mokytoja			
10.	Klasės mokytojai įdomi mano nuomonė apie klasę			
11.	Klasės mokytojai įdomi mano nuomonė apie mano vaiką			
12.	Klasės mokytojai įdomi mano nuomonė apie jos darbą			
13.	Mokytoja visokeriopai skatina, kad tėvai kuo aktyviau dalyvautų klasės gyvenime			
14.	Mokykloje vykdomos tėvų apklausos, kurių tikslas – išsiaiškinti tėvų poreikius informacijai			
15.	Mokykla tėvams siūlo įvairias tėvų švietimo programas			

17. Jei Jūs būtumėte atsakingas už darbą su tėvais mokykloje, ką Jūs pirmiausia keistumėte?

.....

.....

.....

.....

18. Ką, Jūsų nuomone, keičia tinkamas tėvų informavimas ir švietimas? (įvertinkite visus teiginius pasirinkdami Jums tinkamiausią atsakymo variantą)

TEIGINIAI	SUTINKU	ABEJOJU	NESUTINKU
Gerės vaikų mokymo(si) pasiekimai ir elgesys			
Išaugo tėvų bei vaikų pasitikėjimas mokykla ir jos pedagogais			
Stiprės mokyklos bendruomenė			
Lengviau bus sprendžiamos iškilusios problemos			
Tėvai galės geriau kontroliuoti vaikus			
Tėvai galės geriau kontroliuoti mokytojos darbą			
Tėvai galės daugiau padėti vaikui mokytis namuose			
Tėvai galės jaustis pilnaverčiais mokyklos bendruomenės nariais			
Bus kokybiškesnis mokyklos ir šeimų bendradarbiavimas			
Mokykla galės lengviau planuoti bendradarbiavimui skirtas veiklas			
Daugiau tėvų įsitrauks į mokyklos veiklą			
Kita (parašykite)			

19. Iš kokių šaltinių jūs dažniausiai gaunate ir norėtumėte jus dominančią su mokykla ir vaiku susijusią informaciją (išsirinkite ir pažymėkite **tik po tris** pagrindinius šaltinius)

TEIGINIAI	Gaunu	Norėčiau gauti
1. Iš mokytojos parašyto laiško tėvams		
2. Iš įrašų pasiekimų knygelėse, sąsiuvinuose kiekvieną dieną		
3. Kas mėnesį iš įrašų vaikų pasiekimų knygelėse		
4. Dalyvaujant mokyklos, klasės renginiuose		
5. Dalyvaujant klasės valandėlėse, pamokose, būreliuose		
6. Stebint parodomąsias pamokas		
7. Kita (parašykite)		

20. Kokiais būdais jūs dažniausiai gaunate informaciją ir kokiais norėtumėte gauti (pasirinkite tik **po tris** sau labiausiai tinkamus atsakymo variantus)?

Eil. Nr.	TEIGINIAI	Gaunu	Norėčiau gauti
1.	Telefonu		
2.	Elektroniniu paštu		
3.	Kad papasakotų pats vaikas		
4.	Individualiuose susitikimuose su mokytoja		
5.	Iš kitų tėvų		
6.	Raštu specialiu laišku		
7.	Viešai susirinkimuose girdint kitiems tėvams		
8.	Informaciją pateikiant klasės internetinėje svetainėje		
9.	Kita (parašyti)		

21. Man patogiau gauti informaciją: raštu žodžiu

22. Norėčiau gauti informaciją: raštu žodžiu

23. Kas mokykloje vykdo tėvų švietimą (Įvertinkite kiekvieną teiginį pasirinkdami po vieną sau labiausiai tinkamą atsakymo variantą)?

Teiginys	Vykdo			Turėtų vykdyti		
	Taip	Gal	Ne	Taip	Gal	Ne
1. Pradinių klasių mokytoja						
2. Psichologas						
3. Logopedas						
4. Socialinis darbuotojas						
5. Mokyklos administracija						
6. Žinios pasiekiamos m-klos internetinėje svetainėje						
7. Savivaldybės darbuotojai						
8. Švietimo skyriaus darbuotojai						
9. Kita						

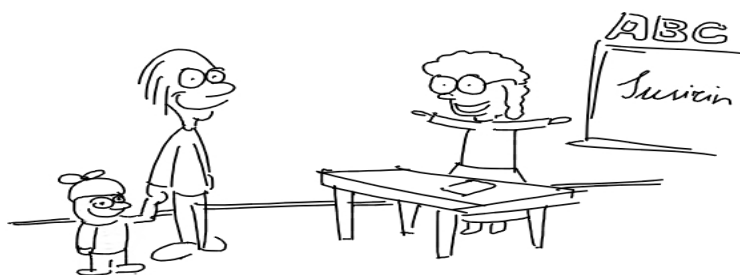
24. Kokią informaciją Jūs dažniausiai gaunate ir kokios norėtumėte gauti (įvertinkite kiekvieną teiginį pasirinkdami po vieną sau labiausiai tinkamą atsakymo variantą)?

Teiginys	Esu informuojamas			Norėčiau būti informuojamas		
	Taip	Gal	Ne	Taip	Gal	Ne
1. Apie mokyklos veiklos tikslus, planus						
2. Apie ugdymo programas, pagal kurias mokomi vaikai						
3. Mokyklos vidaus tvarkos taisykles						
4. Mokinių skatinimo ir drausminimo sistemą						
5. Mokinių mokymosi pasiekimų įvertinimą						
6. Pamokų tvarkaraščius						
7. Mokytojų turimą kvalifikaciją						
8. Įvairių mokomųjų dalykų konsultacijas						
9. Apie šeimai suteikiamas lengvatas auginant mokyklinio amžiaus vaikus						
10. Apie vaikų maitinimo mokykloje kokybę						
11. Apie vaikų tarpusavio santykius						
12. Apie vaikų ir mokytojų tarpusavio santykius						
13. Apie mokykloje vykstančius renginius						
14. Apie mokyklos darbo grafiką						
15. Apie tai, kaip vaikas jaučiasi mokykloje						
16. Apie tam amžiaus tarpsniui būdingas problemas ir jų galimus sprendimus						
17. Konkrečiai apie mano vaiko problemas						
18. Apie būrelius, kitas papildomas ugdymo formas						
19. Kita (parašykite)						

25. Kokias Jums priimtinausias švietimo formas taiko mokytoja (įvertinkite visus teiginius pasirinkdami tinkamiausią atsakymo variantą).

Teiginys	Sutinku	Nesu tikras	Nesutinku
1. Mokymai per klasės tėvų susirinkimus			
2. Tėvų ir vaikų diskusija			
3. „Tėvai – tėvams“ – gerosios patirties pasidalijimas			
4. Teorinė paskaita			
5. Seminaras			
6. Patarimai mokyklos laikraštyje			
7. Patarimai mokyklos internetinėje svetainėje			
8. Kursai tėvams			
9. Pedagoginių žinių įgijimas, skaitant rekomenduotą literatūrą			
10. Kita			

DĒKOJU UŽ JŪSŪ
ATSAKYMUS

ANKETA PEDAGOGAMS

Šiaulių universiteto Edukologijos fakulteto magistrantai siekia išsiaiškinti,
KĄ APIE ŠEIMOS IR MOKYKLOS BENDRADARBIAVIMĄ
GALVOJATE JŪS.

ANKETA YRA ANONIMINĖ

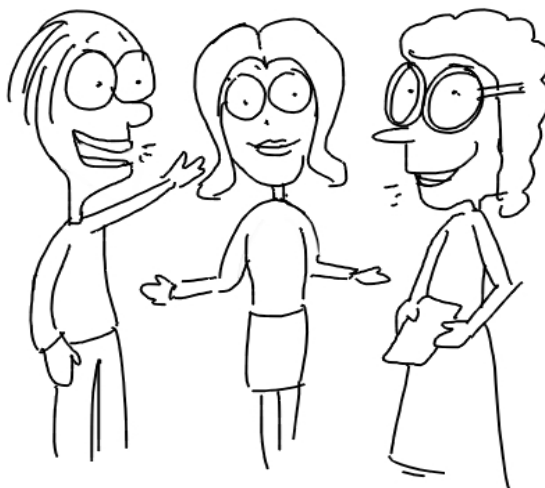
Anketoje žymėti vardo ir pavardės NEREIKIA.

DĖMESIO!

Anketoje nėra „teisingų“ ar „neteisingų“ atsakymų. Jums tiesiog reikėtų išsirinkti ir pažymėti tokį atsakymo variantą, kuris tiksliausiai atspindėtų Jūsų nuomonę, arba įrašyti savo nuomonę.

Mums svarbu, kad Jūs atsakytumėt į visus klausimus.

Dėkojame ir linkime sėkmės!

Iškilus klausimams, galite rašyti tyrimo organizatorei elektroniniu paštu: asta.liepsnele@gmail.com

PILDYTI ANKETĄ PRADĖKITE ČIA

JUMS TINKANTĮ ATSAKYMĄ PAŽYMĖKITE TAIP:

Pedagogų demografiniai duomenys:

1. Anketą pildo:	☐ pedagogas/vyras	☐ pedagogė/moteris
-------------------------	--	---

2. Jūsų amžius:	☐ 26-30 metai	☐ 31-35 metai	☐ 36-40 metai
	☐ 41-45 metai	☐ virš 50 metų	

3. Išsilavinimas:

Eil. Nr.	Išsilavinimo kategorija	Pedagogo –ės
1.	Aukštesnysis	☐
2.	Aukštasis neuniversitetinis	☐
3.	Aukštasis universitetinis	☐
4.	Studijuoju	☐

4. Jūsų pedagoginio darbo stažas? ☐ iki 5 metų ☐ 6-10 metų ☐ 11-15 metų ☐ 16-20 metų ☐ 21 metai ir daugiau	5. Jūsų turima kvalifikacinė kategorija: ☐ mokytojas ☐ vyr. mokytojas ☐ metodininkas ☐ ekspertas
---	---

6. Išsirinkite ir pažymėkite tik vieną Jums labiausiai tinkantį teiginį:

- Mokykloje tėvai dažniausiai lankosi be atskiro kvietimo, jiems tiesiog įdomu ir malonu jaustis klasės bendruomenės dalimi;
- Mokykloje tėvai dažniausiai lankosi tada, kada yra reikalas, kai reikia spręsti konkrečias su jų vaiku susijusias problemas;
- Mokykloje tėvai lankosi retai, jei mato, kad nėra konkretaus reikalo, neina.

7. Išsirinkite ir pažymėkite tik vieną Jums labiausiai tinkantį teiginį:

- Dažniausiai bendrauju su tais tėvais, kuriems tiesiog įdomu ir malonu jaustis klasės bendruomenės dalimi ir kurie rodo iniciatyvą bendradarbiavimui, visada mielai juos priimu;
- Su tėvais dažniausiai bendrauju tada, kada yra reikalas, kai reikia spręsti konkrečias su jų vaiku susijusias problemas;
- Su tėvais dažniausiai bendrauju tada, kai yra susirinkimai. Jei nėra konkretaus reikalo asmeniškai neinicijuojau susitikimų su jais.

8. Mokyklos bendradarbiavimą su tėvais visumoje vertinu:

- Teigiamai Vidutiniškai Neigiamai

9. Kokia informacija tėvus labiausiai domina (pažymėkite **vieną patį svarbiausią** teiginį)?

- kuri siejasi tik su jo vaiku konkrečiai;
- kuri siejasi su klase, kurią lanko jo vaikas;
- kuri siejasi su mokykla, kurią lanko jo vaikas;
- kuri būdinga jo vaiko amžiaus tarpsniui;
- kuri susieta su pradinio ugdymo klausimais.

10. Kaip dažnai tėvai lankosi mokykloje (pasirinkite **tik vieną** sau tinkamą atsakymo variantą)?

- beveik kiekvieną dieną
- 1-2 kartus per savaitę
- 1-2 kartus per mėnesį
- 1-2 kartus per metus
- nesilanko
- kita...

11. Kokiuose mokykloje organizuojamuose renginiuose tėvai dažniausiai lankosi ir kokie renginiai, Jūsų manymu, Jiems yra naudingiausi (Įvertinkite **kiekvieną** teiginį pasirinkdami **po vieną** sau labiausiai tinkamą atsakymo variantą **abiejuose** stulpeliuose)?

Eil. Nr.	TEIGINIAI	DAŽNIAUSIAI LANKOSI			NAUDINGIAUSI TĖVAMS		
		Taip	Gal	Ne	Taip	Gal	Ne
1.	Asmeniniuose pokalbiuose su mokytoja ar kitu specialistu						
2.	Mokykloje organizuojamose konferencijose						
3.	Seminaruose						
4.	Klasės tėvų susirinkimuose						
5.	Visuotiniuose mokyklos susirinkimuose						
6.	Klasės ekskursijose, išvykose						
7.	Mokyklos organizuojamuose koncertuose, šventiniuose renginiuose						
8.	Atvirose pamokose ir stebint jas						
9.	Mokyklos vykdomuose projektuose						
10.	Vakaronėse						
11.	Kita (parašykite)						

12. Kaip manote, kas trukdo tėvams lankytis mokykloje organizuojamuose renginiuose (įvertinkite **kiekvieną** teiginį pasirinkdami sau tinkantį atsakymo variantą)

Eil. Nr.	TEIGINIAI	SUTINKU	GAL BŪT	NESUTINKU
1.	Netrukdo niekas			
2.	Trūksta geros valios			
3.	Nepatogus renginių laikas			
4.	Dirba iki vėlumos			
5.	Informacijos stoka			
6.	Per vėlai gaunama informaciją apie vykstančius renginius			
7.	Nemato prasmės ten lankytis			
8.	Neina, nes nesilanko ir kiti tėvai			
9.	Vaikas paprašo, kad neitų			
10.	Kita (parašykite)			

13. Ar sutinkate su žemiau išvardintais teiginiais? (įvertinkite **kiekvieną** teiginį pasirinkdami sau tinkantį atsakymo variantą).

Eil. Nr.	TEIGINIAI	SUTINKU	GALBŪT	NESUTINKU
1.	Tėvai jaučia, kad mokykloje yra laukiami bet kada			
2.	Per didelis tėvų aktyvumas „erzina“ mokytojus			
3.	Tėvai gali išsakyti savo nuomonę ir ji „pasiekia“ mokyklos vadovybę			
4.	Tėvų „neįsileidžia“, kai yra priiminėjami vaikams svarbūs sprendimai			
5.	Man daugiau patinka, kai tėvai domisi tik savo vaiko reikalais ir nesikiša į kitų reikalus			
6.	Manau, kad neverta tėvams rodyti iniciatyvos domintis klasės reikalais			
7.	Iniciatyva skatinant mokyklos ir tėvų bendradarbiavimui priklauso tėvams			
8.	Mano ir tėvų individualiam susitikimui iniciatyvą dažniausiai rodau aš			
9.	Man sunku žengti pirmąjį žingsnį inicijuojant susitikimą su tėvais			
10.	Man įdomi kiekvieno iš tėvų nuomonė apie klasę			
11.	Man įdomi tėvų nuomonė apie jų vaiką			
12.	Man įdomi tėvų nuomonė apie mano darbą			
13.	Aš visokeriopa skatinu, kad tėvai kuo aktyviau dalyvautų klasės gyvenime			
14.	Dažnai vykdu tėvų apklausas, kurių tikslas – išsiaiškinti tėvų poreikius informacijai			
15.	Mokykla tėvams siūlo įvairias tėvų švietimo programas			
16.	Aš inicijuju, kad tėvams būtų pasiūlytos tėvų švietimo programos			

14. Jei Jūs mokykloje būtumėte atsakinga/as už visos mokyklos darbą su tėvais, ką Jūs pirmiausia keistumėte?

.....

.....

.....

.....

15. Ką, Jūsų nuomone, keičia tinkamas tėvų informavimas ir švietimas? (įvertinkite visus teiginius pasirinkdami Jums tinkamiausią atsakymo variantą)

Eil. Nr.	TEIGINIAI	SUTINKU	ABEJOJU	NESUTINKU
1.	Gerės vaikų mokymo(si) pasiekimai ir elgesys			
2.	Išsaugs tėvų bei vaikų pasitikėjimas mokykla ir jos pedagogais			
3.	Stiprės mokyklos bendruomenė			
4.	Lengviau bus sprendžiamos iškilusios problemos			
5.	Tėvai galės geriau kontroliuoti vaikus			
6.	Tėvai galės geriau kontroliuoti mokytojos darbą			
7.	Tėvai galės daugiau padėti vaikui mokytis namuose			
8.	Tėvai galės jaustis pilnaverčiais mokyklos bendruomenės nariais			
9.	Bus kokybiškesnis mokyklos ir šeimų bendradarbiavimas			
10.	Mokykla galės lengviau planuoti bendradarbiavimui skirtas veiklas			
11.	Daugiau tėvų įsitrauks į mokyklos veiklą			
12.	Kita (parašykite)			

16. Iš kokių informacijos šaltinių tėvai gauna, ir kokie šaltiniai, Jūsų nuomone, būtų tinkamiausi tėvams apie vaikus ir mokyklą (išsirinkite ir pažymėkite tik po tris pagrindinius šaltinius abiejuose stulpeliuose).

Eil. Nr.	Teiginys	Gauna	Tinkamiausi
1.	Iš mokyklos parašyto laiško tėvams		
2.	Iš kasdieninių įrašų pasiekimų knygelėse, sąsiuvinuose		
3.	Kas mėnesį iš įrašų vaikų pasiekimų knygelėse		
4.	Dalyvaujant mokyklos, klasės renginiuose		
5.	Dalyvaujant klasės valandėlėse, pamokose, būreliuose		
6.	Stebint parodomąsias pamokas		
7.	Kita (parašykite)		

17. Kokiais būdais Jūs dažniausiai perteikiate informaciją tėvams ir kokie, Jūsų manymu, būtų tinkamiausi (pasirinkite tik po tris sau labiausiai tinkamus atsakymo variantus **abiejuose stulpeliuose)?**

Eil. Nr.	Teiginys	Perteikiu	Tinkamiausi
1.	Telefonu		
2.	Elektroniniu paštu		
3.	Papasakoja pats vaikas		
4.	Individualiuose susitikimuose su tėvais		
5.	Internetinėse klasėse svetainėse		
6.	Raštu specialiu laišku		
7.	Viešai susirinkimuose girdint kitiems tėvams		
8.	Kita (parašykite)		

18. Kas mokykloje vykdo ir turėtų vykdyti tėvų švietimą (Įvertinkite kiekvieną teiginį pasirinkdami po vieną sau labiausiai tinkamą atsakymo variantą **abiejuose stulpeliuose)?**

Eil. Nr.	Teiginys	Vykdo			Turėtų vykdyti		
		Taip	Gal	Ne	Taip	Gal	Ne
1.	Pradinių klasių mokytoja						
2.	Psichologas						
3.	Logopedas						
4.	Socialinis darbuotojas						
5.	Mokyklos administracija						
6.	Žinios pasiekiamos m-klos internetinėje svetainėje						
7.	Savivaldybės darbuotojai						
8.	Švietimo skyriaus darbuotojai						
9.	Kita (parašykite)						

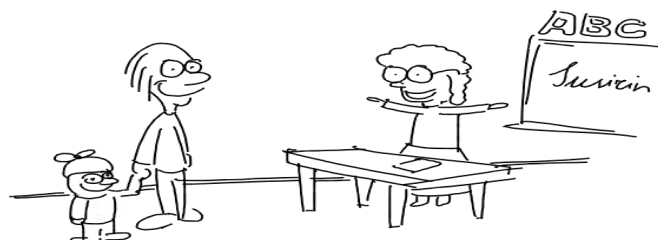
19. Kokią Jūsų nuomone, informaciją iš mokyklos tėvai gauna ir apie ką juos reikėtų informuoti išsamiau? (Įvertinkite kiekvieną teiginį pasirinkdami po vieną sau labiausiai tinkamą atsakymo variantą **abiejuose stulpeliuose)?**

Eil. Nr.	Teiginys	Gauna			Tikslinga būtų išsamiau informuoti		
		Taip	Gal	Ne	Taip	Gal	Ne
1.	Apie mokyklos veiklos tikslus, planus						
2.	Apie ugdymo programas, pagal kurias mokomi vaikai						
3.	Mokyklos vidaus tvarkos taisyklės						
4.	Mokinių skatinimo ir drausminimo sistemą						
5.	Mokinių mokymosi pasiekimų įvertinimą						
6.	Pamokų tvarkaraščius						
7.	Mokytojų turimą kvalifikaciją						
8.	Įvairių mokomųjų dalykų konsultacijas						
9.	Apie šeimai suteikiamas lengvatas auginant mokyklinio amžiaus vaikus						
10.	Apie vaikų maitinimo mokykloje kokybę						
11.	Apie vaikų tarpusavio santykius						
12.	Apie vaikų ir mokytojų tarpusavio santykius						
13.	Apie mokykloje vykstančius renginius						
14.	Apie mokyklos darbo grafiką						
15.	Apie tai, kaip vaikas jaučiasi mokykloje						
16.	Apie tam amžiaus tarpsniui būdingas problemas ir jų galimus sprendimus						
17.	Konkrečiai apie mano vaiko problemas						
18.	Apie būrelius, kitas papildomas ugdymo formas						
19.	Kita (parašykite)						

20. Kokias pedagoginio švietimo formas Jūs taikote (Įvertinkite kiekvieną teiginį pasirinkdami vieną sau labiausiai tinkamą atsakymo variantą)?

Eil. Nr.	Teiginys	Taikau	Retai	Netaikau
1.	Mokymai per klasės tėvų susirinkimus			
2.	Tėvų ir vaikų diskusija			
3.	„Tėvai – tėvams“ – gerosios patirties pasidalijimas			
4.	Teorinė paskaita			
5.	Seminaras			
6.	Patarimai mokyklos laikraštyje			
7.	Patarimai mokyklos internetinėje svetainėje			
8.	Kursai tėvams			
9.	Pedagoginių žinių įgijimas skaitant rekomenduotą literatūrą			
10.	Kita (parašykite)			

DĖKOJU UŽ JŪSŲ
ATSAKYMUS!

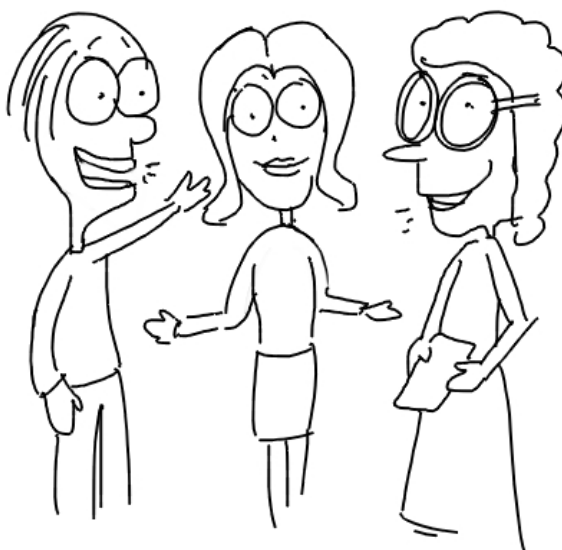
Šiaulių universiteto Edukologijos fakulteto magistrantai siekia išsiaiškinti,
**KĄ APIE ŠEIMOS IR MOKYKLOS BENDRADARBIAVIMĄ
GALVOJATE JŪS**

DĖMESIO!

Anketoje nėra „teisingų“ ar „neteisingų“ atsakymų. Jums lentelėse reikėtų įrašyti savo nuomonę, atsakymus įvertinti pagal duotą vertinimo skalę (nuo 0 – 100)

Mums svarbu, kad Jūs atsakytumėt į visus klausimus.

Dėkojame ir linkime sėkmės!

Iškilius klausimams, galite rašyti tyrimo organizatorei elektroniniu paštu: asta.liepsnele@gmail.com

PILDYTI PRADĖKITE ČIA

Požymio

„Duomenų apie tėvus konkrečioje ugdymo institucijoje rinkimas“

vertinimas

Vertinimo tikslas: vertinimu siekiama išsiaiškinti, ar yra sudarytos galimybės pagrįstai formuoti šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo strategiją remiantis visapusišku tėvų pažinimu ir atsižvelgiant į jų individualius poreikius informacijai ir švietimui.

Vertinti požymį „Duomenų apie tėvus konkrečioje ugdymo institucijoje rinkimas“ rekomenduojama pagal tai, kiek *pilnai, intensyviai ir savalaikiai* (žr. 4 lentelę) skirtinguose segmentuose pasireiškia išvardinti *daliniai požymiai*.

Daliniai požymiai:

1. Tėvų, kurių vaikai lanko mokyklą pažinimas yra mokyklos bendradarbiavimo su šeima strategijos dalis (pasireiškia strateginiuose mokyklos dokumentuose);
2. Renkama reguliariai, tikslingai ir patikimai informacija apie mokyklą lankančių vaikų tėvus (jų demografinę, kultūrinę, socialinę, ekonominę situaciją);
3. Duomenų rinkimas apie tėvus yra atliekamas pagal iš anksto nustatytus ir suderintus rodiklius ir metodiką;
4. Surinkti duomenys panaudojami tėvų informavimo ir švietimo tikslais.

Vertinamo požymio raiškos laukas	Balai (pagal 4 lentelę)	Vertinimo argumentai (argumentacijoje nurodoma <i>kas vyksta tinkamai ir ko trūksta</i>)
<i>Planavimas</i>		
<i>Igyvendinimas</i>		
<i>Tikrinimas</i>		
<i>Koregavimas</i>		
<i>Aritmetinis vertinimų vidurkis</i>		

Požymio „Atliekami tyrimai apie tėvų poreikius ir lūkesčius gaunant informaciją bei vykdam švietimo programas bei jų kontekste atsirandančius bendradarbiavimo su mokykla ypatumus“ vertinimas

Vertinimo tikslas: siekiama įvertinti ir prognozuoti pagrindines tėvų informavimo ir švietimo organizacijoje tendencijas, poreikius ir lūkesčius bei jų kontekste atsirandančius šeimos ir mokyklos bendradarbiavimą lemiančius veiksnius ir tendencijas, situacijos pokyčius.

Vertinti požymį „Atliekami tyrimai apie tėvų poreikius ir lūkesčius gaunant informaciją bei vykdam švietimo programas bei jų kontekste atsirandančius bendradarbiavimo su mokykla ypatumus“ rekomenduojama pagal tai, kiek *pilnai, intensyviai ir savalaikiai* (žr. 4 lentelę) skirtinguose segmentuose pasireiškia išvardinti *daliniai požymiai*.

Daliniai požymiai:

1. Tėvų poreikių informacijai ir švietimui tyrimai yra bendra ir planinė visos institucijos, o ne atskiros klasės darbo su tėvais dalis;
2. Institucijoje sistemingai atliekami tėvų poreikių informacijai ir švietimui tyrimai (nustatytas ir patvirtintas tyrimų dažnumas);
3. Tėvų poreikiai informacijai ir švietimui atliekami pagal iš anksto aptartą ir suderintą (patvirtintą) tyrimo metodiką;
4. tyrimo rezultatus viešai informuojama visa mokyklos bendruomenė;
5. Tyrimų rezultatais remiamasi rengiant informaciją ir švietimo programas tėvams.

Vertinamo požymio raiškos laukas	Balai (pagal 4 lentelę)	Vertinimo argumentai (argumentacijoje nurodoma <i>kas vyksta tinkamai ir ko trūksta</i>)
<i>Planavimas</i>		
<i>Igyvendinimas</i>		

<i>Tikrinimas</i>		
<i>Koregavimas</i>		
<i>Aritmetinis vertinimų vidurkis</i>		

Požymio
„Informacijos viešinimas ir jos prieinamumo didinamas atsižvelgiant į tėvų
kaip vartotojų individualumus“

vertinimas

Vertinimo tikslas: įvertinti keitimąsi informacija tarp vaiko ugdymu suinteresuotų grupių, pagrindines informacijos sklaidos formas ir turinį, jos prieinamumą ir suprantamumą tėvams, kaip vaiką atstovaujančiai ir tarpininkaujančiai pusei.

Vertinti požymį „Informacijos viešinimas ir jos prieinamumo didinamas atsižvelgiant į tėvų kaip vartotojų individualumus“ rekomenduojama pagal tai, kiek *pilnai, intensyviai ir savalaikiai* (žr. 4 lentelę) skirtinguose segmentuose pasireiškia išvardinti *daliniai požymiai*.

Daliniai požymiai:

1. Tėvų švietimo ir informavimo *formos* atitinka tėvų, kaip vartotojų individualumus (vartotojo tipą, išsilavinimą, socialinę padėtį);
2. Tėvų švietimo programų ir jiems pateikiamos informacijos *turinys* atitinka individualius tėvų poreikius;
3. Tėvams pateikiama informacija yra suprantama;
4. Tėvams informacija pateikiama *įvairiomis priemonėmis* (ypač tyrimais išsiaiškintomis veiksmingiausiomis priemonėmis) siekiant pasiekti visus tėvus.

Vertinamo požymio raiškos laukas	Balai (pagal 4 lentelę)	Vertinimo argumentai (argumentacijoje nurodoma <i>kas vyksta tinkamai ir ko trūksta</i>)
<i>Planavimas</i>		
<i>Igyvendinimas</i>		

<i>Tikrinimas</i>		
<i>Koregavimas</i>		
<i>Aritmetinis vertinimų vidurkis</i>		

Vertinimo skalė

Balai	0-10	11-30	31-50	51-70	71-90	91-100
Fazė	Nėra įrodymų ar tik epizodiniai dalinių požymių raiškos įrodymai	Keli nežymūs vos kelių dalinių požymių raiškos įrodymai	Keli geri įrodymai, tiesiogiai susiję su daugelio dalinių požymių raiška	Ryškūs įrodymai, tiesiogiai susiję su daugumos dalinių požymių raiška	Labai ryškūs visų dalinių požymių raiškos įrodymai	Puikūs visų dalinių požymių raiškos įrodymai
Planavimas						
Atlikimas						
Tikrinimas						
Koregavimas						

***DĖKOJU UŽ JŪSŲ
ATSAKYMUS***